

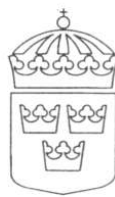
Riksdagens protokoll

1992/93:35

Tisdagen den 1 december

Kl. 14.00 – 17.14

18.00 – 19.40

Protokoll
1992/93:35

1 § Justering av protokoll

Remissdebatt

Justerades protokollet för den 25 november.

2 § Hänvisning av proposition 1992/93:151 till utskott och beslut om förkortad motionstid

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1992/93:151 Beskattning av inkomst från handelsbolag i vissa fall
till skatteutskottet

Regeringen hade föreslagit att riksdagen skulle besluta att motionstiden för denna proposition förkortades till två dagar.

Kammaren beslöt förkorta motionstiden till att utgå onsdagen den 2 december.

3 § Remissdebatt

Föredrogs

proposition 1992/93:135 Åtgärder för att stärka det finansiella systemet.

Anf. 1 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Jag begärde i går ordet på den dagordningspunkt som behandlade frågan om förkortad motionstid för regeringens proposition om åtgärder för att stärka det finansiella systemet. Regeringen har föreslagit att den skall förkortas till fem dagar.

Om kammaren följer regeringens förslag går motionstiden ut redan i morgon onsdag kl. 16.30, eftersom regeringen lade sitt förslag på riksdagens bord i fredags.

Fru talman! Jag föreslår att riksdagen avslår det här förslaget och i stället beslutar om att motionstiden skall vara tio dagar, dvs. att inlämning av motioner skall ske senast måndagen den 7 december.

Mina skäl för det förslag som jag lägger fram är som följer:

Regeringens förslag innebär att regeringen ges extraordinära befogenheter för att garantera det finansiella systemets överlevnad. Regeringen ges dessutom möjlighet att besluta om stödåtgärder som i värsta fall kan kosta skattebetalarna uppåt 100 miljarder.

Som jag ser det måste riksdagen och dess ledamöter ges en rimlig tid att ordentligt granska ett så omfattande och kostsamt förslag. Fem dagar, vilket inkluderar en helg, är en alldeles för kort tid.

Regeringens förslag presenterades på en fredag. Många av ledamöterna var då på hemorten, en bra bit från riksdagshuset. Under helgen och måndagen finns de flesta ledamöterna antingen på hemorten och/eller deltar i partiaktiviteter. I dag, tisdag, är huvuddelen av ledamöterna åter på plats i riksdagshuset.

I praktiken innebär därför förslaget om fem dagars motionstid att de flesta ledamöterna av denna riksdag endast får två dagar på sig att läsa igenom propositionen, kolla fakta, konsultera experter, formulera sina förslag och skaffa eventuellt godkännande från sin partigrupp.

Fru talman! Jag inser att ett formellt beslut om stödåtgärder till det finansiella systemet, vilket jag i princip stödjer, brådskar och helst bör fattas innan riksdagen bryter upp för julen. Det får dock inte medföra att riksdagen och dess ledamöter i praktiken ställs åt sidan och inte kan fullgöra sin uppgift. Jag vill påminna om den debatt om riksdagen, dess arbetsformer och dess betydelse som fördes i samband med krispaketen. En del inom massmedia betecknade då riksdagen som "ett lydigt transportkompani". Jag tycker att vi på olika sätt skall försöka motverka att en sådan bild av Sveriges högsta beslutande organ, riksdagen, kommer till.

Med en mindre förkortad motionstid, som jag har föreslagit, kan dock riksdagen fatta beslut innan juluppehållet. Det blir något stressigare för utskottet att göra sitt betänkande, men riksdagen kan med beaktande av alla de formella regler som finns fatta sitt beslut senast den 18 december.

Fru talman! Jag yrkar med detta avslag på förslaget om fem dagars motionstid och yrkar i stället att motionstiden skall löpa under tio dagar, dvs. utlöpa måndagen den 7 december.

Anf. 2 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget om förkortad motionstid till fem dagar. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen har på ett tidigt stadium diskuterat de här frågorna. Vi har under propositionsarbetet haft full insyn i arbetet, och vi har kunnat arbeta igenom alla de sakfrågor som har varit aktuella att tas upp i propositionen. Å riksdagsgruppens vägnar vill jag ge uttryck åt uppfattningen att vi har fått möjlighet att arbeta igenom de här frågorna på ett tillfredsställande sätt.

Man skulle naturligtvis ändå kunna säga att det är värdefullt om vi kan ha längre motionstid. Det är alltid värdefullt att få tid på sig att vrida och vända på förslag. Mot detta skall ställas att Sverige har en allvarlig finansiell kris. Det är hög tid att någonting görs för att komma till rätta med de problemen.

Anf. 3 ROLF DAHLBERG (m):

Fru talman! Det är naturligtvis bra om kammarens ledamöter får tillgång till full motionstid för de propositioner som läggs fram. Men i vissa fall måste man förkorta motionstiden för att ha en möjlighet att behandla propositionerna inom den tid som är nödvändig. Denna proposition är en sådan proposition.

Jag vill bara i mitt inlägg peka på det orimliga i att följa Kent Carlssons tidsschema för behandlingen i utskottet. Näringsutskottet är oerhört pressat med ärenden för närvarande. Vi behandlar två mycket stora och omfattande propositioner, dels propositionen om en ny konkurrenslag, dels propositionen om kapital till unga och nya företag. Vi har sammanträden alla dagar som det är möjligt fram till den 9 december.

Med den tidsplan som Kent Carlsson föreslår finns det, som jag ser det, ingen möjlighet att utskottet kan göra en noggrann och riktig behandling av den här propositionen. Därför måste jag i det här fallet yrka avslag på Kent Carlssons förslag och ställa mig bakom det förslag som även Jan Bergqvist har ställt sig bakom, en motionstid förkortad till fem dagar.

Anf. 4 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Jag finner det mycket märkligt att den socialdemokratiska gruppledningen har gått med på fem dagars motionstid. Det är märkligt att både Moderaternas företrädare och Socialdemokraternas gruppleddare kan acceptera att riksdagen på det här sättet ställs åt sidan.

Visst är det viktigt att utskottet får möjlighet att behandla detta noggrant. Men det är väl lika viktigt att riksdagens ledamöter får möjlighet att granska ett sådant här stort och omfattande förslag ordentligt.

Man kan fråga sig vad riksdagens ledamöter egentligen har för roll att fylla. Är vi bara ett "transportkompani" som lydigt skall slussa igenom åtgärder här i riksdagen? Det är oerhört allvarligt, tycker jag. Konsekvenserna av att man i en så stor och viktig fråga kortar ned motionstiden till endast fem dagar, och på det sättet i princip omöjliggör för de flesta ledamöter att ha synpunkter, måste nästan bli att vi börjar diskutera om vi skall ha en riksdag med enskilda ledamöter. Det kanske bara skall vara partier som uppträder här, med skyltar där det står Socialdemokraterna 138, Folkpartiet 33. Det måste vara innebörden av det resonemang som både Rolf Dahlberg och Jan Bergqvist för.

Jag yrkar fortfarande bifall till mitt förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

Regeringens förslag att motionstiden skulle förkortas till fem dagar och sålunda gå ut onsdagen den 2 december bifölls med 168 röster mot 38 för det

av Kent Carlsson under överläggningen framställda yrkandet om att motionstiden skulle bestämmas till tio dagar och sålunda gå ut måndagen den 7 december. 5 ledamöter avstod från att rösta.

Propositionen hänvisades till näringsutskottet.

4 § Svar på fråga 1992/93:151 om tullens beivran av smuggling

Anf. 5 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Bruno Poromaa har frågat mig om jag är beredd att medverka till att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder som kan öka Tullverkets möjligheter att stoppa en smuggling till Sverige från f.d. Sovjetunionen av narkotika, vapen m.m., som hotar att öka kraftigt i framtiden. Poromaa har särskilt betonat behovet av resurser vid den svensk-finska gränsen i Tornedalen.

Bland de uppgifter som Tullverket särskilt skall prioritera finns bekämpande av införsel av narkotika till landet. Sedan lång tid tillbaka har både regeringen och riksdagen i budgetarbetet prioriterat lämnande av erforderliga resurser till Tullverket för bekämpning av smuggling av främst narkotika. Denna verksamhet har också undantagits från de olika sparkrav som under åren uppställts i budgetarbetet.

Inom Tullverket har utarbetats en kontrollstrategi för att göra kontrollen av narkotikaflödet effektivare. Strategin innebär en ökad målinriktning och rörlighet i kontrollarbetet med möjlighet till överraskning och kraftsamling i tullinsatserna, med en breddad och fördjupad underrättelseverksamhet som grund.

En viktig faktor för möjligheterna att effektivt bekämpa smuggling av bl.a. narkotika är möjligheterna till samarbete med andra länders tullmyndigheter. Sverige har ingått avtal om tullsamarbete med ett antal länder. Förhandlingar har påbörjats med Ryssland om ett sådant tullsamarbetsavtal. Det har även inletts diskussioner med Estland. Sådana avtal skulle kunna visa sig mycket värdefulla för att förhindra förverkligandet av den hotbild som Bruno Poromaa visar på.

Jag delar Bruno Poromaas uppfattning att riskerna för en ökad smuggling från det f.d. Sovjetunionen till Sverige är en allvarlig fråga som måste följas upp noga. Jag vet också att Tullverket gör samma bedömning, och jag är övertygad om att verket även i fortsättningen kommer att göra sådana dispositioner av resurserna som kan visa sig vara nödvändiga för att möta de problem som Bruno Poromaa talar om.

Anf. 6 BRUNO POROMAA (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Som framgår av min fråga har utvecklingen i det f.d. Sovjetunionen efter kommunistregimens sönderfall fått vissa negativa konsekvenser för oss i form av bl.a. en tilltagande smuggling av olika illegala varor såsom knark och vapen. I Tyskland misstänker man att Sverige är ett transitland för bl.a. radioaktivt nedsmutsat material.

I Finland är man ytterst oroad över den ryska maffian. Man väntar tyst

och spant på vad som skall hända i Ryssland. Samma förhållande gäller för Sverige.

En byråchef i den svenska tullkriminalen har framhållit i en facktidning att man hitintills bara har gjort mindre tillslag. Men man väntar sig en stor tillströmning av vapen och narkotika.

Jag tycker att det är positivt att det framgår av svaret att ett samarbete har upptagits med Ryssland och att diskussioner har inletts med Estland. Det var faktiskt en av de åtgärder som jag hade tänkt att efterlysa.

Det skulle vara intressant att få veta om budgetförslaget kommer att innehålla några konkreta förslag till åtgärder i fråga om ökade resurser till Tullen i svenska Tornedalen.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 7 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Vi får avvakta till den 11 januari innan vi kan diskutera budgetförslaget – precis så som det har varit under tidigare år när regeringar av olika kulörer har lagt fram sina förslag. Regeringens och Tullverkets ambition är helt klar, och det har jag också redovisat i svaret. Kampen mot smuggling, inte minst av narkotika, måste prioriteras och kommer att prioriteras av Tullverket.

Anf. 8 BRUNO POROMAA (s):

Fru talman! Jag tror säkert att Tullverket har ambitioner. Men stora besparingar har gjorts inom Tullverkets område. För ett par år sedan minskades personalen för Tornedalens vidkommande med ca 30 %. För närvarande tjänstgör ungefär 100 tulltjänstemän utefter en gräns som är 60–70 mil lång. Vid en beräkning av hur många som kan fördelas utefter gränsen – och man antar att de har kontinuerlig arbetstid – blir det ungefär en tulltjänsteman på en sträcka av fem mil. Under sådana förhållanden är det svårt att arbeta med så begränsade resurser.

Anf. 9 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Just det exempel Bruno Poromaa har tagit fram visar på att det inte är enbart antalet tjänstemän som kan finnas "uppställda" vid gränsen som avgör det hela. Även om resurserna skulle fördubblas med en tjänsteman på en sträcka av 2,5 mil skulle det fortfarande finnas tillräckliga möjligheter för smugglarna att slinka igenom. Det här visar att det krävs en strategi som innebär att det finns en del fasta resurser men att det också finns goda möjligheter till att få underrättelser om vad som händer. Med en koncentration av resurserna skulle sedan rejäla insatser kunna göras. Det är inte bara fråga om ett antal tjänstemän på en viss specifik plats.

Den här verksamheten har undantagits från de olika sparkrav som under flera år har kommit fram i budgetarbetet. Därigenom har det skett en prioritering bland de begränsade resurser som har funnits både nu och tidigare. Sedan får självfallet Tullverket inom ramen för dessa resurser prioritera på lämpligaste sätt. Då krävs i viss utsträckning kontinuerlig övervakning, specifika underrättelseinsatser, samarbetsavtal och överraskningsinsatser.

Anf. 10 BRUNO POROMAA (s):

Fru talman! Det råder inte bara brist på personella resurser utan även på materiella resurser. Såvitt jag vet finns det t.ex. inga radiakäntare för att mäta strålningen på radioaktivt nedsmutsat material. Som jag sade tidigare misstänker man i Tyskland att Sverige utgör ett transitland för sådant material. Tullen i Haparanda eller Tornedalen har inte möjlighet att kontrollera huruvida de fordon som passerar gränsen också transporterar radioaktivt nedsmutsat material.

Anf. 11 Statsrådet BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Användningen av resurserna i det här avseendet får både jag och Bruno Poromaa helt överlåta åt Tullverket självt. Det är Tullverket som har möjlighet att prioritera vad som är mest angeläget. Jag är övertygad om att det kommer att finnas möjligheter att sätta in tillräckliga resurser med utgångspunkt i den prioritering som både jag och Bruno Poromaa ger uttryck för. Tullverket får sedan bestämma fördelningen av resurserna och arbetsmetoderna.

Anf. 12 BRUNO POROMAA (s):

Fru talman! Jag hoppas att jag kan vara lika lugn som statsrådet är i dag. Det skulle vara olyckligt om statsrådet har fel och jag har rätt. Men jag hoppas att statsrådet har rätt och att det inte kommer att behöva tillföras ytterligare resurser.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1992/93:230 om syrianers möjlighet till svenskt medborgarskap

Anf. 13 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Gudrun Norberg har frågat mig om jag vill medverka till en förändring av Invandrarverkets rättstillämpning, med anledning av att syrianer från Turkiet fått avslag på ansökningar om svenskt medborgarskap då de inte kunnat få befrielse från sina turkiska medborgarskap.

I Sverige tillämpas principen att en person skall ha endast ett medborgarskap. Huvudregeln i den svenska medborgarskapslagen är att man inte beviljas svenskt medborgarskap genom naturalisation utan att först, inom en viss tidsperiod, visa att man befriats från sitt tidigare medborgarskap. Undantag från huvudregeln kan göras om det är omöjligt för den sökande att bli av med sitt förra medborgarskap eller om de krav som ställs för befrielse är orimliga.

Varje anökan om svenskt medborgarskap avgörs individuellt. Invandrarverket är första instans, och verkets beslut kan överklagas till Utlänningsnämnden. Det är möjligt att redan från början avstå från att uppställa villkor om befrielse av tidigare medborgarskap. Enligt gällande praxis slopas villkoret för den som bedömts vara flykting samt för den som fått avslag på en ansökan om befrielse från medborgarskap. Om det är känt att ett visst lands myndigheter regelmässigt vägrar befrielse görs undantag för detta lands

medborgare. Undantag kan också göras för dem som sökt befrielse men inte fått svar på sin ansökan.

Som statsråd kan jag inte ingripa i myndigheternas rättstillämpning i enskilda ärenden. Vad gäller syrianer från Turkiet har jag emellertid upplysts om att Utlänningsnämnden nyligen i ett beslut uttalat, att villkor om befrielse från turkiskt medborgarskap inte bör uppställas. Skälet till detta är att det framkommit, att personer som tillhör den här gruppen regelmässigt haft svårigheter att få befrielse från sitt turkiska medborgarskap. Denna praxis är vägledande för Invandrarverket.

Anf. 14 GUDRUN NORBERG (fp):

Fru talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret. Det var ett mycket glädjande och positivt svar. Jag hade inte väntat mig att ett sådant beslut hade fattats.

Den här frågan har utgjort ett stort bekymmer för många syrianer från Turkiet. Det är nog bekant för statsrådet att det i Örebro finns många syrianer. Flera av familjerna där har upprepade gånger ansökt om att få bli svenska medborgare. Det är människor som är aktiva i samhälls- och näringslivet. De driver egen rörelse, är politiskt aktiva och har varit i Sverige 15–20 år. Gång efter gång har de fått avslag på sina ansökningar därför att de inte har kunnat visa upp något intyg. De har helt enkelt inte fått svar från turkiska ambassaden.

Jag tycker att man kan uttala kritik mot Statens invandrarverk. Enligt min mening tillämpar Invandrarverket inte riktigt det beslut som har fattats av Sveriges riksdag och som statsrådet har redogjort för. Jag är glad att Utlänningsnämnden nu har fattat sitt beslut.

Jag utgår från att en person som alldeles nyss fått avslag på sin ansökan kommer att lämna in en ny ansökan. Det finns ett beslut från Statens invandrarverk om avslag daterat den 6 oktober i år.

Anf. 15 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag har själv varit glad över att kunna förmedla det beslut som Utlänningsnämnden fattade den 18 november. Det betyder att det nu kommer att bli en ny praxis hos Invandrarverket.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1992/93:238 om åtgärder mot rasism

Anf. 16 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Torgny Larsson har frågat mig vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förhindra att den form av våld och skadegörelse som har sin grund i rasism ytterligare sprids.

Jag är, liksom Torgny Larsson och säkert majoriteten av Sveriges befolkning, mycket upprörd över skändningen av de judiska begravningsplatserna. Att angripa en begravningsplats är ett angrepp på djupt mänskliga värden. Att angreppet riktar sig mot en judisk begravningsplats ger mycket obehag-

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

liga associationer till nazisternas skräckvælde. Jag är också oroad över gårdagens händelser där judehets och nazistiska symboler visades öppet.

Det är viktigt att vi alla visar vår avsky för den här typen av händelser och att vi alla känner vårt ansvar för att motverka dem. Antisemitism och rasism kan aldrig och får aldrig accepteras eller slätas över. Det är betydelsefullt att demokrati och respekten för människovärdet har en djup förankring hos det svenska folket. Inte minst viktigt är att den unga generationen får en sådan fostran att de inte förförs av nynazistiska idéer och våldsdyrkan.

Regeringen har tidigare uppmärksammat tendenserna till främlingsfientlighet. På vårt förslag beslutade riksdagen att avsätta 10 miljoner kronor till regeringens disposition för insatser mot främlingsfientlighet, rasism och antisemitism under innevarande budgetår.

I början av juni 1992 gav regeringen uppdrag åt Statens skolverk, Statens ungdomsråd, Statens kulturråd och Statens invandrarverk att vidta särskilda åtgärder för att motverka främlingsfientlighet och rasism. Insatserna skulle i huvudsak inriktas på att på längre sikt påverka normer, attityder och förhållningssätt hos ungdomar.

Regeringen har också ansett det angeläget att öka kunskaperna om vilka förhållningssätt svenskarna har till invandrare och om inställningen till invandrare har förändrats jämfört med tidigare. Centrum för invandringforskning vid Stockholms universitet (CEIFO) och Statistiska centralbyrån (SCB) har därför fått i uppdrag att göra en ny riksrepresentativ undersökning. Denna kommer också att omfatta invandrarnas förhållningssätt till de infödda svenskarna.

För knappt två veckor sedan fick Svenska kommittén mot antisemitism ett bidrag av regeringen på 1 miljon kronor att användas för insatser mot antisemitism, som huvudsakligen skall inriktas på att på längre sikt påverka förhållningssätt hos ungdomar.

Tidigare har regeringen gett ett bidrag till Svenska filminstitutet. Bidraget har använts till en film som vänder sig främst till ungdomar och som skildrar ett möte mellan en nazistisk skinhead och en läkare med erfarenheter av För-intelsen.

Genom Barn- och ungdomsdelegationen har projektmedel på drygt 5 miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden fördelats till insatser mot främlingsfientlighet bland ungdomar. Även skriftligt material i dessa frågor har framställts och utsänts till elever och lärare i landets högstadieskolor. Liknande insatser förbereds även för kommande år.

Regeringen räknar med att även under kommande budgetår få disponera särskilda medel som kan användas i kampen mot främlingsfientlighet, rasism och antisemitism.

Jag förutsätter även att Polisen vidtar de åtgärder som erfordras för att förhindra våld och skadegörelse av det slag som nyss förekommit. Till sist vill jag också nämna att regeringen inom kort kommer att till riksdagen överlämna ett förslag som innebär en påtaglig straffskärpning för denna form av vandalisering.

Anf. 17 TORGNY LARSSON (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka kulturministern för svaret. Det var ett utförligt svar. Jag tycker det är värdefullt att detta nu snabbt har blivit sagt, inte minst med tanke på de senaste dagarnas händelser.

Som framgår av min fråga var det vandaliseringen av de två judiska begravningsplatserna här i Stockholm som föranledde mig att begära svar på vilka åtgärder regeringen ämnade vidta för att förhindra fortsatt spridning av denna form av våld och skadegörelse. Därefter har under gårdagen, precis som kulturministern också påpekar, nya händelser ägt rum.

Det är naturligtvis viktigt att, som det har sagts här, alla goda krafter värnar om de gemensamma värden som vi har, nu när nynazismen och antisemitismen ånyo sticker upp sina vedervärdiga ansikten.

Jag har också noterat att såväl statsministern som kulturministern offentligt på ett både snabbt och entydigt sätt har fördömt de våldshändelser som ägt rum, efter att jag ställt min fråga. Det är viktigt att så görs från regeringshåll. Tydliga och snabba signaler är viktiga.

Vilka lärdomar kan vi nu dra för framtiden? Det mest bekymmersamma i det här läget är att veta på vilket sätt man kan göra en så god analys som möjligt om vad som kommer att hända i framtiden. Risken är ju oerhört stor för ytterligare spridningseffekter. Har man inom regeringskansliet några funderingar kring hur man skall bära sig åt för att förhindra en fortsatt spridning av en sådan här rasism?

Anf. 18 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBO (fp):

Fru talman! Jag tycker att Torgny Larsson pekar på en viktig punkt, nämligen att analysera vad som har hänt, vilka attityder som ligger bakom händelserna och hur stor spridningen är, för att därefter vidta adekvata åtgärder.

Rikspolisstyrelsen gick häromdagen till samtliga polisdistrikt ut med en uppmaning om ökad aktivitet för att utröna vilka attacker med mer rasistisk bakgrund som har förekommit, för att se om det finns något mönster över landet. Polisen har alltså vidtagit aktiva åtgärder för att öka sin kunskap på det området.

Som jag sade i mitt svar har vi bl.a. gett uppdrag till SCB för att undersöka svenskarnas attityder visavi invandrarna och invandrarnas attityder visavi svenskarna. Jag tror att den undersökningen ytterligare kan öka vår kunskap om vilka attityder som finns.

Det räcker naturligtvis inte bara med det. Ett lagförslag kommer snart till riksdagen, med ett kraftigt ökat straffmaximum för brott mot t.ex. griftefrid, nämligen från sex månader till två år. Även om lagskärpningar i sig inte förhindrar brott, är det en tydlig markering från statsmakternas sida när sådana här straffskärpningsåtgärder vidtas.

Även en straffskärpning vid ofredande – från sex månader upp till ett år – ingår i förslaget. Det gäller även ofredande av personer med politisk bakgrund, t.ex. brott och ofredande med rasistiska motiv i bakgrunden.

Anf. 19 TORGNY LARSSON (s):

Fru talman! Naturligtvis kommer jag med intresse att ta del av den proposition som regeringen så småningom kommer att lämna till riksdagen. Jag

noterar med tillfredsställelse att analyser om vad som kan tänkas hända och vad som kan tänkas göras för att förhindra detta pågår. Vi är helt överens om vikten av att olika åtgärder vidtas.

Avslutningsvis vill jag fråga om kulturministern har någon ytterligare kommentar till gårdagens händelser. I Birgit Friggebos svar nämndes det i en mening. Kan vi dra någon ytterligare lärdom av gårdagens händelser?

Anf. 20 Kulturminister BIRGIT FRIGGEBÖ (fp):

Fru talman! En lärdom som vi väl alla kan dra är att det är nödvändigt att polisen är synlig, när den här typen av demonstrationer inträffar. Personligen – utan att ha gjort någon djupare analys av det hela – tycker jag att det verkar som att polisen har gjort behjärtansvärda insatser och på en del håll även förhindrat konfrontation mellan olika grupper.

Jag vill samtidigt göra en personlig reflexion av ett TV-inslag från den finska TV:n. Inslaget handlade om regelrätt hets mot en judisk kvinna. För min del hade jag aldrig trott det vara möjligt att i svensk TV få se något sådant och att det skildrade något som hänt i vårt land. Självfallet har alla vi vuxna, som har kännedom om det som hände på 30–40-talen i Tyskland, ett oerhört stort ansvar för att våra ungdomar inte förförs av dessa våldsidéer.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1992/93:141 om biobränslenas konkurrenskraft

Anf. 21 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Märtha Gärdestig har frågat miljöministern vad han ämnar göra för att förbättra de inhemska bränslenas konkurrenskraft. Eftersom biobränslefrågor tillhör mitt ansvarsområde har frågan överlämnats till mig.

Det finns flera skäl att främja användningen av biobränslen för energiproduktion. Så t.ex. är de från miljösynpunkt väsentligt bättre än de fossila. De är en förnybar resurs och de ger på lång sikt inga bidrag till den s.k. växthus-effekten.

Det är emellertid inte möjligt att genomföra en förändring snabbt. Det framgår inte minst av utgångspunkten för Märtha Gärdestigs fråga. En viktig förutsättning för en ökad användning av biobränslen är en kostnadseffektiv bränsleproduktion och omvandling av bränslet till nyttig energi. Detta gäller särskilt om biobränslen skall användas för elproduktion. Det är därför vi gör omfattande utvecklingsinsatser på dessa områden.

Över statsbudgeten stöds en omfattande forskning om bioenergi. Dessutom kan utvecklingsprojekt få stöd genom energiteknikfonden. I våras anvisade riksdagen i enlighet med Biobränslekommissionens förslag 625 miljoner kronor för särskilda insatser i syfte att främja en ökad kommersiell användning av biobränslen. Av dessa medel har regeringen hittills avsatt 400 miljoner kronor för utveckling av teknik för elproduktion med biobränslen. Inom ramen för energiöverenskommelsen våren 1991 anvisades dessutom 1 miljard kronor för investeringsstöd till biobränslebaserad kraftvärme un-

der en femårsperiod. Detta stöd har möjliggjort beslut om flera nya kraftvärmeverk.

I samband med kompletteringspropositionen i våras skapades även ett budgetutrymme på 500 miljoner kronor för angelägna miljösatningar, däribland förnybara energikällor. Frågan om hur dessa medel skall användas kommer bl.a. att tas upp i en klimatproposition som planeras till våren 1993.

Omläggningen av energiskatten som beslutades i våras och den höjda bensinskatten som regeringen nyligen har föreslagit innebär en skatteskärpning på fossila bränslen på sammanlagt 10 miljarder kronor om året från årsskiftet. Industrin får samtidigt en skattesänkning på 3,4 miljarder kronor. Dessa förändringar har en klar miljöprofil och stärker konkurrenskraften för biobränslen ytterligare.

Regeringen har alltså vidtagit en mängd åtgärder för att stimulera till en ökad användning av biobränslen. Dessa åtgärder är i huvudsak inriktade mot utveckling av ny och effektiv teknik i hela kedjan av biobränsleanvändningen. Några statliga driftsstöd är däremot inte aktuella.

Anf. 22 MÄRTHA GÅRDESTIG (kds):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksminister Karl Erik Olsson för svaret. Dess värre kan jag inte säga att jag är helt nöjd. Ministern tänker sig tydligen stöd endast till nya anläggningar. Jag vill då göra en liten historisk skrivning.

Nässjö Kraftvärmeverk är, såvitt jag vet, Sveriges första småskaliga kraftvärmeverk för inhemska bränslen. Det producerar 30 % el, resten fjärrvärme, för Nässjö kommun. Det täcker 85 % av tätortens behov. Tekniken fungerar utmärkt, men oljan är förhållandevis billig jämfört med flis.

Vid projekteringen i mitten av 80-talet förutspåddes att oljepriset 1992 skulle vara 30 % högre än vad det faktiskt är. Regeringens signaler den gången kunde tolkas som att regeringen ställde sig som garant genom utfästelser om biobränslenas framtida lönsamhet.

På höglandet är det naturligt att satsa på flis. Transporterna är förhållandevis billiga. I omförhandling med leverantören har priserna pressats. Men det hjälper inte. Flis är dyrare än olja som drivmedel i dagsläget. Till råga på allt fick det småländska höglandet fem mycket milda vintrar i sträck efter start. Inkomsterna blev lägre och utgifterna högre än beräknat.

Vid det här laget borde de första årens underskott ha vänts till vinst, men någon ljusning syns inte. Av konkurrensskäl kan inte taxan sättas så högt att kostnaderna täcks. Kundens pris måste vara jämförbart, annars övergår fastighetsägarna till eldning med olja i egen panna.

Jag vill fråga statsrådet: Kan Nässjö Kraftvärmeverk och andra verk som redan är i drift få del av beslutade satsningar på biobränslen?

Anf. 23 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Nässjö Kraftvärmeverk är, om jag förstått det rätt, det första småskaliga kraftvärmeverk som är byggt och avsett för inhemska bränslen men som också är avsett för viss eldning med kol. Jag kan inte bedöma huruvida kostnaderna var för höga vid byggandet. Men inriktningen på politiken är att vi skall skapa förutsättningar för en långsiktig användning av biobräns-

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Svar på frågor

len, framför allt genom att stimulera investeringar i teknik och genom att skapa ett rimligt konkurrensförhållande på marknaden mellan olika typer av bränslen.

Vi har nu ständigt försökt höja konkurrenskraften för biobränslen genom att belasta fossila bränslen med högre skatter och avgifter. Det är den inriktning som vi arbetar efter. Vi har kommit, som jag nämnde förut, ganska långt. Vi har gjort en rad insatser. Möjligen kan man i det enskilda fallet uppleva problem i konkurrensen mellan olja och biobränslen, som Märtha Gårdestig nämnde.

Vår intention är att gå vidare. Däremot tror jag inte att vi kan gå med på den idé som här förts fram, att ge driftsbidrag för drift med biobränsle. Jag ställer mig dessutom tveksam till påståendet att flis skulle vara dyrare än olja i det här sammanhanget. En anläggning som är byggd för biobränsle bör kunna klara konkurrensen.

Anf. 24 MÄRTHA GÅRDESTIG (kds):

Fru talman! Det är helt riktigt att omläggningen av koldioxidskatten och svaveldioxidskatten, som träder i kraft den 1 januari 1993, kommer att förbättra Kraftvärmeverkets resultat, som är beräknat till 2 miljoner. Det är positivt men inte tillräckligt på långt när. Från de biobränsleeldade kraftvärmeverkens synpunkt skulle ett betydligt högre oljepris vara önskvärt, men det får negativa effekter på andra samhällssektorer.

Vid riksdagsbehandlingen av kompletteringspropositionen framhöll näringsutskottet i sitt yttrande att biobränslenas konkurrenskraft måste upprätthållas. Utskottet bedömde att biobränslenas introduktion på marknaden skulle påskyndas genom den höjda skatten på fossila bränslen. Det hänvisades också till att ytterligare 500 miljoner kronor skulle avsättas till satsningar på förnybar energi. Jag menar att biobränslenas konkurrenskraft återstår att upprätta – först därefter kan den upprätthållas.

Anf. 25 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag håller gärna med om att vi behöver arbeta på båda områden. Vi måste skapa förutsättningar för en bättre konkurrenskraft. De steg som vi nu tar, låt vara i något långsam takt men ändå åt rätt håll, ger det resultatet på sikt. Sedan skall vi se till att konkurrensen inte försämras. Det är riktigt.

Låt mig bara nämna att Biobränslekommissionen har lagt fram ytterligare ett betänkande. Remisstiden går ut i dag, den 1 december. Därefter kan regeringen besluta om att fördela ytterligare 225 miljoner kronor, som står till vår disposition.

Vi har också diskussioner kring ytterligare åtgärder som kan kräva riksdagsbeslut. En sådan åtgärd, som jag känner mycket för, är att ta ut en koldioxidskatt också på den del av produktionen som går till el – ej den lägre skatt som i dag finns inom industrin. Det skulle hjälpa upp litet. Den diskussionen fortsätter.

Anf. 26 MÄRTHA GÅRDESTIG (kds):

Fru talman! Det är viktigt att satsningarna på biobränslen fortsätter. Det har klart visat sig att miljön har förbättrats i Nässjö sedan kraftvärmeverket

kom i gång. Det visar mätningarna. Men kommunens skattebetalare får betala väldigt dyrt för den förbättrade miljön.

Om inte konkurrenskraften kan upprättas och sedan upprätthållas när det gäller biobränslena, riskerar vår svenska energi- och miljöpolitik att bli en pappersprodukt på grund av de ekonomiska svårigheter som kraftvärmeverken får dras med. Kan vi hoppas att de 500 miljoner kronor som skall fördelas enligt klimatpropositionen till våren även innebär stöd för kraftvärmeverk i drift?

Anf. 27 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Man kan alltid hoppas. Jag ser nog inte införandet av driftstöd som den naturliga utvecklingen, utan den naturliga utvecklingen är att förändra relationerna mellan de miljöskadliga fossila bränslena å ena sidan och miljövänliga naturliga biobränslen å den andra.

Det här är inte en pappersprodukt. När vi har sett över t.ex. användningen av den miljard som är anslagen för investeringsstöd har det visat sig att NUTEK redan fattat beslut rörande 400 miljoner kronor av detta stöd. Det finns ansökningar i dag på ytterligare 800 miljoner kronor. Det finns alltså människor, kommuner och företagare runt om i landet som gör bedömningen att biobränslen är någonting att satsa på och som gärna vill ha detta stöd för sina investeringar. Det ser jag som det bästa tecknet på att politiken fungerar.

Anf. 28 MÄRTHA GÅRDESTIG (kds):

Fru talman! Det är positivt att många vill satsa på biobränslen. Det ville Nässjö Kraftvärmeverk också och vill fortfarande. Tyvärr har man upplevt att kalkylerna inte håller genom att oljepriset är så lågt.

Om jordbruksministern inte kan tänka sig ett driftstöd, kanske någon annan form av stöd kunde vara tänkbar. Kunde återinförande av skatteutjämningsbidrag för förlusterna i eldningsanläggningarna för inhemska bränslen vara en lösning?

Anf. 29 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Den frågan kan jag tyvärr inte svara på. Jag vet inte hur det skulle gå till. Låt mig bara säga att driftstöd alltid är mycket vanskligt. Även om det skulle ha funnits pengar i budgeten för att betala ut det, vilket det inte fanns pengar för, är den typen av stöd det som man alltid drar in när det är ont om pengar. Det är en sådan situation nu. Det är ingenting att hoppas på som en långsiktig lösning. Det vi kan hoppas på är att biobränslena, när vi verkligen kommit dithän att den som använder fossila bränslen får betala de miljöskador som man därmed åsamkar – det må ta några år –, är konkurrenskraftiga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1992/93:156 om Roma sockerbruk

Anf. 30 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Ulla Pettersson har frågat statsministern om det inom regeringskansliet pågår något beredningsarbete i fråga om fortsatt drift av Roma sockerbruk efter den planerade nedläggningen år 1995. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Jag vill inledningsvis erinra om att en relativt stor majoritet av riksdagens ledamöter våren 1991 ställde sig bakom riksdagens beslut med anledning av den dåvarande regeringens proposition (prop. 1990/91:87) om näringspolitik för tillväxt. Beslutet innebar bl.a. att det särskilda stödet på 12,5 miljoner kronor till Roma sockerbruk skulle lämnas längst t.o.m. år 1995. Vi var i och för sig ett antal ledamöter i jordbruksutskottet som valde att reservera oss i frågan, eftersom vi ansåg att ytterligare åtgärder borde kunna vidtas.

I september 1992 avtalade det danska företaget Danisco A/S med Procordia om ett köp av Sockerbolaget AB. Konkurrensverket har tagit upp övertagandet av Sockerbolaget för prövning.

Med anledning av Daniscos förhandlingar med Procordia hade jag under sensommaren en brevväxling med Danisco rörande de framtida förutsättningarna för svensk betodling och svensk sockerproduktion. Danisco gav därvid uttryck för uppfattningen att förutsättningar bör kunna skapas för att upprätthålla sockerproduktionen på Gotland ett par år utöver år 1995, om Sverige vid ett inträde i EG tilldelas en kvot som motsvarar nuvarande produktion samt ytterligare 10-15 % i s.k. B-kvot. Danisco förklarade sig också berett att undersöka möjligheterna till en fortsatt betproduktion på Gotland, även om fabriken i Roma skulle läggas ned.

När det gäller kommande förhandlingar rörande bl.a. Sveriges sockerkvoter vid ett medlemskap i EG är den självklara utgångspunkten att vi skall uppnå så fördelaktiga villkor som möjligt. Mot denna bakgrund gör jag bedömningen att förutsättningar bör finnas för en fortsatt drift av Roma sockerbruk efter år 1995.

Anf. 31 ULLA PETTERSSON (s):

Fru talman! Jag tackar jordbruksministern för svaret. Jag är inte alls missnöjd med att det är jordbruksministern som svarar på frågan. Jag tror att jag på det sättet får ett mycket mer kompetent svar än om jag hade fått det från statsministern, även om det var han som gjorde uttalandet.

Jag vill naturligtvis gärna se det positiva i svaret. Den lilla öppningen gäller att Sockerbolaget får ytterligare ett par års respit. Det är i så fall helt i linje med det majoritetsbeslut som vi fattade 1991, där det sades att om man inte löst frågan inom den tid som var tänkt, skulle det finnas en möjlighet att förlänga tiden – detta tillkom bl.a. på arbetsmarknadsutskottets initiativ.

Jag förstår inte riktigt varför jordbruksministern påminner om reservationen. Den gick ut på att stödet skulle fortsätta att betalas ut, medan däremot näringsminister Per Westerberg har klargjort för mig i en interpellationsdebatt att regeringen inte kunde göra någonting för att påverka Procordias nedläggningsbeslut. I dagsläget kan jag inte se någon skillnad där, men det kanske statsrådet kan redogöra för.

Det som oroar mig är naturligtvis att det här talas om ytterligare ett par år. Därför måste min följdfråga till statsrådet bli: Finns det några som helst planer inom regeringen på långsiktiga åtgärder, eller är det så att man så att säga drar ner gardinen och sätter ut ett stoppdatum för Roma, även om det nu inte blir 1995 utan 1997? Ser statsrådet några som helst förändringar i förhållandena efter Daniscos köp av Sockerbolaget?

Anf. 32 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att ha en positiv syn. Det är fortfarande några år till 1995, och ett par år ger oss en viss respekt.

Skillnaden mellan riksdagsbeslutet 1991 och reservationen ligger däri att man enligt riksdagsbeslutet skulle betala ut stöd "längst till 1995", medan reservationen gick ut på att man inte skulle dra ner rullgardinen 1995.

På Sockerbolaget var man alldeles entydig i sin bedömning. Utan stöd ville man omedelbart eller med mycket kort varsel lägga ned Sockerbruket. Det som var positivt i de resonemang som jag under sensommaren förde med Danisco var att den nya ägaren till Sockerbolaget tycktes vara mer välvillig till såväl sockerproduktionen totalt som sockerproduktionen på Gotland.

I brev till mig skrev både Danisco och Sockerbolaget att på lång sikt är fabriken på Gotland alltför liten för att vara konkurrenskraftig i ett europeiskt sammanhang. Detta låter inte alls bra. Som decentralist och förespråkare för småskalighet vill jag gärna se att det vore möjligt att producera socker också i en liten fabrik. Varken i Sverige, Danmark eller i omvärlden finns det nog någon som vågar hävda att en sockerfabrik av Romas storlek är konkurrenskraftig på lång sikt. Däremot hoppas jag av hela min själ att det under den återstående tiden skulle vara möjligt att finna lösningar för en mer småskalig sockerproduktion. Om det inte finns en sådan möjlighet, måste man inrikta sig på att lösa de gotländska problemen på annat sätt.

Anf. 33 ULLA PETTERSSON (s):

Fru talman! Vi skall kanske inte ägna någon större möda åt att gräla om beslutet 1991. Regeringen fick då en klar beställning från riksdagen om att komma tillbaka till riksdagen, om det visade sig att det behövdes ytterligare tid. Statsrådet talade om just "ytterligare tid", och det handlar om högst två år.

Vad som gör mig en aning oroad är att de två åren som Danisco talade om på något sätt är villkorade. För övrigt gav Konkurrensverket i torsdags klartecken till försäljningen. Det är alltså inte längre någon öppen fråga. Villkoren är dels ett inträde i EG, dels att Sverige tilldelas nuvarande sockerkvot och dessutom ytterligare 10–15 %. Det är klart att vi på Gotland oroar oss. Det finns ju en risk för att Sveriges inträde i EG blir försenat eller för att svenska folket vid en folkomröstning säger nej till ett EG-medlemskap. Hur ser jordbruksministern i ett sådant läge på utfästelserna – om det nu är fråga om utfästelser – från Danisco?

Anf. 34 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Det är klart att det i det här läget fanns anledning för Danisco att säga att man vid ett EG-medlemskap bör få tillgång till en kvot som mot-

svarar vår konsumtion och vår tidigare produktion. Det är den s.k. a-kvot, som man bedömer till ca 350 000 ton.

I mitt svar står det bara ”ytterligare 10–15 %”. För att korrigera detta både för Ulla Pettersson och för protokollet bör det tilläggas ” i form av s.k. b-kvot”. Det finns nämligen olika modeller av kvoter, och detta är alltså en kvot som är något lägre betald. Det var detta som man från Danisco var ute efter. Det är också möjligt att vid förhandlingarna kunna uppnå detta. I det sammanhanget är jag ganska hoppfull.

Sedan är det fortfarande en öppen fråga. Min ambition är att man skall kunna förhandla fram ett så pass gott resultat att även gotlänningarna vill rösta ja till EG, när det blir aktuellt. Men det är klart att vi också måste ha en beredskap om så inte blir fallet.

Anf. 35 ULLA PETTERSSON (s):

Fru talman! Det gläder mig, för att det hade ju varit dystert om regeringen inte hade haft någon beredskapsplan i ett sådant läge.

Sammanfattningsvis: Jag uppfattar det som att regeringen tror – men det är fortfarande Danisco som bestämmer, inte sant? – att sockerbruket i Roma kan vara kvar ett par år till, om vi går med i EG och får utökad sockerkvot. Om det inte blir så, har man ändå en from förhoppning om att det går att finna former för småskalig produktion, men något större hopp kan regeringen och jordbruksministern inte ge.

Anf. 36 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag är medveten om att vi i dag har en konkurrenskraftig sockerproduktion i Sverige. Det svenska Sockerbolaget är egentligen mer konkurrenskraftigt än det danska moderbolaget. Vi har kunnat producera socker till lägre pris i Sverige än vad man har gjort i EG, vilket är anmärkningsvärt. Det är detta som ligger bakom att Danisco nu har börjat att diskutera med betodlarna på Gotland om huruvida det finns någon möjlighet att öka produktionen för att därmed också öka lönsamheten vid sockerbruket i Roma.

Det kan även finnas vissa möjligheter om det dröjer med ett medlemskap eller om det skulle senareläggas. Vi från regeringens sida skall naturligtvis göra allt vi kan för att påverka till en positiv utveckling.

När det gäller småskalig sockerproduktion instämmer jag med Ulla Pettersson, att denna skall hänföras till gruppen fromma förhoppningar, men de kan ju också slå in emellanåt.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1992/93:178 om skördeskadeskyddet

Anf. 37 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Pehr Löfgreen har med anledning av de skördeskador som drabbat det svenska jordbruket under år 1992 frågat mig vad jag avser att göra för att jordbruksföretag inte skall slås ut inom de drabbade områdena.

Årets torka har drabbat vissa företagare mycket hårt, men variationerna i skördeutfallet mellan företag och områden är mycket stora. Utfallet är inte så dåligt som man fruktade i början av sommaren. Prognoserna under sommaren pekade på en intäktsminskning för jordbruket på mellan 3 och 4 miljarder kronor. Med skörden bärgad har skadornas omfattning kunnat kartläggas bättre. Ser man till spannmålen kan vi konstatera att det framför allt är fodersäden, dvs. vårsäden, som drabbats illa av torkan. Totalskörden av fodersäd beräknas ha blivit endast ca 70 % av normalskörd, medan motsvarande tal för brödsäd är ca 95 %. Det ger en spannmålsskörd för landet som ligger på ca 80 % av normalskörd. Årets produktion når därmed knappt upp till den inhemska efterfrågan.

De områden som främst drabbats av torkan är Skåne, Blekinge, Gotland, Kalmar län och Halland. Men även andra län har i varierande utsträckning drabbats.

De senaste beräkningarna visar att den totala intäktsminskningen för jordbruket till följd av torkan ligger på drygt 1 miljard kronor. Såväl vegetabilie- som animalieproducenter har drabbats. Det är svårt att se något entydigt mönster i hur torkan drabbat olika företagstyper. Fr.o.m. 1988 års skörd har Lantbrukarnas riksförbund genom en särskild stiftelse övertagit huvudmannaskapet för skördeskadeskyddet. I huvudsak är dagens skördeskadeskydd utformat så, att som skadeområden avgränsas årligen de geografiska områden där totalskador har större omfattning. Skördeskadeersättning kan bara betalas ut för dessa skadeområden. Den enskilde jordbrukaren inom ett sådant område får anmäla arealer där skörden inte kan bärgas eller där skadorna på skörden i fält är sådana att den måste kaseras. Dessutom tillämpas en självrisk på 20–25 % av gårdens totala normskördevärde.

Överenskommelsen med LRF innebär att staten även i fortsättningen skall ha ett övergripande ansvar vid skördeskador av naturkatastrofkaraktär som drabbar stora områden.

Riksdagens ställningstagande till det framtida skördeskadeskyddet innebär också att staten skall ha kvar ett övergripande ansvar för katastrofartade skador på skörden.

I första hand är frågan om skördeskadeersättningar till följd av årets torka således en fråga för Stiftelsen lantbrukarnas skördeskadeskydd. Till följd av årets skördeskador beräknas fonden behöva betala ut väsentligt större belopp än normalt. Enligt min uppfattning är det statens ansvar att i detta sammanhang garantera skyddets funktion och skördeskadefondens avsedda omfattning i ett läge då den till följd av den omfattande torkan behöver göra stora utbetalningar till drabbade jordbrukare. Som jag har redovisat i den senaste propositionen om vissa jordbrukspolitiska frågor har jag därför för avsikt att föreslå regeringen att tillgängliga direktbidragsmedel avsätts till skördeskadefonden så att den kan byggas upp till den nivå som överenskommelsen mellan LRF och den tidigare regeringen förutsatte. Genom att avsätta medel från direktbidragen kan fonden trots stora utbetalningar av skadeersättning byggas upp till avsedd nivå. Regeringen kommer att fatta beslut om fördelning av direktbidragen så snart riksdagen beslutat om direktbidragens storlek.

Svar på frågor

Anf. 38 PEHR LÖFGREEN (m):

Fru talman! Jag skall be att få tacka statsrådet så mycket för det uttömmande svaret.

Jag får dagligen telefonsamtal från jordbrukare som befinner sig i en ohållbar situation, med höga kostnader i kombination med de värsta skördeskadorna som nu drabbat de aktuella områdena i vårt land. Det bör i sammanhanget noteras att en enskild jordbrukare kan förlora, herr statsråd, upp till 90 % av nettointäkten utan att vara berättigad till ersättning från Skördeskadefonden med nu gällande regler. Detta är inte hållbart.

En konsekvens av årets skördeskadorna, herr statsråd, är att man redan kan konstatera att det börjar bli en rätt stor press på vissa slakterier och att många ungdjur kommer in alldeles för unga och outvecklade. Drabbade jordbrukare har inte ekonomiska förutsättningar att köpa stödfoder, vilket leder till slakt av djur som inte är färdiga, vilket i sin tur leder till ytterligare inkomstbortfall för lantbrukaren. Ekorrhjulet snurrar allt fortare.

Höstens ekonomiska kris med skyhöga räntor och svårigheterna för bankerna har inneburit att många jordbruksföretag drabbas av orimligt stora förluster. Detta kommer i sin tur att leda till konkurser på löpande band. Vad vi minst av allt önskar nu är en ny krisbransch.

Som jag ser det, herr statsråd, är det absolut nödvändigt att vi omgående får till stånd en komplettering till nuvarande regler. Kan man t.ex. ersätta skördeskadorna som har ett värdebortfall på mellan 30 och 50 % av aktuella grödor? Räknet på totalarealen får vi genast ett avsevärt bättre läge och ett mer rättvist system. Vi slipper uppleva konkurser och uppslitande familjeredier.

Jag förutsätter att herr statsrådet vidtar åtgärder i denna riktning. Det är nödvändigt för att stora grupper svenska jordbrukare skall kunna överleva.

Anf. 39 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag har under sommaren och hösten upprepade gånger varit ute och tittat på skador och träffat jordbrukare. Jag har, liksom Löfgreen, täta kontakter med den här gruppen. De hör rätt ofta av sig, både till departementet och privat. Emellertid är oron i dag naturligtvis litet mindre än den var i somras, när hettan var som värst.

När det gäller den formella situationen, har den här frågan överlämnats till näringen, till LRF. Det är då formuleringarna i riksdagsbeslutet som är avgörande. Var detta en naturkatastrof? Jag tror att vi i dag är klara över att det inte var en sådan. Vi kan inte bedöma situationen som så dramatisk som en katastrof.

Var det då katastrofartade skador på skörden? Det är den andra formuleringen som riksdagen har använt. Ja, jag har sagt, rent amatörmässigt, att det ser ut så på vissa fält, speciellt när det gäller vårsäd i vissa områden.

Frågan är då: Täcks kostnaderna av skördeskadeskyddet? Vi har sett att det är många fler än vi trodde från början som kommer att få ersättning via skördeskadeskyddet.

När det gäller totalbilden finns det en komplikation i sammanhanget, som Löfgreen också påpekade, och det är för djurproducenterna. Det är viktigt att också få en bild av hur det är med vallskördarna. Statistiken över den

senaste vallskörden är inte klar, men den kommer troligen inte att avvika särskilt mycket från den första bedömningen, nämligen att det är få områden som har en totalskada på vallen. Det innebär att vi ännu inte har kunnat göra den slutliga bedömningen.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 40 PEHR LÖFGREEN (m):

Fru talman! Beträffande de ersättningar som statsrådet här talar om, vill jag som exempel anföra två gårdar, A och B, som ligger intill varandra på Vikbolandet i Östergötland. A har sammanlagt en bättre skörd. A kommer att erhålla, med nuvarande princip, en förhållandevis stor ersättning på över 300 000 kr. B, som har en mycket usel skörd, långt under A:s, kommer icke att erhålla ett öre.

Det är det som jag angriper. Det är det som jag tycker att statsrådet måste fundera över och titta på, så att man eventuellt kan lägga fram något förslag om en kompensation för våroljeväxter, korn och havre till sådana lantbrukare.

Sedan vill jag säga att katastrofen var stor i somras, men den är större nu – inte på själva jordbrukssidan, men på den ekonomiska, genom skyhöga räntor och allt elände som har inträffat. Läget är alltså långt ifrån bättre nu. Jag delar icke jordbruksministerns uppfattning, utan jag bedömer läget som sämre i dag.

Anf. 41 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Det är färre jordbrukare som har drabbats allvarligt än vad vi trodde i somras. Å andra sidan är jag medveten om att detta adderas till den situation för det svenska jordbruket som inte är enkel, utan där det ekonomiska läget är komplicerat.

Ett fenomen som Löfgreen pekar på är skillnaden mellan olika gårdar. Utan att känna till förhållandena, misstänker jag att gården B har haft en betydande odling av just vårsäd, medan A kanske har en större variation i sin växtodling och därmed en viss riskspridning.

Det är svårt att i efterhand säga att de avvägningar som är gjorda i reglerna för skördeskadeskyddet är felaktiga, men jag kan, om det är till någon tröst i detta läge, berätta att jag så sent som i dag under förmiddagen haft en överläggning om bl.a. dessa frågor med såväl LRF som Skördeskadefondens ordförande.

Anf. 42 PEHR LÖFGREEN (m):

Fru talman! Ytterligare en sak som jag vill anföra är att bedömningsgraden, om det är 200, 500 eller 600 kilo per hektar, är mycket svår för ögat. De blanketter som har förekommit har varit undermåliga. Det har varit mycket svårt för den enskilde lantbrukaren att fatta hur det skall fungera. Det är också en sak som man bör fundera på.

Anf. 43 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag är medveten om den synpunkten – den har framförts tidigare. Dess värre, eller möjligen dess bättre, är det inte mitt ansvar hur man

i Skördeskadefonden utformar blanketterna. Jag har naturligtvis noterat detta och påtalat förhållandet.

Det som vi nu i regeringen har att ta ställning utifrån är det beslut som fattades av riksdagen 1988, och vi skall se hur det kan tillämpas på bästa sätt. Vi försöker göra det. Jag har alltså i propositionen om jordbrukspolitiken meddelat riksdagen att jag avser att avsätta medel för detta ändamål ur direktbidragen. Det är vad jag kan säga i dag.

Anf. 44 PEHR LÖFGREEN (m):

Fru talman! Får jag fråga, så jag inte missuppfattar det: Innebär det att statsrådet har för avsikt att se över och eventuellt komma med en komplettering med arealbidrag för de sämsta grödorna?

Anf. 45 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Huruvida någon sådan komplettering skall göras eller ej ingår i de överväganden som för närvarande görs i departementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1992/93:247 om avregleringen av mejeriprodukter

Anf. 46 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Patrik Norinder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att påskynda avregleringen och därmed öka marknadsanpassningen av mejeriprodukter inför ett inträde i EG.

Jordbruksverket har på regeringens uppdrag utrett frågan och lämnat förslag om en avtrappning av det förenklade utjämnningssystemet för mejeriprodukter. Även Omställningskommissionen har i sitt andra delbetänkande berört frågan om prisrelationer mellan olika mejeriprodukter. Frågan bereds för närvarande i regeringskansliet.

Anf. 47 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Tack så mycket, herr jordbruksminister.

När jag fick svaret i min bänk upplevde jag det som en feljäst grevéost – fyllt av tomrum. Det skall tilläggas att det var den magrare typen.

Detta är en allvarlig fråga, och jordbruksministern har fått en del korrespondens från ett flertal mejerier och även från Svenska Mejeriernas Riksförening, som är den samlade föreningen för alla mejerier. Man begär att systemet skall ses över, och man vill ha en snabbare avtrappning från den 1 januari, då detta ger fel marknadssignaler för osttillverkningen. Det har fått de konsekvenserna att vissa föreningar nu har ökat sin osttillverkning betydligt.

Jag skulle vilja ha ett bättre svar av jordbruksministern: Får vi något nytt system den 1 januari? Det här är angeläget.

Anf. 48 Jordbruksminister KARL ERIK OLSSON (c):

Fru talman! Jag har ingen annan uppfattning i sakfrågan än Patrik Norinder. Det som har gjort detta komplicerat är att vi har fått olika synpunkter

från olika håll. Det är i och för sig inte ovanligt, men det ankommer naturligtvis på regeringen att slutligen ta ställning till vad som är möjligt.

Under senare tid har jag också erfarit att man inte har så stora motsättningar på mejerisidan nu som man hade tidigare. Det gör att det kan bli något lättare att lösa frågan.

Jag är själv engagerad i detta och vill komma med ett förslag, men då förslaget inte är helt klart vill jag inte gå in i detaljerna här i kammaren några dagar i förväg.

Anf. 49 PATRIK NORINDER (m):

Fru talman! Jag nöjer mig med det svaret – det var bättre än det jag fick skriftligen. Jag förstår att jordbruksministern har fått olika signaler, men man skall betänka att den samlade föreningen för alla mejerier har kommit med ett förslag som är ett kompromissförslag. Jag tolkar jordbruksministern så att man snarast kommer att behandla frågan och att vi får ett besked inom en snar framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1992/93:239 om rekryteringsstödet till företag med skatteskulder m.m.

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Ingela Thalén har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att förhindra att företag som inte fullgör sina skyldigheter i form av att betala skatt m.m. får arbetsmarknadspolitiskt stöd.

I en situation när cirka hälften av företagen på grund av den internationella lågkonjunkturen och de svåra sviterna efter 1980-talets inflations- och spekulationsekonomi går med förlust kan många seriösa företag hamna i skuldsituationer. Dessa företag är dock måna om att reda ut sin situation. En skatteskuld kan uppkomma av många skäl, och förekomsten av en sådan behöver inte betyda att företaget är oseriöst. Tyvärr finns det också icke seriösa företag. Mitt besked i detta sammanhang är att arbetsförmedlingen inte skall medverka i oseriös verksamhet. Problemet med oseriös verksamhet är speciellt svårt på de stora anonyma arbetsmarknaderna i främst våra storstäder.

Länsarbetsnämnden i Stockholms län stoppade med anledning av en artikel i DN utbetalningarna av bidrag till arbetsmarknadspolitiska bidrag tills den hade hunnit undersöka vidden av problemet. Fr.o.m. förra veckan har nämnden åter börjat betala ut bidrag. Nämndens kontroll visade, att av 3 150 utbetalda bidrag till beredskapsarbete, rekryteringsstöd och lönebidrag hade 252 bidrag gått till företag med skatteanmärkningar.

Vidare tänker länsarbetsnämnden inrätta en upplysningscentral till vilken arbetsförmedlingarna kan vända sig innan de fattar beslut om rekryteringsstöd. Nämnden har slutligen för avsikt att utöka kontrollen genom fler stickprovsundersökningar i form av bl.a. företagsbesök.

Enligt min bedömning är de åtgärder som länsarbetsnämnden har vidtagit

tillräckliga för att kunna kontrollera vilka arbetsgivare som har erhållit arbetsmarknadspolitiska bidrag. Jag kommer att vid de regelbundna träffarna jag har med AMS verksamhet att ta upp denna fråga.

Anf. 51 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Jag är övertygad om att Börje Hörnlund, på samma sätt som jag, är djupt oroad över att det finns risker för att den här typen av situationer uppstår när trycket på arbetsmarknaden är så hårt som det är nu.

Det är några saker som jag funderar över i arbetsmarknadsministerns svar. Ministern säger att det är i de större städerna – med omnejd förmodar jag – som detta är mest förekommande. Då undrar jag på vilken grund ministerns bedömning att antalet oseriösa företag är större i storstäderna vilar.

Riksrevisionsverket pekade redan förra året på att det inte finns någon instans inom verket som har det övergripande ansvaret för uppföljning och kontroll. Skall jag tolka det som arbetsmarknadsministern säger i slutet av sitt svar så att denna fråga kommer att tas upp igen och att det därmed blir möjligt för Arbetsmarknadsverket att få en sådan central kontroll?

Kommer den upplysningscentral, som länsarbetsnämnden i Stockholm har aviserat att man skall inrätta, att utnyttja möjligheten att använda sig av Kronofogdemyndighetens offentliga register för att kontrollera att företagen verkligen fullföljer sina uppgifter gentemot staten? Det har tidigare påpekats att man nu inte utnyttjar den möjligheten.

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det är klart att det är mycket svårare på en stor arbetsmarknad med väldigt många företag där det är mycket anonymare än i exempelvis min gamla hemkommun Nordmaling. Där känner arbetsförmedlarna i princip till samtliga företag och deras situation. Så är det inte på en större arbetsmarknad, vilket gör att det blir svårare för arbetsförmedlingen på en större arbetsmarknad i jämförelse med en mindre. Detta problem har också mycket starkt betonats. När det gäller ungdomspraktiken har det ifrågasatts om folk har placerats rätt eller inte.

Jag skall ta upp denna fråga i hela dess vidd när jag träffar Arbetsmarknadsverkets ledning, vilken har en uppfattning om hur denna situation skall klaras. Jag är övertygad om att målsättningen, både från arbetsmarknadens och från min egen sida, är att vi måste se till att pengarna inte rinner ut till oseriösa företag. I denna pressade arbetsmarknadssituation har Arbetsmarknadsverket större svårigheter än vid en normal arbetsmarknadssituation att göra uppföljningar på det sätt som är önskvärt.

När det gäller frågan om uppläggningsen av det praktiska arbetet i Stockholm, är jag tyvärr inte insatt i det arbetet.

Anf. 53 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag vill bara som en liten randanmärkning apropå frågan om ungdomspraktikplatser säga att det under hösten från olika håll har kommit i alla fall arbetsmarknadsutskottet till del att det inte enbart är företag i de större kommunerna eller storstäderna som har varit litet ovarsamma med

ungdomspraktikplatser. Det finns väl verifierade uppgifter om detta även när det gäller mindre orter, såsom t.ex. Åre. Jag tror att man i detta avseende kanske måste vara litet vaksam oavsett var dessa företag är belägna.

Jag delar arbetsmarknadsministerns uppfattning att det är oerhört viktigt att Arbetsmarknadsverket får möjlighet att bygga upp en kontrollfunktion, både för berörda löntagare och naturligtvis också för verkets egen personal. Betyder det som arbetsmarknadsministern säger att det i det kommande förslaget skall ges möjligheter för verket dels att bygga upp en internkontroll så att man kan följa upp de här företagen, dels att få använda sig av den teknik och de arbetsmetoder, som jag vet finns tillgängliga, för att man i vardagsarbetet verkligen skall kunna nyttja en kontroll av utbetalda bidrag?

Anf. 54 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Steg 1 blir samtalet med Arbetsmarknadsverkets ledning. Därefter är jag beredd att besvara frågan utförligare.

Anf. 55 INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag är nöjd med det svaret. Avslutningsvis vill jag bara säga att jag till utomordentligt djupt studium rekommenderar Riksrevisionsverkets rapport. Den är ganska detaljerad både på denna punkt och på en del andra områden när det gäller uppföljning.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1992/93:245 om arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Georg Andersson har frågat mig om vilka åtgärder regeringen planerar att vidta för att kunna upprätthålla åtminstone dagens nivå i fråga om arbetsmarknadspolitiska åtgärder under denna vinter.

Uppgårelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna resulterade i en proposition där det föreslås att ca 10 miljarder kronor skall anvisas för arbetsmarknadspolitiska åtgärder varav ca 8 miljarder kronor tilldelas AMS. Detta skall läggas till de ca 20 miljarder kronor som AMS disponerar under innevarande budgetår. AMS har aldrig haft så stora resurser för att bekämpa arbetslösheten.

Vidare föreslås i propositionen att en ny åtgärd införs. Arbetslösa skall få möjlighet att delta i olika aktiviteter med ersättning från arbetslöshetskassan fr.o.m. årsskiftet 1992/93. Denna åtgärd kommer således inte att belasta arbetsförmedlingens resurser. Jag förutsätter att många arbetslösa kommer att delta i denna åtgärd.

Den arbetsmarknadspolitiska åtgärden – utbildningsvikariat – belastar inte heller arbetsförmedlingens resurser. Arbetsgivarna får här göra avdrag på arbetsgivaravgifterna. För närvarande sysselsätts ca 9 000 personer i utbildningsvikariat. Ambitionen skall vara att betydligt fler personer skall sysselsättas i denna åtgärd.

AMS har vidare i direktiv till länsarbetsnämnderna påtalat att de bör bli

bättre på att planera och styra sin framtida verksamhet. Jag förutsätter att länsarbetsnämnderna utnyttjar de resurser som de tilldelas på ett så kostnadseffektivt sätt att så många arbetslösa som möjligt får tillgång till lämplig utbildning eller annan sysselsättningsfrämjande åtgärd.

Anf. 57 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Först ett tack för svaret. Jag är lite förvånad över att svaret inte ger uttryck för någon oro över utvecklingen utan snarare tillförsikt. Ändå är situationen minst sagt alarmerande. Den kan sammanfattas i två satser:

1. Arbetslösheten fortsätter att stiga kraftigt.
2. AMS tvingas i detta läge att minska sina insatser, i vissa fall dramatiskt.

Om AMS skall kunna hålla budgetramarna krävs en kraftig minskning av alla åtgärder. Utbildningsbidraget minskas successivt fr.o.m. nu. Man bedömer att bara hälften så många som i dag kan få arbetsmarknadsutbildning fram i mars.

När det gäller ungdomspraktik, som är en annan åtgärd, har arbetsmarknadsministern i olika sammanhang förklarat att detta närmast är en garanti. Men den garantin fungerar inte. Våldigt många ungdomar står utanför ungdomspraktikplatser, och resurserna för dessa åtgärder minskar. Fram på värkanten finns det färre platser. Beredskapsjobben minskar. Arbetsförmedlingarna tvingas säga nej till företagsutbildning. Jag har besökt några arbetsförmedlingar, som kan redovisa att företag vill starta arbetsmarknadsutbildning och har väldigt bra projekt men saknar pengar.

Sammanfattningsvis kan jag säga att ungefär en fjärdedel av de åtgärder som nu bedrivs måste skalas bort fram på vårvintern. I Åsele kommun exempelvis har man nu 2 miljoner kronor mindre att röra sig med än man hade förra budgetåret. Arbetsförmedlingsföreståndaren där säger: Vi är numera helt handlingsförlamade. Vi kan inte göra något åt den ökande arbetslösheten. Då vänder man sig naturligtvis till regeringen och undrar: Är den också handlingsförlamad? Det är min fråga till arbetsmarknadsministern: Kan man göra något åt denna situation?

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Jag är mycket orolig över läget på arbetsmarknaden. Som jag tidigare har sagt har den nuvarande situationen sina orsaker rätt långt bak i tiden.

Jag måste påminna Georg Andersson om att Arbetsmarknadsverkets styrelse, där Georg Andersson är ledamot, för ett tag sedan äskat 2 miljarder kronor för åtgärder riktade mot ungdomar. Mitt förslag är 2,9 miljarder. Så vitt jag förstår sitter Georg Andersson också i arbetsmarknadsutskottet, som har ställt sig bakom uppgörelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna.

Sedan till Åsele. Jag är övertygad om att den nya åtgärden, arbetslivsutveckling, kan bli en stor åtgärd där, om arbetsförmedlingen hanterar detta på rätt sätt. Georg Andersson nämner en ort som nästan alltid har haft hög arbetslöshet. AMS har där fått god tilldelning i slutomgången. Det otäcka är

nu att arbetslösheten ökar i storstäderna, så att mycket stora resurser från de nya anslagen går dit.

Jag följer naturligtvis detta vecka för vecka. Jag har ständiga kontakter med Arbetsmarknadsverkets ledning, och resonerar och funderar. Jag kommer säkert att återkomma till riksdagen på ett eller annat sätt.

Anf. 59 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Det som arbetsmarknadsministern sade senast var något dif-fust.

Till historien hör att äskandet från AMS kom den 23 augusti. AMS äskade då 8,8 miljarder, utifrån den bedömning man då gjorde av situationen. Det dröjde. Det hände ingenting från arbetsmarknadsministerns sida. Det rykta-des om att man skulle få 15 miljarder. Men det blev ingenting förrän Social-demokraterna i förhandlingar tvingade fram paketet med 10 miljarder. Men det räcker inte. Det kan vi konstatera nu,

Arbetslösheten fortsätter att stiga ytterligare. Ansvaret måste ligga hos re-geringen att ta det första initiativet till åtgärder. Det kan vi inte som enskilda riksdagsledamöter klara. Vi tar upp diskussioner, bl.a. genom att ställa frå-gor här i riksdagen, och förväntar oss att regeringen agerar.

Man kan dagligen läsa i tidningar om besvikelse, oro, förfäran över att människor tvingas avbryta en utbildning som de har påbörjat. Den nya åt-gärden arbetslivsutveckling kan väl inte kompensera den förlusten.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! I uppgörelsen är beräknat att den nya åtgärden skall ge 20 000 arbetstillfällen. Det har inte satts något övre tak.

Jag har pratat med länsarbetsnämndsdirektören hemmavid efter det att förslaget lades fram. Där är man övertygad om att det kommer att bli en mycket stor åtgärd i länet. Det tycker jag är positivt.

När det gäller åtgärder ligger Arbetsmarknadsverket på en nivå som är ungefär dubbelt så hög som vad man sade var möjligt för ett år sedan. Anled-ningen till att man kan nå denna höga nivå är den förenkling av åtgärder som har föreslagits av regeringen. Georg Andersson och hans parti accepterade tidigare inte denna förenkling. Nu är vi eniga om att tillsammans satsa på ungdomspraktik framöver. Jag har satt målet högt, att vi skall hålla våra ung-domar borta från gator och torg denna vinter. Sedan jag gjorde min bedöm-ning har emellertid arbetslösheten ökat ytterligare.

Anf. 61 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Är ungdomspraktikplatserna en garanti? Arbetsmarknadsmi-nistern talar om en hög målsättning. Men alla ryms inte inom denna åtgärd nu, och antalet platser kommer att minska under våren.

Jag läser tidningarna från mitt eget län, men jag kan läsa tidningar från vilket län som helst. En 18-åring som hade fått utbildning på AMU, som han nu måste avbryta, säger: Nu tvingas jag flytta hem till Åsele och söka social-bidrag. Jag har varken rätt till A-kassa eller KAS.

Eleverna på AMU-utbildningen i Vilhelmina känner oro och besvikelse. Efter lång arbetslöshet har de kommit in på utbildning och trott att syssel-

sättningen för ett år framåt var klar. Nu visar det sig att de flesta måste sluta innan utbildningen är färdig, eftersom pengarna till utbildningsbidrag har tagit slut.

Vad säger arbetsmarknadsministern till dessa ungdomar? Vad är det som gäller, ungdomspraktik på nytt eller arbetslöshet och socialbidrag?

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Tyvärr måste jag konstatera att länsarbetsnämnderna har hållit i sina pengar, resurser och planering på olika sätt. Jag skall inte gå in på det här.

Georg Andersson väljer att nämna ett exempel med en 18-åring i AMU-utbildning utan varken KAS eller A-kassa. Det verkar vara ett exempel som inte riktigt går in i verkligheten. Nog om det.

Jag erkänner att jag, liksom Arbetsmarknadsverket, där Georg Andersson ingår i styrelsen, vid uppgörelsetillfället inte till fullo beräknade vad som ligger framför oss denna vår. Det är en huvudvärk som jag har, tillsammans med andra.

Anf. 63 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Om Sven-Bertil Edmark från Åsele ingår i verkligheten eller inte kan inte jag bedöma. Jag känner inte grabben. Men det stod om honom i Västerbottens Folkblad häromdagen. Det var den tidningen jag refererade. Jag har anledning att tro att han finns i verkligheten.

Arbetsmarknadsministern säger att länsarbetsnämnderna har hållit i resurserna på olika sätt. Det är riktigt. Vi har i Arbetsmarknadsverkets styrelse fått en redovisning av det. Men det är ett generellt fenomen, att man i alla län tvingas minska insatserna under vårvintern. Dramatiken i denna minskning varierar från län till län. Men den generella tendensen är likartad över hela fältet. Det är det som gör det hela så dramatiskt.

Man kan inte bara säga att det kommer 20 000 arbetstillfällen i åtgärden arbetslivsutveckling, när 50 000 av de befintliga arbetstillfällena går förlorade. Dessutom fortsätter arbetslösheten att öka dramatiskt.

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det kanske blir 50 000 som får sysselsättning inom åtgärden arbetslivsutveckling. Det är fullt möjligt.

Anf. 65 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Visst kan det bli så. Men tycker arbetsmarknadsministern att den nya åtgärden arbetslivsutveckling är en bra ersättning för avbrutna utbildningar? Man säger nej till företagsutbildning inom företag som faktiskt har sådana projekt. Skall vi till dessa människor säga: Ni får avbryta er utbildning. Ni får gå ut och röja skog, dika myrar eller restaurera gårdsgårdar. Men någon företagsutbildning blir det inte, för de pengarna är slut. Arbetsmarknadsutbildning blir det inte, för de pengarna är slut. Är det så vi skall hantera det här i framtiden?

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det finns en uppgörelse som riksdagen kommer att anta inom kort, enligt vad som gäller just nu. Jag är mycket medveten om att man i förväg under hösten har förbrukat väl mycket av anslagen. Det finns naturligtvis en god vilja bakom, att ge så många som möjligt sysselsättning inom olika åtgärder som AMS har att erbjuda.

Jag vill inte och kan inte heller hålla på med en ny budgetomgång innan riksdagen har fattat beslut om de 10 miljarder som regeringen och Socialdemokraterna är eniga om.

Jag har gång på gång sagt – och jag hoppas att jag inte behöver säga det fler gånger – att jag är medveten om att arbetsmarknaden är besvärlig och att vissa länsarbetsnämnder har förbrukat för stor andel av anslagen under detta år i relation till vad som är kvar.

Anf. 67 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Länsarbetsnämnderna har förbrukat en för stor andel utifrån ett rent budgettekniskt perspektiv, men de har inte givit arbetsmarknadsutbildning till någon som inte har behövt den. De har inte givit beredskapsjobb till någon som inte har varit arbetslös. Trots den massiva satsning som arbetsförmedlingarna har gjort runt om i landet har den öppna arbetslösheten legat på en rekordnivå.

När nu arbetsmarknadsministern upprepar att han är medveten om detta, vill jag uppmana regeringen att inte luta sig tillbaka mot den överenskomelse som träffades under krisnätterna. Utvecklingen är fortsatt dramatisk. Regeringen bär ett ansvar för att möta de fortsatta ökade svårigheterna med nya initiativ på arbetsmarknaden.

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Skall man tolka den uppmaningen så, att oppositionen inte har något ansvar?

Anf. 69 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Oppositionen lade fram ett mycket omfattande åtgärdsprogram i våras. Vi upprepade vårt initiativ den 1 september i höst. Det var mycket mer omfattande än något program arbetsmarknadsministern någonsin har presterat. Regeringen och majoriteten här i riksdagen har sagt nej till det. Hade det genomförts, hade läget inte varit så prekärt som det är nu. Det hade varit svårt, men inte fullt så svårt som det är nu.

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det som åsyftas är det s.k. ofinansierade programmet. Före finansministern Kjell-Olof Feldt sade sedan han läst Socialdemokraternas förslag att han inte begrep någonting av det.

Det jag tycker är bra med dessa uppgörelser är att också Socialdemokraterna deltagit på finansieringssidan. Det är det enda som håller på sikt.

Anf. 71 TALMANNEN:

Jag föreslår att debatten avslutas med ytterligare var sitt inlägg.

Anf. 72 GEORG ANDERSSON (s):

Fru talman! Väldigt många runt om i landet begriper inte varför regeringen lånar pengar. Ofinansierade pengar används för kontantstöd, men man är vansinnigt ängslig för att låna kronor till konstruktiva och produktiva insatser som ger jobb och som ger ett bestående värde.

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Det är märkligt att ledamoten av AMS styrelse, av arbetsmarknadsutskottet och av riksdagen totalt har glömt allt vi varit med om denna höst.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1992/93:252 om ytterligare medel till länsarbetsnämnderna

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Ulrica Messing har frågat mig om jag kommer att föreslå att extra pengar tillförs länsarbetsnämnderna.

I propositionen om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin har regeringen föreslagit att ca 10 miljarder kronor skall anvisas till sysselsättningsfrämjande åtgärder. Propositionen är ett resultat av krisuppgörelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna.

Av de medel som går till att bekämpa arbetslösheten skall ca 8 miljarder kronor tilldelas AMS. Huvuddelen av de insatser som föreslås är inriktade på att förhindra att människor blir långtidsarbetslösa och utförsäkrade. Ungdomar skall ges möjlighet till arbete, utbildning eller praktik.

Förutom dessa insatser föreslås vidare att en ny åtgärd vidtas. Det skall bli möjligt för arbetslösa att delta i olika aktiviteter med ersättning från arbetslöshetskassan. Denna åtgärd kan förväntas få en stor omfattning och den inkräftar inte på arbetsförmedlingens ordinarie budget.

Jag följer hela tiden utvecklingen på arbetsmarknaden och har samråd med Arbetsmarknadsverket.

Anf. 75 ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för det svar jag fått, men jag skulle gärna vilja höra något mer konkret. Det är en viktig fråga vi diskuterar.

Länsarbetsnämnderna runt om i landet har problem. I Gävleborgs län har vi stora problem. Hos oss finns det inte längre några pengar kvar att vidta åtgärder eller skapa utbildningar för. Tack vare att Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län redan har satsat ganska hårt har vi hållit nere arbetslösheten i vårt län på en nivå av 13 %. Det är ändå en ohälsig siffra. Så många människor är öppet arbetslösa eller i åtgärder.

Jag tycker att Länsarbetsnämnden i Gävleborgs län har haft en riktig stra-

tegi. Man skall satsa allt man kan, men jag undrar vad som händer nu. Vad kommer att ske efter det här? De pengar som finns hos oss är slut efter den 1 januari, men problemen är inte slut.

Jag tycker i och för sig att det är bra att AMS via överenskommelsen mellan regeringen och Socialdemokraterna kommer att få ett extra anslag på 8 miljarder kronor. Det är jättebra, eftersom de pengarna behövs. Men det löser inte problemen för länsarbetsnämnderna, om det inte finns pengar kvar att köpa utbildningsplatser för. Detta vill jag veta litet mer om. Vad händer nu med de länsarbetsnämnder som har samma problem som man har i Gävleborgs län?

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! I regeringen jobbar vi just nu med att lägga sista handen vid det budgetförslag som för nästa år skall ge ramar åt olika verksamheter. Som jag har sagt tidigare är jag medveten om att våren kommer att bli besvärlig, framför allt på utbildningssidan. Nu har länsarbetsnämnderna – under förutsättning att de inte har in-tecknat alla tillgångar, vilket vissa har gjort; man fattar ju många gånger långsiktiga beslut för terminer och för sexmånadersperioder – möjligheter att omprioritera till t.ex. utbildningsbidrag. De är inte låsta av de ramar som är uppsatta för olika åtgärder, utan det är totalramen som gäller.

Av de stora pengar som Arbetsmarknadsverket har är det i princip bara 30 miljoner av de 27 miljarder som man får genom det nya paketet som är bundna till specialåtgärder för jämställdhet. De ligger fast. I övrigt är det möjligt att röra sig. Men om en länsarbetsnämnd befinner sig i den situationen att pengarna inte räcker, uppstår den typ av problem som Ulrica Messing tar upp. Jag skall både inom regeringen och med Arbetsmarknadsverket diskutera den uppkomna situationen.

Anf. 77 ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag uppskattar att statsrådet försöker hålla kontroll på detta via Arbetsmarknadsverket. Men jag upplever i min hemkommun och i hela mitt hemlän att detta inte längre är bara ett problem utan ett stort elände. I Söderhamns kommun är varannan ungdom under 25 år arbetslös. Det är svårt att få in alla i åtgärder. Pengarna räcker inte. Nu fick vi i och för sig ungdomspraktikplatser kvar att tillsätta. Men det kanske är så i vårt län att vi har ett större snitt på fackligt anslutna ungdomar än vad man har i riket i övrigt. Så det finns inte heller pengar kvar till den typen av åtgärder.

Det utbildningsbidrag som länsarbetsnämnderna har kunnat ge måste man upphöra med den 1 januari 1993. Men många har satsat på långsiktiga lösningar. Det är problemet. Man har gjort det och kanske räknat med att pengarna skulle finnas kvar så att man kunde dämpa arbetslösheten, försöka få ut folk på arbetsmarknaden igen och passa på att i en lågkonjunktur utbildade folk. Nu måste man klippa av där. Då blir problemen dubbelt så stora.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Anf. 78 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Leif Marklund har frågat mig om jag är beredd att utforma förordningen om arbetslivsutveckling så, att uppsägningar och permitteringar inte ersätts av arbetskraft med arbetslivsutveckling.

Av det nyligen framlagda förslaget om arbetslivsutveckling framgår att det på det lokala planet skall ske ett samråd angående hur verksamheten med denna åtgärd skall organiseras och utformas. Dessutom poängteras i förslaget att åtgärden inte får utnyttjas på ett sådant sätt att ordinarie arbeten trängs undan.

Enligt förslaget skall lokala aktörer, såsom bl.a. kommuner, näringsliv och fackföreningar, beredas möjlighet att delta i samrådet. Självklart skall även den enskildes önskemål beaktas. Jag utgår från att det på det lokala planet finns många arbetsuppgifter som kan utföras utan att för den skull tränga undan ordinarie arbeten.

Det är dock viktigt att framhålla att arbetslivsutveckling är en försöksverksamhet, och jag kommer därför noggrant att följa utvecklingen.

Mot denna bakgrund bedömer jag att någon ytterligare reglering inte behövs utöver vad som sagts i det för riksdagen framlagda förslaget om arbetslivsutveckling (prop. 1992/93:50 Bil 7).

Anf. 79 LEIF MARKLUND (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret, som jag knappast kan vara riktigt tillfreds med. Jag vill dock börja med att påpeka att det i dagens arbetslöshetssituation är tacknämligt att man försöker begagna alla till buds stående medel för att på något sätt hjälpa de arbetslösa. Så jag är inte helt avvisande till tanken.

Jag är emellertid förvånad över att arbetsmarknadsministern inte ämnar skriva några som helst tillämpningsföreskrifter till AMS. De lokala arbetsförmedlingarna fungerar ju väldigt olika. Något som också oroar mig som kommer från ett skogslän är att detta troligtvis kommer att leda till det som jag berörde i min fråga, nämligen att man delvis kommer att ersätta vanliga jobb med pengar från arbetsmarknadsfonden. Det var inte riktigt det som var meningen med propositionen.

Jag vill komplettera min fråga: Hur har arbetsmarknadsministern tänkt att detta skall fungera i stort? Här överlämnar man till branschorganisationerna, den offentliga sektorn, de fackliga organisationerna och näringslivet att själva skapa möjligheter. T.ex när det gäller skogen är det mycket som talar för att skogsröjning och liknande, som i princip är ordinarie arbeten, under sommartid kommer att utföras med denna typ av arbetskraft. Kan inte arbetsmarknadsministern tänka sig att i ett regleringsbrev utforma en tillämpningsföreskrift, som berör just sådana här saker?

Anf. 80 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Dessa åtgärder ingår i den stora överenskommelsen mellan regeringen och socialdemokraterna, så det har förts ett antal diskussioner

om dem. Det betonades då väldigt starkt att man centralt inte kan utforma alla tänkbara detaljregler. Det lokala ansvaret och samrådet måste i väldigt stor utsträckning påverka åtgärderna. En mängd olika situationer kan ju uppstå.

Det är emellertid oerhört viktigt att dessa åtgärder inte får styra befintligt näringsliv. De skall inte ändra på konkurrensförhållandena. När det gäller kommuner, landsting och annan offentlig verksamhet får man t.ex. inte friställa hemsamariter och ersätta dem med arbetslivsutvecklingsarbetskraft.

Jag är naturligtvis beredd att försöka formulera reglerna så noggrant som möjligt. Men jag måste i hög grad lita på lokalt omdöme och samråd. Jag är övertygad om att t.ex. Skogsarbetarförbundet med många arbetslösa medlemmar inte kommer att acceptera att vårens planteringar övertas av ALU-arbetskraft. Det är inte meningen.

Jag kan även nämna att Skogsstyrelsens generaldirektör kommer upp till mig i nästa vecka för att diskutera beredskapsarbeten samt dessa åtgärder.

Anf. 81 LEIF MARKLUND (s):

Fru talman! Jag tackar för denna komplettering. Arbetsmarknadsministern och jag är ju båda komna från skogen, så vi känner till den arbetslöshet som råder i skogslänen. Vi vet vilken arbetskraft som i stort sett behövs i skogsbruket med dess högteknologiska inriktning. På marken finns snart bara ett par tre skogsarbetare per län. Det finns en risk för att de skogsvårdsinsatser som skall göras på sommaren inte blir av, om man inte i tillämpningsföreskrifterna påpekar att det handlar om naturvård, forminnesvård, landskapsvård och upptagande av rågångar. Jag hoppas faktiskt att man får med detta i tillämpningsföreskrifterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1992/93:260 om de statliga lönebidragen

Anf. 82 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Ylva Annerstedt har frågat mig vad jag avser göra för att rädda jobben för vissa anställda med lönebidrag.

Bakgrunden är att Länsarbetsnämnden i Stockholms län stoppade utbetalningar av lönebidrag efter ett antal tidningsartiklar om att arbetsmarknadspolitiska medel gick till arbetsgivare med skatteskulder. Stoppet av bidragsbetalningar gällde några dagar, då nämnden kontrollerade förhållandena. Det visade sig att av ca 1 500 arbetsgivare med lönebidragsanställda hade ca 75 betalningsanmärkningar hos kronofogdemyndigheten. Nämnden kontrollerar nu dessa 75 arbetsgivare för att se om de uppfyllt sina skyldigheter i avtalet med Länsarbetsnämnden att bl.a. se till att de anställda med lönebidrag har erforderligt försäkringsskydd. Om det visar sig att åtagandena är uppfyllda kommer nämnden att betala ut bidragen snarast. Det handlar i flertalet fall om någon veckas senareläggning av bidragsbetalningarna.

För att i fortsättningen förhindra att arbetsmarknadspolitiska stöd betalas ut till arbetsgivare som inte betar sig korrekt, kommer Länsarbetsnämnden

att vidta vissa åtgärder, t.ex. införa en upplysningscentral dit arbetsförmedlingarna kan vända sig innan de beslutar om bidrag. Nämnden kommer också att utöka sin kontroll, bl.a. genom fler företagsbesök.

För egen del kommer jag att följa upp denna fråga vid mina kontakter med Arbetsmarknadsstyrelsens ledning.

Anf. 83 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Fru talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret. Innan jag går vidare vill jag säga att det inte på något sätt är min avsikt att de här medlen inte skall användas på ett korrekt sätt och enligt föreskrivna regler, tvärtom. Men när man gör kontroller måste man göra det på ett sätt som tar hänsyn till att det gäller människor i ett utsatt läge.

Vad som också hör till bakgrunden är att Länsarbetsnämnden i Stockholms län, efter skrivierna som gällde rekryteringsbidrag, stoppade alla utbetalningar av bidrag, även lönebidrag. Man skall veta att de föreningar och företag som drabbades inte fick något meddelande. Det var bara de som ringde till Länsarbetsnämnden, och som lyckades komma fram, som fick besked om att den här kontrollen pågick.

Länsarbetsnämnden blev nerringd, och nu ges beskedet att man för att få sina pengar skall faxa ett bevis på att försäkringen är betalad.

Detta handlar om människor som är oerhört sårbara på arbetsmarknaden. De skulle inte ha något jobb om inte föreningarna, som det i många fall gäller, tog sig an dem och såg till att de här jobben fungerade.

Nu är det så att stoppet inte gäller en vecka. Efter ytterligare kontroll har det visat sig att det kommer att ta ytterligare tre veckor innan kontrollerna är klara. Det betyder att dessa människor, som har oerhört svårt att få ett jobb på den öppna arbetsmarknaden, står utan lön en månad före jul.

Tycker ministern verkligen att det är rimligt att behandla folk på det här sättet?

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Jag vet hur sårbara många som har lönebidrag är och att oro kan uppstå. Det är för mig nya uppgifter att det skall ta så här lång tid. Det är inte vad Länsarbetsnämnden i Stockholm har uppgivit för mina handläggare.

Det som nu har skett, har skett. Jag får väl be någon av mina anställda att ringa upp Länsarbetsnämnden i Stockholm och säga att det är viktigt att de snarast ger klara besked, så att det inte går i olag.

Oftast är det fråga om svaga arbetsplatser. Det är föreningar som kanske redan står på minus och därför har det svårt. De har inte heller någon ekonomi som gör att de får låna pengar.

Jag är medveten om problemet. Detta är en ny upplysning. Jag kan inte kontrollera den – jag förutsätter att det är korrekt i en del fall – men jag är beredd att ringa och säga att jag hoppas att handläggningen går snabbt.

Anf. 85 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Fru talman! Jag är tacksam för att statsrådet tar de här uppgifterna så allvarligt. Jag talade nämligen med Länsarbetsnämnden i går och fick beskedet att det här kommer att ta ytterligare tre veckor.

Som statsrådet sade handlar det ofta om föreningar där man inte har några marginaler och inte kan betala ut lön. Folk har således inte fått den lön som de är berättigade till. Det kan naturligtvis ha blivit något fel i uppgiftslämnandet. Det är ofta de här anställda som sköter föreningarnas kontakter med myndigheter och övrig administration, och problem kan uppstå. När man hanterar den här typen av arbetskraft måste man dock meddela i förväg vad man tänker göra, så att föreningarna kan gardera sig. Jag hoppas att statsrådet tar den här kontakten så att man i fortsättningen inte utsätter de lönebidragsanställda för en sådan här behandling.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1992/93:234 om specialkurser vid landstingens gymnasieskolor m.m.

Anf. 86 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Bo Arvidson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att specialkurser och påbyggnadsutbildningar skall kunna erbjudas även i framtiden.

Regeringen utfärdade den 23 april 1992 en förordning om vissa specialkurser i gymnasieskolan som gäller från den 31 juli 1992. Förordningen gäller de påbyggnadsutbildningar och specialkurser med särskilda behörighetsvillkor som övergångsvis ligger kvar i gymnasieskolan. Intagningen till specialkurser i gymnasieskolan får enligt riksdagens beslut inte ske efter läsåret 1994/95.

Efter läsåret 1994/95 kommer flertalet av de utbildningar som i dag finns som specialkurser att integreras i programmen i gymnasieskolan. Vissa utbildningar kommer att föras över till komvux och några till högskolan.

Jag besvarade i våras en interpellation från Bo Arvidson om specialkurser i gymnasieskolan. Av mitt svar framgick att jag såg med oro på utvecklingen och att det inte är acceptabelt att kommunerna indirekt stryper i stort sett all utbildning för vuxna med hänvisning till att det i skollagen inte anges en absolut skyldighet för kommunerna beträffande påbyggnadsutbildning i komvux och den gymnasiala vuxenutbildningens omfattning.

Jag är väl medveten om att det, trots särskilda informationsinsatser från Utbildningsdepartementet, har funnits en betydande osäkerhet när det gäller kommunernas skyldigheter att erlagga interkommunal ersättning. Min bedömning är emellertid att dessa svårigheter i stor utsträckning kan betecknas som initialproblem och därför kommer att övervinnas.

Även om jag således inte finner anledning att nu vidta någon särskild åtgärd anser jag ändå att utvecklingen i frågan bör följas noggrant. Jag vill dessutom hänvisa till att regeringen i särskilda direktiv för Skolverkets fördjupade anslagsframställning för nästa budgetperiod har ålagt verket att redovisa i vilken utsträckning kommunerna erbjuder vuxna utbildning som svarar mot efterfrågan och behov.

Anf. 87 BO ARVIDSON (m):

Fru talman! Jag skall be att få tacka statsrådet Ask för svaret på min fråga. Vi hade en interpellationsdebatt i det här ärendet i våras. Redan då såg vi konsekvenserna av de beslut som riksdagen fattade våren 1991. Regeringens förordning från i våras har naturligtvis varit till hjälp, men det finns ändå stora problem.

Jag skall ta några utbildningar där det finns problem som exempel. Det gäller vissa vårdutbildningar och specialkurser inom jordbruks- och trädgårdsnäring, där landstingen är huvudman för utbildningen. Det gäller även tekniker- och hantverksutbildning.

Flera elever, t.ex. unga kvinnor, vägras medel för att gå en ettårig undersköterskekurs, eftersom de redan har gymnasieutbildning. Oftast har de bara tvåårig gymnasieutbildning. Men om den presumptive eleven är arbetslös händer det att länsarbetsnämnden köper utbildning. Man kan tolka det som att man måste vara arbetslös för att över huvud taget kunna få gå den här utbildningen. Det finns många kommuner, t.ex. i Skåne, som har avstyrkt samtliga ansökningar till den här typen av utbildning.

I en enkät har Lantbrukets yrkesnämnd kartlagt hur det delade ansvaret mellan landstingen och kommunerna har fungerat under läsåret. Av enkäten framgår att i genomsnitt 20 % av ansökningarna har avslagits av kommunerna. Det finns dock stora variationer mellan olika län och kommuner. Det finns också ett stort mörkertal när det gäller hur siffrorna har kommit fram. Många kommuner har ej vidarebefordrat ansökningar där kommunal ersättning har vägrats.

Av svaret framgår att statsrådet inte är beredd att vidta några åtgärder nu. Jag ser naturligtvis positivt på att Skolverket har fått ett uppdrag. Kan inte statsrådet tänka sig att göra någonting när man har fått fram underlaget? Många av dessa utbildningar kommer att försvinna om man inte gör någonting.

Anf. 88 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag är mycket väl medveten om de problem som Bo Arvidson beskriver. Det här är nog en effekt som man kanske inte tänkte på när man fattade beslutet. Kommunerna har vittgående skyldigheter att betala interkommunal ersättning när det gäller specialkurser, påbyggnadsutbildningar och annat som ligger inom gymnasieskolans ram. När vi flyttar över dem i det nya systemet föreligger inte längre någon skyldighet. Det innebär att det är i det närmaste omöjligt för många att skaffa sig en yrkesutbildning. Det gäller t.ex. om man vill bli tandsköterska eller guldsmed.

Det här är naturligtvis märkligt. Vår diskussion i våras handlade ganska mycket om bristen på långsiktighet i kommunernas agerande. Jag har vissa förhoppningar om att kommunerna, när det nya systemet har satt sig, kommer att skaffa sig en utbildningspolitik med litet längre perspektiv än vad man har i ett övergångsskede.

Jag är tillräckligt bekymrad för att ha gett Skolverket särskilda direktiv om att syna den här frågan. Om det skulle visa sig att det här inte rättas till, måste vi från Utbildningsdepartementets sida komma med förslag till riksdagen som reder ut det hela. Jag är inte beredd att stillatigande se att de flesta

inte kan skaffa sig viktiga yrkesutbildningar. Om ingen kommer att gå på vissa utbildningar får det tråkiga konsekvenser för arbetsmarknaden.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 89 BO ARVIDSON (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det hon sade i avslutningen av sitt inlägg. Vi är nog båda lika oroade över hur det skall gå.

I min fråga tog jag också upp att 1 250 överklaganden har kommit till Skolverkets överklagandenämnd. Hur uppfattar statsrådet detta? Vad indikerar detta?

Landstingsförbundet har skrivit till regeringen och bl.a. tagit upp frågan om de här utbildningarna. Man vill att reglerna för tillträde till den gymnasiala vuxenutbildningen och specialkurserna ses över. Hur ser statsrådet på denna del av Landstingsförbundets framställan?

Anf. 90 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är riktigt att det har kommit över 1 200 överklaganden. Det är många fler överklaganden än vad vi har varit vana vid. Flertalet överklaganden gäller interkommunala ersättningar där kommunerna inte har betalat eller där det inte har fungerat på annat sätt. En del överklaganden gäller att en kommun har vägrat att ta emot elever från en annan kommun.

Många av dessa överklaganden beror på att man inte har uppfattat och förstått de regler som gäller. Men det finns också exempel på fall där man faktiskt har agerat utifrån de regler som gäller, och där jag ändå tvingas konstatera att enskilda kommer i kläm. Det finns också exempel på elever som har varit så pass desperata att de har bett att få betala en utbildning. Men det är inte heller möjligt när det gäller dessa utbildningar. De finns en del enskilda fall som är mycket tråkiga.

Bo Arvidson frågade hur jag ser på det här. Jag ser mycket allvarligt på det. Vi måste agera i den här frågan och försöka analysera hur vi skall hantera den. Men vi måste vänta tills vi har en överblick över hur det faktiskt ser ut. Vi måste ändå ha en tilltro till att kommunerna relativt snabbt kommer att lära sig de nya reglerna.

Anf. 91 BO ARVIDSON (m):

Fru talman! Det som statsrådet här säger är positivt. Men det vill till att vi också kan övertyga kommunerna om nödvändigheten av att satsa på dessa utbildningar. Man måste få någorlunda enhetlighet i tillämpningen. Vilken kommun man bor i skall inte vara avgörande för vilken utbildning man kan få.

Jag tycker att – vilket statsrådet antydde – det beslut som fattades våren 1991 begränsar mångfald och valfrihet. Utbildningarna blir mycket enhetliga.

Avslutningsvis skulle jag vilja fråga statsrådet om hon är beredd att ta kontakt med Kommunförbundet för att diskutera hur man skall kunna få en bättre ordning så att vi kan tillgodose en del av dessa utbildningar även i framtiden.

Anf. 92 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag är alltid beredd att prata med Kommunförbundet. I det här fallet tror jag nog att man också måste analysera hur man tycker att den typ av utbildningar som det handlar om skall passa in i systemet.

Skälet till att dessa kurser i något sammanhang ändå har glömts bort är att de ligger emellan två utbildningssystem. Då blir det tokigt. Jag tror att vi först får diskutera och analysera detta på departementet. Det är möjligt att vi sedan får ta upp en diskussion med Kommunförbundet. När det däremot gäller hur reglerna faktiskt ser ut måste vi naturligtvis se till att informationen ut till kommunerna fungerar.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på frågorna 1992/93:236 och 240 om åtgärder för att hindra diskriminering av homosexuella

Anf. 93 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Kent Carlsson har, med anledning av ett konkret fall av avskedande av en homosexuell lärare, frågat mig vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att stoppa diskrimineringen av homosexuella. Samma fråga har Torgny Larsson ställt till chefen för Kulturdepartementet, statsrådet Birgit Friggebo. Jag besvarar nu båda frågorna.

Enligt skollagen är kommunerna huvudmän för grundskolan och kommuner och landsting huvudmän för gymnasieskolan. För fristående skolor finns enskilda huvudmän. Med huvudmannaskapet följer det fulla arbetsgivaransvaret för skolans personal.

Regeringen eller ett enskilt statsråd kan och skall inte gå in och kommentera huruvida det i ett enskilt fall har funnits saklig grund för uppsägning.

Anf. 94 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Det är ett mycket märkligt svar som statsrådet här avlämnat. Kanske har statsrådet inte läst frågorna från mig och Torgny Larsson. Vi frågar inte om det enskilda fallet utan om vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att stoppa den här typen av diskriminering av homosexuella. Jag tycker egentligen, fru talman, inte att jag har fått svar på min fråga.

Min fråga ställdes givetvis utifrån fallet i Göteborg, eftersom det är det som just nu har rapporterats i massmedia. Det är inte första gången som det här händer, och det framhålls också av politiker i Göteborg. En lärare med franskt ursprung blev förflyttad med hänvisning till hans homosexualitet. För mig är detta ett mycket klart fall av diskriminering utifrån sexuell läggning, och riksdagen har många gånger uttalat att sådant inte får ske och inte får accepteras.

Det uppkommer en rad frågor. Det gäller en kommunal skola som styrs av politiskt tillsatta personer men som har tagit emot sponsringsbidrag från Volvo. Man kan undra vilket tryck som har utövats från det hållet och om det därifrån rimligen skall få utövas ett sådant tryck när det gäller vilka som skall få vara lärare i en kommunal skola.

Man kan också fråga sig, med tanke på föräldrarnas ganska fördomsfulla agerande, vad som skulle hända om föräldrarna i en annan skola valde att plocka bort sina barn på grund av att läraren har en annan hudfärg, annan religion eller en etnisk tillhörighet som de inte tycker om. Det är precis samma fall som den här homosexuelle läraren har ställts inför.

Jag vill fråga skolministern: Är skolministern nu beredd att ge ett uppdrag exempelvis till Skolverket att markera riksdagens syn att diskriminering av homosexuella inte är tillåten? Är regeringen beredd att ta initiativ till en bredare undersökning om svagheter i lagstiftningen och om direkt diskriminerande regler som finns vad gäller homosexuella?

Anf. 95 TORGNÝ LARSSON (s):

Fru talman! Jag ber naturligtvis att få tacka för svaret, men inte heller jag är nöjd. Det var ett djupt otillfredsställande svar. Även det som hände i Göteborg är otillfredsställande. En lärare som öppet erkänt att han är homosexuell får inte behålla sin tjänst utan blir omplacerad. Han befärar nu att han inte kan få något nytt arbete när hans förordnande går ut till sommaren.

Det är otillfredsställande, eftersom ingen anmärkning har riktats mot honom. Stadsdelsförvaltningen och skolläningen har uttalat sitt fulla förtroende för honom, och ingen har kunnat peka på att han gjort något fel. Han har inte gjort något otillåtet eller olämpligt.

Det allvarliga i detta sammanhang är att det skapar en ökad förljugenhet. I en större stad går det naturligtvis att dölja sin homosexualitet, men det är viktigt att vi motverkar den förljugenhet som då skapas.

Jag har under ca 20 år aktivt arbetat som präst och då fått en ganska omfattande inblick i hur många människor lever. Jag har i de sammanhangen bl.a. lärt mig hur homosexuella människor precis som andra minoritetsgrupper kan känna sig diskriminerade.

Det hade varit mycket värdefullt om skolministern i dag hade kunnat säga någonting om det här. Jag ställde inte min fråga om det enskilda fallet, om än utifrån det enskilda fallet. Jag ställde frågan vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förhindra att diskriminering på grund av homosexualitet fortsätter. Jag vill upprepa den frågan.

Jag kan inte heller annat än notera vilken skillnad det är på det här svaret och det svar som jag för cirka en timme sedan fick på min fråga om rasismen. Då gav Birgit Friggebo ett mycket utförligt svar.

Anf. 96 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag beklagar om jag har missuppfattat frågan. Det var inte min avsikt. Ändå framgår det av Kent Carlssons inlägg att han diskuterar också det enskilda fallet.

När det gäller detta fall är jag medveten om att frågan är anmäld till Diskrimineringsombudsmannen, och jag har också tagit del av de yttranden vilka har avgivits och av vilka det framgår en hel del om hanteringen av denna fråga. Det är inte min sak att bedöma hur det fallet har hanterats.

När det gäller frågorna om jag är beredd att åstadkomma uppdrag till Skolverket eller göra någon bredare undersökning vill jag säga att jag inte tror att det är nödvändigt att skriva till Skolverket och inte heller till kommu-

nerna och påpeka att homosexualitet inte är saklig grund för uppsägning. Jag utgår ifrån att det är väl känt. Också frågor om avskedanden regleras i lagen. Jag tror inte att vi behöver göra så mycket här.

Vad jag dock tycker är mest angeläget, om det nu handlar om fördomar rent allmänt, är att åstadkomma en läroplan som ger utrymme för att frågor som hanteras på ett sådant sätt att det förebygger fördomar osv. Det är väl därur som de problem som tas upp i dessa frågor kommer. Jag tror inte att det går att åstadkomma någon förändring, om man nu är allmänt bekymrad över fördomar som kan verka negativt för skolväsendet eller diskriminerande gentemot enskilda.

Anf. 97 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Statsrådet säger att hon har granskat handlingar i ärendet. Det var inte fråga om någon uppsägning, utan om en förflyttning på grund av homosexualitet. Det är märkligt att landets skolminister och regering inte har någon uppfattning i principfrågan och inte klart tar avstånd från ett sådant här agerande. Jag begärde inte av statsrådet att man skall gå in i det enskilda ärendet och lugga skolledning osv., men däremot måste man markera att riksdagen vid ett flertal tillfällen har uttalat att diskriminering inte får ske på grund av homosexualitet.

Förra veckan diskuterade vi här i riksdagen ett ärende som gäller just information till elever om homosexualitet, och då gjorde riksdagen en mycket stark markering. För eleverna måste det vara ett märkligt agerande. Riksdagen uttalar att homosexualitet inte är något negativt, utan vi skall ge positiv information om den, men samtidigt tillåter vi skolledningar att flytta på folk på grund av homosexualitet. Vad är det för signaler som vi skickar ut till eleverna, om vi agerar på det sättet?

Anf. 98 TORGNÝ LARSSON (s):

Fru talman! Det var ett lika märkligt svar som jag fick den här gången. Jag hade förut ställt en fråga med anledning av vad som hände vid de judiska begravningsplatserna och fick tidigare i dag ett mycket tydligt och utförligt svar från Birgit Friggebo. Regeringen ämnar vidta och håller på att vidta en hel rad olika åtgärder.

Nu säger skolministern att hon tycker att man inte skall göra någonting. Jag tycker att detta är mycket märkligt. Det sägs i svaret: "Med huvudmannaskapet följer det fulla arbetsgivaransvaret för skolans personal." Hur skall vi tolka detta? Jag känner mycket väl till bestämmelserna om huvudmannaskapet, och de innebär inte att skolan skall kunna ställa sig helt ovanför lagen. Det hade varit ytterst värdefullt om vi hade kunnat få ett tydligt, klart och positivt svar här i dag.

Anf. 99 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Först och främst kan och skall inte ett statsråd komma med pekpinna i frågor som rör kommunerna i deras egenskap av arbetsgivare. Däremot är det självklart, och det framgår av mitt svar och min kommentar, att kommuner och skolor måste arbeta utifrån de lagar som gäller. I det här

fallet har vi en fråga som nu prövas av Diskrimineringsombudsmannen, och jag tycker att det är utmärkt att så sker.

När det gäller homosexualitet i allmänhet i skolan och de attityder som skall prägla skolans verksamhet är det framför allt i läroplansarbetet som vi måste se till att elever och andra får besked om vilka värderingar och attityder som skall prägla skolarbetet. Jag är övertygad om att riksdagen inte kommer att ha någon annan uppfattning i den frågan än vad man hade när frågan diskuterades för några dagar sedan. På det viset tycker jag alltså inte att det är något problem.

Jag blir däremot litet förvånad över att man här försöker antyda att jag inte skulle tycka att detta är fel. Jag kan gärna upprepa att jag tycker att det är fel att någon diskrimineras, oavsett om det är på grund av ras, homosexualitet eller något annat. Det väsentliga när det gäller anställda i skolan är att de utför ett bra jobb, och kommunerna skall följa de lagar som gäller.

Anf. 100 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Vi är överens om att kommunerna som huvudmän för skolan skall följa de lagar som landets riksdag har beslutat om. Men här gäller det ju frågor som så att säga ligger en bit ovanför det direkta arbetsgivaransvaret, och riksdagen har ju vid ett flertal tillfällen gjort uttalanden om diskrimineringen av homosexuella. Det är märkligt att landets skolminister inte kan utlova någon form av åtgärd, när kommunerna och skolledningarna uppenbarligen glider på lagstiftningen och alltså inte följer de regler och uttalanden som har kommit från riksdagen angående diskriminering på grund av homosexualitet.

Däremot skall jag ge statsrådet rätt i att det saknas lagstiftning. Det finns vaga regler, som inte tillräckligt skyddar just den homosexuella gruppen. Tyvärr har riksdagen avvisat en översyn av den typen av brister, och jag hoppas att vi får möjlighet att på nytt behandla den frågan.

Om det här i stället hade handlat om en person med annan hudfärg eller annan religion, hade då statsrådet givit samma svar?

Anf. 101 TORGNÝ LARSSON (s):

Fru talman! Jag noterar med tillfredsställelse att skolministern ändå här har gjort någon form av medgivande i och med att hon har sagt att detta i princip är fel. Det får man väl ändå tacka för.

Det är naturligtvis värdefullt att den här frågan tas upp i läroplanen, men vad räcker det om man i skolan i fråga har detta i läroplanen, om skolan trots det avskedar eller omplacerar en lärare? Vad ger det för slags signal?

Anf. 102 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tycker inte att Kent Carlsson skall beskylla landets skolor och kommuner för att bryta mot lagarna utifrån ett fall i Göteborg, där vi inte ens vet om de har gjort något fel.

Kent Carlsson frågar om jag hade gett samma svar om detta hade gällt en lärare med annan hudfärg. Svaret är ja. Jag har samma principiella inställning till huruvida jag bör ha några synpunkter på hur kommunerna fungerar som arbetsgivare i våra skolor.

Jag tror att det egentliga problemet i det här fallet är svårare att komma åt än vad diskussionen har visat. Vi har gett föräldrar ökade valmöjligheter i skolan. Vi har gett dem större inflytande. Därmed kommer också fördomar, värderingar och attityder som finns i samhället till uttryck på olika sätt. Det kan vara ett problem – det gäller inte bara i det här fallet. Fördomar, irrlärar och okunskap kan emellertid bara mötas med kunskap och genom opinionsbildningsarbete. Det är precis det vi arbetar med när vi nu skall formulera en läroplan och sätta upp ramarna för skolans verksamhet.

Jag tror tyvärr att det är den väg man måste gå för att åstadkomma en ändring. Jag är inte beredd att inskränka föräldrarnas möjligheter att välja, trots att detta faktiskt kan bli ett bekymmer. Jag inser det.

Anf. 103 KENT CARLSSON (s):

Fru talman! Jag sade inte att kommunerna bryter mot lagstiftningen. Jag sade att de glider på den. Det fall som nu är aktuellt – och andra fall – måste nog betraktas som att kommunerna kringgår de beslut som vi har fattat i den här riksdagen.

Det är riktigt, som statsrådet säger, att detta blir ett problem. Det innebär att vi kan hamna i situationer där föräldrar, exempelvis utifrån fördomar, inte accepterar en svart lärare, en judisk lärare eller en muslimsk lärare. Jag menar att vi måste börja fundera över om vi skall acceptera en sådan utveckling, om vi skall acceptera att fördomsfulla människor på det sättet ser till så att minoritetsgrupper i det här samhället exempelvis inte kan inneha vissa jobb. Det vore en skrämmande utveckling om vi accepterade det.

Också jag inser naturligtvis att det är med kunskap och information som man på bästa sätt bryter fördomar, men vi har ju ändå en riksdag här i landet, och vi har vissa möjligheter att stifta lagar. Jag tycker att vi skall använda oss av den möjligheten. Jag är i alla fall beredd att göra det, men tyvärr uppfattar jag inte att skolministern är det.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1992/93:261 om idrott i den nya läroplanen

Anf. 104 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Inger Gustavsson har frågat mig om jag tänker beakta idrottens betydelse för inlärning och hälsa när det gäller antalet obligatoriska timmar i ämnet idrott i den nya läroplanen.

Låt mig först konstatera att Läroplanskommitténs förslag, i vilket ingår förslag till minsta garanterad undervisningstid samt förslag till huvudsakligt innehåll i ämnet idrott och hälsa, som avlämnades till regeringen i september just nu remissbehandlas. Syftet med denna remissbehandling är att komplettera kommitténs förslag med synpunkter från myndigheter, organisationer, forskare, lärare och andra inför den fortsatta beredningen inom regeringskansliet. Det befrämjar inte diskussionen att jag som företrädare för regeringen föregriper denna genom att ta ställning till enskildheter i förslaget. Det är min och regeringens avsikt att under våren 1993 presentera en propo-

sition för riksdagen i vilken viktiga principiella frågor självfallet kommer att behandlas.

Låt mig därefter konstatera att det naturligtvis inte är möjligt att diskutera varje ämnes betydelse och därmed eventuella behov av mer eller mindre tid utan att beakta frågan om den helhet som skolan skall ge. I detta sammanhang är det viktigt att diskutera i vilken utsträckning elever och föräldrar skall kunna påverka utbildningen. Vi har redan tagit viktiga steg med avseende på möjligheterna att välja skola. Jag tycker att det är oerhört väsentligt att vi nu går vidare och ökar möjligheterna att påverka utbildningen för den enskilde inom det offentliga skolväsendet. Enligt min uppfattning bör vi nationellt bara fastställa det absoluta minimum av undervisning i olika ämnen som en elev skall erbjudas. Därutöver bör det finnas goda möjligheter för eleverna och deras föräldrar att välja den eller de inriktningar/fördjupningar som passar den enskildes önskemål.

En timplan med ett mindre antal timmar i vissa ämnen och ett däremot svarande större utrymme för ett individuellt val behöver inte nödvändigtvis medföra att de ämnen som får färre obligatoriska timmar också i praktiken får ett minskat utrymme i skolan. Avgörande därvidlag blir naturligtvis vilken attraktionskraft ämnena har. Det gäller alltså för lärarna att motivera sina ämnen, att väcka elevernas intresse. Jag är säker på att det skulle vara till fördel för utbildningens kvalitet.

Jag har självfallet stor respekt för den sakkunskap som kommer till uttryck i många av de brev, remissvar och artiklar som skrivs angående ämnet idrott. Jag är också medveten om den betydelse som t.ex. motorisk träning och rörelse har för att stödja barns lärande. För mig är det dock också klart att arbetet i skolan – uppläggningsen av skoldagen och undervisningen i andra ämnen – också måste präglas av en sådan medvetenhet. Detta gäller naturligtvis inte minst i de lägre årskurserna, där det också finns många lärare som utvecklat sitt arbetssätt utifrån djupa insikter om elevernas behov även i detta avseende.

I den fortsatta beredningsprocessen kommer självfallet våra kunskaper om såväl idrottens som andra ämnens betydelse att vägas in. Något besked om vilka slutsatser, uttryckt i timmar och minuter, som kommer att bli resultatet av denna process är i dag inte möjligt att ge.

Låt mig avslutningsvis säga att jag hoppas att läroplansdebatten, alltså debatten om den skola som skall vara en grundbult i både den enskildes och samhällets utveckling, också kommer att bestå av annat än timplaneexercis.

Anf. 105 INGER GUSTAVSSON (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet Ask för svaret.

Jag är naturligtvis medveten om att det här förslaget är ute på remiss, men jag är trots det litet oroad – kanske inte på grund av idrottslärares bekymmer utan på grund av att sjukgymnaster har uttryckt bekymmer över att ett allt större antal ungdomar behöver stöd och hjälp med sin kropp, trots att vi nu har så pass många timmar idrott på schemat.

Att lära ut och förankra positiva livsstilar i unga år är ett av de mål som WHO har ställt upp i Hälsa för alla år 2000. Idrottsämnet är det enda ämnet som syftar till att stimulera fysisk aktivitet, motorisk utveckling och hälso-

sam livsföring. Läroplanskommittén har insett detta och föreslår att idrottsämnet i framtiden skall heta idrott och hälsa. Ämnets syfte och mål har på ett mycket förtjänstfullt sätt beskrivits i läroplanen. Förändringar av innehållet innebär en kvalitativ förbättring, och det ligger nu ett stort ansvar på lärarna att arbeta efter de nya direktiven.

Enligt vetenskaplig dokumentation utgör fysisk inaktivitet en betydande hälsorisk. Många arbetsplatser har därför tagit till sig forskningsresultat och erbjuder dagligen under arbetstid fysisk träning i någon form för att på så sätt förhindra arbetsskador, minska sjukfrånvaron och höja produktiviteten.

Det är viktigt att också skolan, som den största arbetsplatsen, inser vikten av fysisk aktivitet. Läroplanskommittén menar emellertid att eleverna kan få sin motion tillgodosedd utanför skolan eller själva välja idrott som personligt val, men då gör man det lätt för sig. En stor och ökande del av skolungdomarna har nämligen, enligt färskas undersökningar, inte någon annan fysisk aktivitet än den som idrottslektionerna ger, och det är framför allt för denna växande grupp inaktiva och ibland överviktiga barn som förslagen om nedskärningar är särskilt hotfulla.

Det ökade inslaget av valfrihet som föreslås kan verka lockande, men vilken elev som är ointresserad av fysisk aktivitet väljer idrott? Många elever har inte heller stöd hemifrån, och en del invandrarbarn saknar tradition med fritidsaktiviteter.

Tror statsrådet att det nya timplaneförslaget bidrar till att förbättra hälsan hos våra skolungdomar?

Anf. 106 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag avser inte att ge några besked om min inställning till vare sig timplan eller läroplan så länge remissarbetet pågår.

Fysisk fostran är väldigt viktigt för barn och ungdomar. Det gäller under hela uppväxttiden, dvs. både under skoltiden och delvis efter det att en del har slutat skolan.

Det vi måste diskutera är hur mycket av den fostran som är nödvändig som vi kan, skall och måste ge just i skolan. Den frågan måste prövas i och med att vi skall ta fram en ny läroplan. Det är klart att jag inser att vi egentligen borde göra allt i skolan och att vi borde göra väldigt mycket mer av det som redan finns på schemat. Tyvärr finns det ju många som inte läser några böcker efter skoldagens slut. Framför allt är det de barn som har läs- och skrivsvårigheter och de som inte har någon akademisk uppbäckning hemifrån som inte utövar någon som helst aktivitet på det området utanför skolan.

Jag skulle vilja påstå att det här är ett problem som finns inom varje ämne. Även om den här frågan handlar om ett enskilt ämne, vill jag nu vädja till alla i riksdagen att faktiskt försöka hjälpa till att se helheten. Skall vi ge något ämne mer tid, måste vi ta tiden någonstans ifrån. Det här är en mycket svår ekvation att lösa. Jag har tagit intryck och tar intryck av den debatt som pågår, men några besked blir det inte i dag.

Som sagt: Det problem som vi nu diskuterar, och som framkommer i bl.a. idrottslärares argumentation, finns faktiskt också i en del andra ämnen, och även det är ett bekymmer.

Anf. 107 INGER GUSTAVSSON (fp):

Herr talman! Jag är medveten om att jag inte nu kan få några besked, men jag vill ändå peka på hälsan som mycket fundamental. I läroplansförslaget står det att det skall finnas en balans mellan praktiska och teoretiska kunskaper, och flera forskare har, oberoende av varandra, betonat vikten av att varva teori och praktik för att båda hjärnhalvorna skall stimuleras. Skall man utnyttja den optimala förmågan att lära, måste man hela tiden variera och varva ämnen och få in skapande verksamhet. Därför är samtliga praktiskt-estetiska ämnen viktiga.

I målbeskrivningen för ämnet hälsa och idrott står: "Kroppsrörelse och friluftsliv främjar elevernas psykiska och sociala utveckling och skapar goda förutsättningar för lärande." Att då nära nog halvera timtalet för just kroppsrörelse och friluftsliv kan verka paradoxalt. Vi vill gärna satsa på forskning och utveckling, men om forskningen inte följs upp är den inte till någon nytta. Skall vi tillämpa forskningsresultaten i skolan, statsrådet?

Anf. 108 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det framgår av regeringens direktiv till Läroplanskommittén att man skall utgå från modern forskning om bl.a. inläring. Det är självklart att vi också måste ta till oss forskarnas synpunkter. Det sade jag också i mitt svar.

Jag delar uppfattningen att alla sinnen skall utvecklas i skolan. Därför är olika typer av ämnen väsentliga.

Vårt stora problem är inte uppdelningen i ämnen och balansen där, även om det också är ett bekymmer. Vårt stora problem är att arbetssättet i många ämnen är så ensidigt. Det går faktiskt att studera historia när man befinner sig i rörelse. Man kan promenera omkring och titta på saker. Det går faktiskt att sjunga in multiplikationstabellen. Det skulle behövas mycket mer kreativitet. Jag är övertygad om att det skulle ge bättre inläring. Forskningen säger just detta.

Eleverna är inte hjälpta av ett och annat praktiskt ämne under en skoldag, om allt annat arbete sker på precis samma sätt. Då får man inte den intellektuella och fysiska stimulans som är nödvändig för god inläring. Därför handlar det både om ett läroplansarbete och om ett arbete för att stimulera pedagogisk kreativitet. Det behövs det mycket av om vi skall skapa Europas bästa skola.

Anf. 109 INGER GUSTAVSSON (fp):

Herr talman! Jag håller med statsrådet Ask om det sista. Efter många års erfarenheter, särskilt bland elever med svårigheter i teoretiska ämnen, har jag märkt att just idrott och andra praktiska ämnen varit andningshål för dessa elever. Där har de kunnat visa sig på styva linan. De har också kunnat öka sin självkänsla, vilket i sin tur har förbättrat inläringssituationen i övrigt.

Min förhoppning är att statsrådet ändå beaktar idrottens, men också övriga praktiskt-estetiska ämnens, betydelse för hälsa och inläring, när antalet obligatoriska timmar i den nya timplanen fastställs.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1992/93:264 om individuell hjälp till skolelever

Anf. 110 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Jag försökte smita, men det var inte riktigt meningen. Jag ber om ursäkt för det.

Eva Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att medverka till som kan öka skolans möjligheter att ge elever det individuella stöd som många behöver.

I skollagens portalparagraf understryks att i utbildningen skall hänsyn tas till elever med särskilda behov. Det är kommunerna som har ansvaret för att organisera verksamheten så att detta mål i skollagen uppfylls. Genom Skolverkets uppföljningar och utvärderingar skall regering och riksdag få signaler om kommunerna inte uppfyller de mål samhället ställt upp.

Jag utgår ifrån att kommunalpolitikerna, inom de ramar vi dragit upp, kan organisera skolverksamheten med hänsyn till elever med särskilda behov även i besparingstider. Skulle de inte göra det, kommer det att visa sig genom Skolverkets utvärderingar.

Anf. 111 EVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Även om skolministern inte fick möjlighet att smita rent kroppsligen, tycker jag nog att hon har gjort det genom det här svaret.

Jag har vid flera tillfällen försökt att få till stånd en diskussion om det som händer ute i skolorna nu. Skolministern har avvisat det med hänvisning till att det inte har funnits någon statistik. Jag är litet förvånad över att skolministern verkar vara den enda som inte är medveten om de faror som nu hotar ute i skolorna i besparingarnas spår.

Nu senast är det Kommunförbundet, som kanske bör veta allra bäst vad som händer, som visar på att klasstorlekarna ökar. Ibland blir t.o.m. antalet barn så stort att de inte får plats i ett klassrum. Då blir arbetsmiljön mycket dålig. Det är inte brist på klassrum som är orsaken, utan brist på lärare.

Den här rapporten visar också att det är storstadsområdenas barn och ungdomar som råkar mest illa ut. I 85 % av storstadskommunerna ökar nu antalet barn i varje klass. Men det räcker inte för att klara de hårda besparingskrav som finns på kommunerna. Därtill kommer – och det är kanske det som gör det ännu allvarigare – att t.ex. stödundervisningen i mindre grupper minskar, att speciallärresurserna minskar och att möjligheterna till gruppindelning och delade klasser minskar. Läger man därtill att utrymmet för t.ex. talpedagoger och andra liknande insatser också minskar, är det ganska lätt att förstå att de barn som redan tidigare har haft det svårt i skolan, svårt med sin inlärnin och svårt med hela skolsituationen, råkar mycket illa ut.

Jag tror faktiskt inte att detta händer därför att kommunalpolitikerna vill ha det på det här sättet eller att skolans personal och skollledning vill ha det så här. Förklaringen är mycket enkel, nämligen att pengarna inte räcker. Jag tror att många blev glada över regeringens paroller om Europas bästa skola, men den glädjen har nu utbytts i irritation. Jag vill ha reda på vad skolministern tänker göra för att den parollen skall få ett innehåll som betyder arbetsro för skolans elever och möjligheter till stöd och hjälp när det behövs.

Anf. 112 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! När det gäller den ekonomiska politiken i landet, är det väl känt att det finns en betryggande majoritet i riksdagen för de stora besparingsåtgärder staten tvingas vidta. Jag tror att alla över partigränserna är medvetna om de svårigheter som finns.

Det var på socialdemokratiskt initiativ man införde sektorsbidraget. Det innebär att vi tog bort öronmärkningen i full förhoppning om, och med förtroende för, kommunalpolitikernas förmåga till kloka prioriteringar. Detta har nu fullföljts genom ökad decentralisering där kommunerna kommer att få ta huvudansvaret för hur de använder de resurser som finns.

Kommunförbundets undersökning – den som jag har sett – är ganska bristfällig. Däremot finns det en undersökning från Stockholm som är särskilt alarmerande. Den visar nämligen att när skolorna själva får hantera pengarna är det de allra svagaste som drabbas först. Man tar bort det speciella och individuella stödet till elever i stället för att minska på grupptimmar och annat, som Eva Johansson var mycket bekymrad över.

Jag följer självfallet den utvecklingen. Jag tycker att den är beklämmande och bekymrande. Det är viktigt att de förordningar och annat som gäller om stöd till barn med särskilda behov fullföljs. Samtidigt går det inte att komma ifrån ett erkännande om att ekonomin är kärv.

Vi har markerat att skolan skall prioriteras. Vi sätter ordentliga regler för vad som skall åstadkommas i kommunerna, och vi har en noggrann nationell uppföljning. Den är så noggrann att kommunerna klagar över det som Skolverket sysslar med. Jag tror att det är ganska bra. Det kommer att ge oss en mycket god bild på nationell nivå. Det ger oss också ett underlag för att vidta åtgärder. Om prioriteringarna inte fungerar får man tydliggöra ansvaret för de allra svagaste genom förordning eller annat.

Anf. 113 EVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att det var många som blev glada över regeringsdeklarationen. Men min fråga gällde egentligen på vilket sätt statsrådet är beredd att följa upp de stolta paroller som fanns där om Europas bästa skola.

Det är klart att man kan säga, som skolministern också gör, att det här sköter de ute i kommunerna. De sköter det som de vill. Men det är ju inte riktigt sanning. Jag vill gärna åter betona att jag inte ens tror att de moderata skolpolitikerna som styr ute i nästan varenda Storstockholmskommun, vill ha det på det sättet. De tvingas av ekonomiska skäl att strypa den ena verksamheten efter den andra, även om de vet att dessa är mycket värdefulla för framför allt de svaga eleverna. Det vore bra med en signal från statsrådet, så att dessa elever kan få stöd. Det skulle vara bra att få reda på hur en sådan signal skulle kunna vara utformad.

Anf. 114 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Eva Johansson känner väl till att det pågår ett omfattande reformarbete med syfte att skapa utveckling inom skolväsendet. Regeringen har inte heller dragit ner på anslagen till skolverksamhet eller utbildningsverksamhet totalt sett. Däremot har vi gjort vissa omprioriteringar.

Jag tror inte – jag har i alla fall inte sett några konkreta förslag – att Social-

demokraterna har några stora resurser som de är beredda att omedelbart ge till kommunerna för att minska de besparingsbeting som man nu måste förverkliga.

Eva Johansson frågar vad jag är beredd att göra för att inte de svagaste skall drabbas. En mycket viktig sak är att ge kommunerna underlag för att besparingar på undervisningens område, inte minst när det gäller svaga elever, är mycket kortsiktiga minskningar av kostnaderna. Den typen av underlag från Skolverket, Utbildningsdepartementet osv. tror jag är till hjälp för dem som argumenterar för skolans bästa.

Jag kan också skicka den signalen till kommunerna om Eva Johansson tycker att det är viktigt, men jag tror att kommunerna vet om det. Det finns även i fortsättningen en möjlighet för staten att vidta åtgärder och dra in delar av statsbidraget om kommunerna icke fullföljer sina skyldigheter på skolans område.

Anf. 115 EVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Vi kommer förmodligen inte längre i den här diskussionen, än vad vi har gjort tidigare. Det slutar alltid med att Beatrice Ask säger att vårt parti har varit med och infört sektorsbidraget och att det inte har rörts. Nej, det har det inte.

Men majoriteten i den här kammaren har ju, på förslag av den regering som Beatrice Ask sitter i, så sent som i våras fattat beslut om att dra in 7,5 miljarder kronor från kommunerna. Och detta har väl inte gått skolorna förbi heller. Det är klart att de har drabbats av detta. Det är den besparingen, Beatrice Ask, som nu drabbar fullt ut i klassrummen, och det är detta som bekymrar mig så mycket. Det är därför som jag tycker att det skulle vara väsentligt att vi som sysslar med skolpolitik och utbildningspolitik i detta hus kunde ha en diskussion också om skolans kvalitet och inte bara om vem som skall vara huvudman för utbildningen.

Anf. 116 Statsrådet BEATRICE ASK (m):

Herr talman! Det var bra att denna rättelse gjordes. Vi har inte tagit några 7,5 miljarder kronor från skolorna, utan det är från kommunerna som de har tagits. Men den ekonomiska situation som Sverige befinner sig i påverkar även viktiga sådana verksamheter som skolan. Det är naturligtvis allvarligt.

Jag framhöll tidigare i denna diskussion att jag är bekymrad över hur skolor och kommuner spar på de allra svagaste. Samtidigt tycker jag att man skall erkänna att vare sig jag, Eva Johansson eller någon annan kan trollda. Den svenska ekonomin är besvärlig, och det är svårt att hitta mer resurser. Vi måste försöka att förändra och förnya inom de ramar som finns. Det är detta arbete som pågår när det gäller läroplaner och mycket annat. Vi är också beredda att förtydliga i förordningar och annat om det skulle visa sig att det råder någon missuppfattning i något hörn om hur prioriteringar måste göras, i alla fall som en minsta garanti för de svagaste.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 117 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! John Bouvin har frågat justitieministern om hon är beredd att medverka till en skärpning av lagstiftningen så att vissa "perversiteter" omfattas av förbudet mot olaga våldsskildring. Frågan har överlämnats till mig.

John Bouvin anför i sin fråga bl.a. att nuvarande lagstiftning inte räcker till för att stoppa skildringen och spridningen av sådan våldspornografi som han syftar på.

Jag vill först framhålla att spekulativa våldsskildringar, varigenom någon skildrar sexuellt våld eller tvång, eller närgånget eller utdraget skildrar grovt våld mot människor eller djur, enligt min mening inte har något skyddsintresse ur yttrandefrihetsrättslig synvinkel. Sådana våldsskildringar utgör också yttrandefrihetsbrott enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Filmer som skildrar sådana situationer som John Bouvin berör i sin fråga kan därför redan vara straffbara.

Vidare vill jag framhålla att regeringen förra året uppdrog åt Justitiekanslern att utreda behovet av åtgärder rörande bestämmelserna om olaga våldsskildring. Bakgrunden till uppdraget var att en arbetsgrupp inom regeringskansliet för frågor om våld mot kvinnor hade föreslagit en utvärdering av bestämmelserna om olaga våldsskildring.

Enligt vad jag har erfarit kommer Justitiekanslern att redovisa resultatet av sin utredning inom kort. Om det är erforderligt med en skärpning av bestämmelserna om olaga våldsskildring eller inte kommer jag alltså att ta ställning till när utredningen har överlämnats och beretts.

Anf. 118 JOHN BOUVIN (nyd):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Laurén för svaret. Till min glädje ser jag att statsrådet anser att detta inte behöver ha något skyddsintresse ur yttrandefrihetsrättslig synvinkel. Allt detta bör ju vara ett axiom.

Det står emellertid i svaret att filmer som skildrar sådana situationer därför redan kan vara straffbara. Tyvärr har Hovrätten för Västra Sverige i maj 1991 redan frikänt detta, vilket gör mig litet orolig.

Statsrådet säger även i svaret att Justitiekanslern inom kort kommer att redovisa resultatet av sin utredning. Vad innebär inom kort?

Den 10 december 1991 ställde Gullan Lindblad nästan exakt samma fråga. Det har alltså gått nästan ett år sedan dess, och det har tillsatts en liten utredning. Justitieministern sade att Justitiekanslern skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 juli nästa år. Nu har detta nästa år passerats, och nu ställs alltså samma fråga igen. Min fråga är vad som skall göras, när det går så trögt i denna behandling, innan vi får ett nytt fall.

Anf. 119 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Vad jag avser med inom kort är faktiskt, John Bouvin, inom kort. Jag hoppas att det skall ske mycket snart, i varje fall i början av nästa år.

Det fall som John Bouvin berörde från Hovrätten för Västra Sverige är

naturligtvis ett sådant fall som Justitiekanslern måste ta med i sin bedömning av behovet av åtgärder.

Anf. 120 JOHN BOUVIN (nyd):

Herr talman! Jag tycker att detta är så pass allvarligt för både kvinnor och barn i Sverige och i hela världen att vi på något sätt med kraft måste visa detta.

Tror statsrådet att det vore en idé att ta upp en sådan fråga här i kammaren till en extradebatt, så att behandlingen av frågan tog fart? Hur snabbt kunde detta ske, om man sätter till alla krafter?

Anf. 121 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Min uppfattning är att vi skall avvakta Justitiekanslerns utredning och se vad han har kommit fram till innan vi överväger några ytterligare åtgärder. Denna utredning kommer att redovisas inom kort. Denna gång är det inte någon risk för dröjsmål.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1992/93:251 om godtrosförvärv av lösöre

Anf. 122 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Birger Andersson har frågat mig om jag avser att snarast undersöka tillämpningen av lagen om godtrosförvärv av lösöre. Han har hävdat att tillämpningen av reglerna om godtrosförvärv inte synes förhindra att det alltid finns köpare av stöldgods.

Den lagstiftning som i första hand är avsedd att motverka handeln med stöldgods är naturligtvis bestämmelserna i brottsbalken om häleri.

Den civilrättsliga lagstiftningen om godtrosförvärv innefattar en avvägning mellan å ena sidan den ursprunglige ägarens intresse av att få tillbaka egendom som han har förlorat och å andra sidan den rätt som en aktsam person bör ha att få behålla egendom som han har förvärvat i god tro. Reglerna har utformats bl.a. så att de skall motverka handeln med stöldgods.

Lagen om godtrosförvärv av lösöre trädde i kraft den 1 januari 1987. Genom lagen skärptes och preciserades de krav som ställts på en förvärvare av lösöre för att denne skall anses vara i god tro. Riksdagen har vid flera tillfällen uttalat att det inte finns skäl att ompröva de principer och skäl som ligger bakom lagen. Även jag anser att lagen utgör en lämplig avvägning mellan de intressen som står mot varandra.

Birger Andersson riktar in sig på tillämpningen av lagen. Hittills är det få domstolsfall som har refererats, och någon systematisk utvärdering av tillämpningen har inte gjorts. Lagutskottet har i början av detta riksmöte uttalat att utskottet förutsätter att reglerna följs upp och att regeringen ser till att en utvärdering av lagen kommer till stånd i lämpligt sammanhang. I Justitiedepartementet brukar vi undersöka hur nya lagar har fungerat när de har varit i kraft under någon tid. Så skall naturligtvis ske också med godtrosför-

värvslagen. Formerna för detta har ännu inte bestämts, men jag räknar med att en utvärdering skall kunna påbörjas under våren 1993.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 123 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Bakgrunden till min fråga är att många upplever tillämpningen av nuvarande regler som stötande.

I en lång artikel i en av våra dagstidningar för ett tag sedan beskrivs ett fall där en person har blivit av med en snöskoter. Stöldförsäkring fanns inte, men någon stal hans snöskoter. Polisen återfann snöskotern, men den ursprungliga ägaren får ändå inte tillbaka sin snöskoter. Nuvarande ägare hade köpt snöskotern i god tro av två hälare. Det ansåg i alla fall både tingsrätt och hovrätt.

När det gäller möjligheten att köpa tillbaka skotern säger den ursprungliga ägaren: "Aldrig i livet. Varför skall jag betala två gånger för något som bevisligen tillhör mig?" Vidare säger den ursprungliga ägaren i den här tidningsartikeln: "Nu har jag tappat all min tro på Sverige och rättvisan. Det är bara att fortsätta att betala på lånet, som jag tog då jag köpte skotern och se glad ut."

Jag tycker att det är en naturlig reaktion från en person som har råkat ut för detta att uppleva vår rättvisa på det sättet.

I Svenska Dagbladet den 9 november i år uttalar rikspolischefen att överst på hans önskelista ligger skärpta regler vid godtrosvärförvärv. Han fortsätter: "Vi vill förstöra hälerimarknaden. Har du stulit en TV, skall det vara så svårt som möjligt att omsätta den till knark."

Jag skulle vilja be statsrådet att kommentera detta. Delar statsrådet rikspolischefens åsikter?

Anf. 124 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Riksdagen har vid flera tillfällen haft denna fråga uppe till prövning, och man har stannat för den lösning som godtrosvärförvärvslagen i dess nuvarande skick innebär. Den skärptes genom lagen 1986:796. Man har alltså ställt ökade krav på en förvärvare, och de kraven är så stora att det egentligen bara är om någonting har inhandlats under normala förhållanden som man automatiskt utgår från att det är ett riktigt förvärv. Annars har bevisbördan lagts på förvärvaren.

Det här är, som jag sade i mitt frågesvar, en avvägning som man gör mellan å ena sidan den ursprungliga ägarens intresse av att få tillbaka egendomen och å andra sidan den rätt som en aktsam person bör ha att behålla egendomen. Man har ansett att ett införande av en total vindikationsrätt skulle innebära en osäkerhet, åtminstone i andrahandshandeln.

Anf. 125 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ser i statsrådets svar att statsrådet räknar med att det skall göras en utvärdering, som skall påbörjas under våren 1993. Jag vill fråga när statsrådet räknar med att resultatet av utvärderingen kan föreligga.

Anf. 126 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Det är litet svårt att säga nu. Vanligtvis brukar en sådan här utvärdering få ta i anspråk åtminstone ett år.

Anf. 127 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag har försökt att jämföra den svenska lagstiftningen om godtrosförvärv av stöldgods med övriga nordiska länders, och jag tror att jag vågar påstå att Sverige har den generösaste lagstiftningen. Danmark, Norge och Finland har ungefär samma lagstiftning, när det gäller stöldgods. Danmark tillämpar dessutom vindikationsprincipen även i övrigt, vilket innebär att den ursprunglige ägarens rätt består och att han är berättigad att återfå egendomen utan vederlag från den godtroende förvärvaren oberoende av dennes goda tro.

I Europa över huvud taget är det väl närmast Holland och Italien som har en lagstiftning som är lika generös mot tredje man som den svenska.

Jag vill mot denna bakgrund och det nordiska samarbete som vi försöker utveckla fråga: Anser statsrådet att det skulle vara önskvärt med en mera likartad lagstiftning i de nordiska länderna när det gäller godtrosförvärv av lösöre?

Anf. 128 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Det är bara Danmark och Portugal som tillämpar vindikationsprincipen, som Birger Andersson har nämnt. I Norge har extinktionsprincipen, dvs. den som vi tillämpar i Sverige, gjorts till huvudregel. Men jag tycker att det är lämpligt att samtidigt som man gör denna utvärdering se på frågan igen, också med de utgångspunkter som Birger Andersson har angivit.

Anf. 129 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! När det gäller icke anförtrött gods tror jag att jag vågar påstå att Danmark, Norge och Finland tillämpar samma princip, nämligen vindikationsprincipen. Personligen känner jag mest för den norska och den finska lagstiftningen i det här sammanhanget.

Jag vill fråga om statsrådet tänker ta något initiativ för att få till stånd en mera likartad lagstiftning i de nordiska länderna.

Anf. 130 Statsrådet REIDUNN LAURÉN (-):

Herr talman! Inte ytterligare än att jag ämnar se till att denna utvärdering blir gjord och att man i det sammanhanget skall studera hur de andra nordiska länderna och även Europa i övrigt tillämpar lagstiftningarna på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 131 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Bo Finnkvist har frågat mig hur regeringen avser att hantera frågan om Cityvarvet.

Jag har vid olika tillfällen här i kammaren, senast den 17 november i år, sagt att det ankommer på företagets styrelser och ledningar att besluta om den framtida inriktningen och utvecklingen av de statliga företagens verksamhet. Regeringen kommer därför inte att nu ta något initiativ i den aktuella frågan.

Det är självklart min förhoppning att det skall gå att finna förutsättningar för fortsatt verksamhet vid Cityvarvet.

Anf. 132 BO FINNKVIST (s):

Herr talman! Jag tackar näringsministern för svaret på frågan. Jag tycker att svaret kan tas som ett exempel på den industripolitik som tyvärr förs i det här landet i dag.

Det finns en grupp bestående av representanter från Länsstyrelsen och Göteborgs kommun som vill att en rekonstruktion skall komma till stånd. Det skiljer i dag 60 miljoner kronor mellan företagets och denna grupps uppfattning om vilka belopp som kan betalas.

Det finns en tro på denna rekonstruktion. Den skulle rädda jobben för halva arbetsstyrkan, dvs. 200 personer, och det skulle även gälla för underleverantörer. Frågan skall snabbtredas. Det skulle vara ett lågt pris för dessa arbetstillfällen.

Enligt uppgift i Svenska Dagbladet i dag behandlar Nordiska Investeringsbanken en ansökan om ett lån från ett indonesiskt företag – ett konsortium. Misstankarna är att lånet skall gå till att finansiera ett köp av utrustning på varvet. Jag tycker att det är fel. I dag behövs inte en regering som hjälper utländska konkurrenter att ta livet av svenska företag med hjälp av svenska subventioner. Det behövs egentligen en politik som hjälper de svenska företagen att överleva i den besvärliga period landet lever i.

I praktiken innebär detta tydligen att det går att subventionera verksamhet utomlands men inte i Sverige. Tänker näringsministern ta något initiativ för att stoppa denna eventuella försäljning – i varje fall medan rekonstruktionsförsöken pågår? Än är det inte för sent.

Anf. 133 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Jag delar Bo Finnkvists uppfattning att det vore utomordentligt olyckligt om Nordiska Investeringsbanken gör vad han tror att den gör. Vi har också noterat uppgifterna i pressen, och vi kommer självfallet att ta reda på hur det ligger till.

Däremot är vi inte beredda att ingripa i beslutsprocessen i Celsius Industrier. Vi anser att det är de som måste göra den företagsekonomiska utvärderingen, dvs. ta ställning till vad som kan göras med Cityvarvet.

Jag gör också bedömningen, att om det finns andra intressenter måste de i så fall aktivt visa ett intresse. Så sent som i förra veckan beslutade riksdagen att skapa portföljföretag och riskkapitalbolag på privat basis – ett skall

Svar på frågor

t.o.m. ha sitt säte i Göteborg – vilka skall ha full frihet och möjlighet att utvärdera om Cityvarvet är en bra och möjlig investering som kan klara samsättningen och skapa ett varv med framtidsutsikter.

Anf. 134 BO FINNKVIST (s):

Herr talman! Många människor, experter och andra, har gått igenom den här rekonstruktionsidén. Därutöver fick vi i näringsutskottet förra veckan uppgift från Industriförbundet om att stödet till bl.a. varvsindustrin ute i Europa och i andra länder visar en tendens att öka. Det måste vi tro på. Uppgiften kommer direkt från industrin. Samtidigt visar Sverige upp attityden att det är fritt fram för utländska köpare att komma till Sverige och ta över utrustning – och kanske t.o.m. få subventionerade lån. Det är bra att också näringsministern har reagerat emot detta – det skulle i och för sig vara konstigt annars. Jag hoppas att detta är ett positivt svar på min fråga och att det här kommer att stoppas, i varje fall tills rekonstruktionsperioden är avslutad.

Anf. 135 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Vi kommer att undersöka Nordiska Investeringsbankens eventuella beslut och åtgärder. Vi kommer också att undersöka vilka möjligheter vi har att göra något i den delen och vilka möjligheter som ligger i ett departements handlingsutrymme. Jag vet inte om detta över huvud taget har något samband, men självfallet finns det anledning att utreda det.

Såvitt jag har förstått när gäller rekonstruktionen av Cityvarvet, var styrelsen i Celsius Industrier och de fackliga representanterna eniga om att det inte gick att driva varvet längre. Självfallet ställer jag mig positiv om det finns förutsättningar till en rekonstruktion. Då måste det emellertid komma fram andra intressenter, som är beredda till erforderliga insatser av kapital. De skall verkligen tro på att det går att driva varvet, inte bara att det är tredje man, dvs. skattebetalarna, som skall betala.

Jag pekar ånyo på beslutet som fattades i förra veckan. Det finns portfölj-företag, riskkapitalbolag, som med all säkerhet är mer kompetenta än vi att utvärdera huruvida detta är ett bra rekonstruktionsförslag eller ej.

Anf. 136 BO FINNKVIST (s):

Herr talman! Rekonstruktionsförslaget innebär att andra intressenter kommer in. Som jag tidigare nämnde tror många på det, även experter. Enligt uppgifter som jag har finns det även i moderatled de som vill se till att Nordens största hamn också i framtiden har reparationsmöjligheter när det gäller stortonnage. Man tycker då att vår svenska regering bör visa intresse för detta och se till att en lösning kan komma till stånd.

Anf. 137 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Jag trodde att vi i kammaren var eniga om att statliga företag skall drivas efter företagsekonomiska principer. Det är fortfarande min uppfattning med tanke på Celsius Industrier.

Om man sedan har ett förslag till rekonstruktion måste ju experter och de som har redarintressen och som anser sig vilja gå in i Cityvarvet – vilket an-

tytts här – också visa detta i handling och inte bara säga att man tror på det. Man måste också vara beredd att satsa en slant för att skapa förutsättningen för ett varv med mer långvarig livskraft, inte ett varv som räddas enbart för ett antal månader. Jag hoppas att det går att finna en sådan lösning.

Prot. 1992/93:35

1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 138 BO FINNKVIST (s):

Herr talman! Som jag nämnde i början av denna interpellationsdebatt handlar det om 60 miljoner kronor. Jag utgår från att det är möjligt att skaffa fram dessa medel. I den andra vågskålen ligger samtidigt hundratals jobb och en värdefull serviceverksamhet i Göteborgs stora hamn. Om den serviceverksamheten inte finns kvar i framtiden skulle kanske t.o.m. hamnen kunna påverkas negativt.

Jag får väl nöja mig med näringsministerns svar. Näringsministern har ju i alla fall sagt att Nordiska Investeringsbankens agerande skall undersökas. Jag tycker nämligen att det som man kunde läsa i tidningen i morse var väldigt oroande. Vi får sedan se om det var rätt eller ej.

Anf. 139 Näringsminister PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Det sista uttalandet instämmer jag i. Det finns all anledning att undersöka vad som förekommer där.

Jag är även mycket positiv till en rekonstruktionslösning, om den går att finna. Det måste emellertid vara en lösning med intressenter som är beredda att satsa egna pengar, inte bara skattebetalarnas. Om det finns sådana intressenter hoppas jag att de verkligen träder fram, så att vi kan få en positiv lösning. Jag kan dock inte gå med på att statliga företag skall arbeta under andra ansvarsförhållanden än icke statliga företag, eftersom vi då kommer ut i ett moras när det gäller styrning av statliga företag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 17.14 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

23 § Svar på fråga 1992/93:231 om behandlingen av patienter med rygg- och nackbesvär

Anf. 140 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Barbro Westerholm har frågat mig vad regeringen gör för att patienter med rygg- och nackbesvär skall garanteras en medicinskt och hälsoekonomiskt sett effektiv behandling.

En av Socialstyrelsens främsta uppgifter är att utöva tillsyn genom att följa upp och utvärdera den verksamhet som kommuner, landsting och enskilda huvudmän bedriver inom hälso- och sjukvården. Tillsynen skall ske på grundval av de bestämmelser som finns fastställda i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) men sker också med stöd av bestämmelserna i lagen (1980:11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m.fl. vad gäller denna personals yrkesutövning. Socialstyrelsen kan enligt sistnämnda lag bl.a. inspektera personalens verksamhet. Genom tillkomsten av de regionala tillsynsenheterna inom Socialstyrelsens nuvarande organisation har styrelsens möjligheter att utöva en aktiv tillsyn över hälso- och sjukvården förstärkts.

Att se till att patienter med rygg- och nackbesvär får en medicinskt och hälsoekonomiskt effektiv behandling är alltså i första hand en uppgift för Socialstyrelsen. Men också Statens beredning för utvärdering av medicinsk metodik (SBU) har en viktig funktion i sammanhanget. En effektiv behandling ur hälsoekonomisk synpunkt förutsätter bl.a. att nya metoder som introduceras blir bedömda med hänsyn till deras samlade nytta, risker och ekonomiska konsekvenser samt, inte minst, att föråldrade metoder sorteras bort. SBU har till uppgift att göra sådana bedömningar inom hälso- och sjukvården. Bland de projekt SBU genomfört finns Metoder för behandling av ont i ryggen.

Med anledning av Barbro Westerholms fråga vill jag också nämna den särskilda ersättning från sjukförsäkringen som infördes år 1991 genom en överenskommelse mellan staten och sjukvårdshuvudmännen. För innevarande år finns en motsvarande överenskommelse om 485 miljoner kronor. Dessa medel används för att öka kapaciteten vad gäller medicinsk rehabilitering. Härigenom kan människor snabbare återgå till arbetslivet eller till ett aktivt liv i övrigt. Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna utvärderar effekterna av dessa insatser i samarbete med Socialstyrelsen och Landstingsförbundet. Utvärderingen av det första årets verksamhet, dvs. år 1991, kommer att redovisas före december månads utgång.

Anf. 141 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Ett köp-sälj-system breder nu ut sig i hälso- och sjukvården, och det är bra att det finns en kostnadsmedvetenhet. Men det fordras också att personalen är kompetent att från medicinska och hälsoekonomiska utgångspunkter bedöma vad som är bäst att köpa. Billigast är ju inte alltid bäst.

Utbudet av tjänster beträffande rörelseorganens sjukdomar har kraftigt ökat. Jag har hört från kassorna att det är svårt att bedöma vad som är bäst. Risken finns att det bästa försvinner från marknaden. Sådana signaler har kommit just när det gäller rörelseorganens sjukdomar men också när det gäller beroendesjukdomar – det har jag erfarit under den senaste veckan. På något vis har det uppstått ett behov av medicinska revisorer som inte bara analyserar slutresultatet av gjorda insatser utan också ger råd på vägen, såsom revisorer brukar göra. Jag undrar om man inte borde fundera över ett system där kassornas förtroendeläkare blir sådana revisorer.

Det är bra att det kommer en utvärdering avseende 1991. Denna ser jag

fram emot. Men det behövs en utvärdering också för 1992, för det är under 1992 som den stora förändringen av utbudet har ägt rum. Det är även viktigt att inte bara SBU och Socialstyrelsen utan också Riksförsäkringsverket är inkopplade.

Hur reagerar statsrådet på det här med medicinska revisorer?

Anf. 142 Statsrådet BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Beträffande den utveckling vi nu talar om handlar det om att det har blivit en större mångfald inom svensk sjukvård under senare år. Man har drivit på från olika partier, däribland ett mig och den frågande närstående parti, för att åstadkomma just denna mångfald. Jag tycker förstås att det är bra att man fått till stånd en mångfald på en mängd områden. Men det har samtidigt inneburit ett behov av en översyn av en hel del äldre saker. Det handlar om tillsynsfrågan, som jag nämnde här. Vi kommer också, som jag nämnde i förra svaret, att gå igenom den gamla enskilda vårdhemsstadgan, som inte längre passar. Det är således en mängd saker som behöver göras.

När det gäller försäkringskassornas behov av medicinska revisorer är jag inte övertygad. Men jag tar gärna med mig den idén och skall fundera över den.

Anf. 143 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag tycker också att det bra med mångfald och konkurrens, för därigenom kan det bli en positiv utveckling av kvaliteten i vården och en press på kostnaderna. Men då fordras det kompetenta köpare. Köparna får ju inte fatta felaktiga beslut och köpa billigt som kanske inte är det bästa.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1992/93:242 om mellanstadiets fritidsverksamhet

Anf. 144 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Eva Zetterberg har frågat mig vad regeringen avser att vidta för åtgärder mot de kommuner som bryter mot socialtjänstlagen, när de avskaffar mellanstadiets fritidsverksamhet.

Enligt 13 § socialtjänstlagen skall, för barn som stadigvarande vistas i kommunen, bedrivas fritidshemsverksamhet. Denna avser skolpliktiga barn t.o.m. tolv års ålder. Enligt 15 § skall de barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling med förtur anvisas plats i fritidshem, om inte barnens behov av sådant stöd tillgodoses på annat sätt.

Fritidshemsverksamhet för mellanstadiebarn förekommer än så länge i begränsad omfattning i landet.

Stockholms stad har en, jämfört med andra kommuner, väl utbyggd fritidsverksamhet. Ca 20 % av mellanstadiebarnen har plats i denna.

Från nästa år kommer enligt stadsfullmäktiges beslut fritidshemsverksamheten att avvecklas i sin nuvarande form. Ansvar för att bedriva motsva-

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

rande verksamhet läggs över på skolan som får särskilda medel därför. Medel avsätts också för barn med behov av särskilt stöd.

Det är ännu för tidigt att bedöma konsekvenserna av denna omläggning. Rent principiellt har regeringen emellertid inga invändningar mot att kommunerna prövar nya och billigare verksamhetsformer.

Huruvida Stockholms stads beslut i juridisk mening strider mot socialtjänstlagen ankommer inte på mig eller regeringen att pröva. En sådan prövning får ske i domstol efter eventuellt överklagande.

Jag är mot den bakgrund jag nu redovisat inte beredd att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Stockholms stads beslut.

Anf. 145 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Jag hade nog inte väntat mig något svar på frågan om vilka åtgärder regeringen tänkt vidta med anledning av socialtjänstlagens 13 och 15 §§. Men jag har svårt att förstå att socialministern inte håller med mig om att just dessa paragrafer väldigt entydigt talar om skolbarnens rätt till en barnomsorg. Sedan kan vi diskutera formerna. Det är inte så, att jag anser att nämnda verksamhet behöver ske inom barnomsorgens ram. Den kan mycket väl ske inom skolans ram. Andra, det kan jag försäkra, kommer att få frågan prövad. Bl.a. har enskilda föräldrar här i Stockholm gjort polisanmälan. Jag vet också att andra kommer att överklaga beslutet enskilt för sitt barn.

Det talas här om skolan. Jag tror att integreringen är en bra form. Men det finns ändå anledning att känna viss oro. Exempelvis i Stockholm har det ansvariga skolborgarrådet i den diskussion som förekommit i pressen sagt – fritt återgivet: När nu föräldrar och andra inte följer reglerna, behöver inte heller vi göra det. När ett ansvarigt skolborgarråd uttalar sig på det viset tycker jag att det finns anledning att känna oro.

Jag undrar därför om det inte finns något sätt för regeringen att ta upp de här frågorna på, mot bakgrund av att enskilda barn uppenbarligen kommer i kläm. Jag vet att socialministern i en intressant intervju i TCO-Tidningen har tagit upp frågan och uttryckt en viss oro i just dessa avseenden.

Anf. 146 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Det är riktigt att jag naturligtvis känner osäkerhet om hur det kommer att te sig i Stockholm. Det är en ganska kraftig nedskärning av anslagen i Stockholm, från 100 till 30 miljoner kronor. Ingen kan naturligtvis i dag säga om det går att bedriva en tillfredsställande verksamhet för mellanstadiebarnen med detta kraftigt reducerade anslag.

Jag kan konstatera att skolborgarrådet har gjort uttalanden – som också Eva Zetterberg var inne på – som antydde att hon åtminstone skulle ha velat gå ännu längre än vad som nu blev fallet enligt fullmäktigebeslutet.

Vi kommer att följa detta med stort intresse. Jag tror att detta är en verksamhet som går att effektivisera. Jag tror också att det är bra att integrera skolverksamheten och skolbarnomsorgen på det sätt som man nu kommer att göra. Om anslagen kommer att räcka till att bedriva en tillfredsställande verksamhet kan vi ännu inte säga någonting om.

Som sagt kommer jag att följa verksamheten. Om den inte utfaller på ett tillfredsställande sätt får vi se vad vi då skall göra.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Anf. 147 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Just i frågan hur man integrerar barnomsorgen för skolbarnen och skolverksamheten har jag ett mycket bra eget exempel från Skarpnäcksfältets Tåtorpsskola, där flera av mina barn går. Där har man redan genomfört integrationen. Den fungerar på ett ypperligt sätt. Jag är oerhört nöjd med den skola och barnomsorg som där finns.

Med det här beslutet i ryggen har stadsdelsnämnderna, som ju borde vara fri att bestämma det man vill, redan föregripit fullmäktigebeslutet och bestämt att avskaffa mellanstadieverksamheten. Det gör att integrationen *inte* kommer att fungera. När man startade den var avsikten precis att få en fungerande heltidsomsorg för barnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på fråga 1992/93:262 om Kina och de mänskliga rättigheterna

Anf. 148 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Ylva Annerstedt har frågat mig vilka krav på förbättrande av de mänskliga rättigheterna som jag ställt till Kinas vice premiärminister Zhu Rongji.

Frågan har ställts med anledning av att denne i förra veckan besökte Sverige på min inbjudan.

Från svenskt håll har vi särskilt efter de tragiska händelserna på Himelska fridens torg i Peking i juni 1989 för de kinesiska ledarna framhållit den oro vi känner för de mänskliga rättigheterna i Kina.

I maj, när en annan kinesisk vice premiärminister, Tian Jiyun, besökte Sverige, presenterade utrikesministern för honom en lista på 30 personer som Sveriges regering begärt frigivning av eller upplysningar om.

Genom att återkomma till detta ämne vid alla våra kontakter med kinesiska företrädare vill vi från regeringens sida klargöra, att vi inte ser denna fråga som Kinas interna angelägenhet utan som något som vi och det internationella samfundet har legitimt intresse av att bevaka. Kina har gett sitt stöd till de värderingar som har uttryckts i bl.a. FN-stadgan. Det vill vi ta fasta på när vi diskuterar de är frågorna med kinesiska företrädare. Budskapet är att vi till dess en tydlig förbättring har inträtt kommer att fortsätta påtala brister i fråga om mänskliga och medborgerliga rättigheter i Kina.

Direkt efter de blodiga händelserna i Peking i juni 1989 avbröt Sverige det officiella besöksutbytet med Kina. Detsamma gjorde de flesta västländer. Först så småningom och gradvis har kontakterna återupptagits från västvärldens sida.

Vi anser att det är av största vikt att hålla en dialog öppen med kinesiska företrädare, som vi själva väljer att träffa. Detta ger oss tillfälle att framföra

våra kritiska synpunkter på Kinas sätt att hantera de mänskliga rättigheterna i sitt land.

Kina är en stor och viktig nation, som är permanent medlem i FN:s säkerhetsråd och en viktig aktör på den världspolitiska arenan. Sverige har också ett omfattande handelsutbyte med Kina. Det är ett svenskt intresse att även av det skälet ha dialog och utbyte med detta land.

I mina och andra regeringsrepresentanters överläggningar med den kinesiske vice premiärministern Zhu Rongji framhöll vi, att vi ser ökad respekt för mänskliga rättigheter och en utveckling mot ökad demokrati som viktiga förutsättningar för fred och ekonomisk utveckling i Kina. Även frågan om Tibet togs upp under överläggningarna.

Anf. 149 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag får tacka socialministern för det utförliga och tydliga svaret beträffande framstöten om de mänskliga rättigheterna i Kina. Jag tycker att det var viktigt att få klarlagt vilka propåer som socialministern gjorde mot bakgrund av att Zhu Rongji i massmedia uttalade sig väldigt tydligt att vi i Sverige inte hade någonting att göra med den kinesiska modellen för demokrati, utan man har där sin modell för demokrati. Det är faktiskt inte det beskedet som vi har fått vid våra samtal med andra kineser och tibetaner som drabbats av den kinesiska modellen för demokrati.

I svaret säger socialministern att också frågan om Tibet togs upp. Då vill jag fråga: Dryftade ni också frågan om en utsänd parlamentarisk undersökningskommission från Sverige, som utrikesministern uttalade sig ganska positivt om tidigare i höst?

Anf. 150 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Svaret på den sista frågan är att jag vid mina samtal med Zhu Rongji tog upp detta. Om också utrikesministern har gjort det vågar jag inte svara på. Men frågan har under alla förhållanden varit uppe vid dessa samtal.

Det är riktigt att kineserna ofta hänvisar till att detta med mänskliga rättigheter är en inre angelägenhet som vi inte skall lägga oss i. Men de erkänner samtidigt att de själva engagerar sig i frågor som andra länder på samma sätt skulle kunna hävda är deras inre angelägenheter. Vi var t.ex. mycket eniga om att det var viktigt att andra länder engagerade sig för utvecklingen i Sydafrika. Där har också kineserna visat ett aktivt engagemang. Man har nyligen haft besök av Nelson Mandela i Kina.

Sedan vi konstaterat att denna angelägenhet också berörde Kina och Sverige kom vi in på frågan om mänskliga rättigheter i Kina. Zhu Rongji hade vid våra samtal inga invändningar mot att vi också diskuterade detta. Men den officiella kinesiska attityden är naturligtvis den som han redovisade för pressen.

Anf. 151 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Det är oerhört viktigt att vi ständigt påpekar bristerna i de mänskliga rättigheterna. Jag tror faktiskt att det har betydelse att samtliga västledare tar upp dessa frågor med de kinesiska ledarna. Jag tror inte att

det är fullständigt utan effekt, därför att kineserna är känsliga för vad västvärlden tycker.

Jag vet också att man planerar att den 1 juli öppna Tibet för ekonomiska insatser och för besökande turister i en helt annan omfattning än vad man tidigare gjort. Då måste det ändå ligga i deras intresse att också förbättra förhållandena i Tibet, där den kinesiska modellen för demokrati faktiskt är som allra värst för de tibetanska medborgarna.

Anf. 152 Socialminister BENGT WESTERBERG (fp):

Herr talman! Låt mig bara understryka att den ökade öppenhet som kineserna visar på det ekonomiska området med all säkerhet så småningom kommer att få betydelse också på det politiska området. En synpunkt som vi har förmedlat till kineserna är att ha en öppen ekonomi, vara öppen för de intryck och impulser som detta alltid ger till ett land. Det är svårt i längden att samtidigt ha ett slutet politiskt system. I det långa loppet kommer det inte att hålla, utan det uppstår en konflikt.

De nuvarande kinesiska ledarna, inte minst Zhu Rongji, verkar helt inställda på att man skall behålla den öppna ekonomin och utveckla den. Det kommer förhoppningsvis att få konsekvenser för också demokratin i Kina så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1992/93:222 om miljön och bilmotorer

Anf. 153 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Lars Björkman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att medverka till för att stimulera inköp av de ur miljösynpunkt bästa motorerna.

Den nya bilavgasförordningen (1991:1481) trädde i kraft den 1 januari 1992. I den nya förordningen fastslogs dels grundläggande avgaskrav för tunga fordon fr.o.m. 1993 års modeller, dels vilka krav som skall vara uppfyllda för att ett fordon skall kunna hänföras till miljöklass 1 resp. 2. Miljöklasserna definieras för både lätta och tunga fordon. (Nya grundläggande avgaskrav för lätta fordon var fastlagda sedan tidigare.) Den 1 juli 1992 trädde en ändring i lagen (1991:608) om försäljningsskatt på motorfordon i kraft, som innebar att fordon belastas med olika försäljningsskatt beroende på miljöklassstillhörighet.

I bilavgasförordningen har också de hållbarhetskrav som föreskrivs i bilavgaslagen (1986:1386) preciserats för såväl de grundläggande kraven, dvs. miljöklass 3, som miljöklass 1 och 2. Jag anser att fullgod funktion för reningsutrustningen under fordonets hela livslängd är av allra största betydelse. Hållbarhetskraven är för närvarande den bästa mekanismen för att säkerställa detta. Det finns ingenting som säger att en bil, som klarar utsläppsgränsvärdena i miljöklass 2 när den är ny men som inte uppfyller hållbarhetskraven, är att föredra från miljösynpunkt framför en bil som uppfyller kraven, inkl. hållbarhetskraven, i miljöklass 3.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Däremot kan det nuvarande systemet med den nya höga försäljningsskatten för tunga fordon som "bara" klarar de obligatoriska kraven för 1993 års modeller åtminstone temporärt leda till att försäljningen av nya fordon blir något mindre, vilket i så fall medför att de nya avgaskraven för tunga fordon får ett mindre genomslag i fordonsparken än annars. Systemet med ekonomiska styrmedel kopplade till miljöklasserna ses för närvarande över inom regeringskansliet. Syftet med översynen är att de ekonomiska styrmedlen skall ge god miljöeffekt samtidigt som de skall vara förenliga med närmandet till EG.

Anf. 154 LARS BJÖRKMAN (m):

Herr talman! Jag får tacka miljöministern för svaret. Jag kan instämma i vissa delar, inte minst i den delen som handlade om att grundtanken är att styra med hjälp av ekonomiska styrmedel. Det är generellt sett ett alldeles utmärkt medel. Men enligt min uppfattning kan det inte fungera i den speciella situation som jag har beskrivit.

De köpare som finns på marknaden när det gäller både bussar och tunga lastbilar har i dag att välja mellan de bästa motorerna som oftast är tillverkade i Sverige och betingar ett högre pris och mellan dieselmotorer av utländsk tillverkning som har en lägre miljöklass. Orsakerna till att man inte väljer sådana motorer som är bäst från miljösynpunkt är naturligtvis ekonomiska. Dessa motorer är dyrare. Eftersom tillverkarna inte kan uppfylla hållbarhetskravet, är köparna inte beredda att förutom det högre inköpspriset också betala den till priset kopplade skatten på 65 000 kr. Självfallet väljer man då att köpa ett billigare fordon som från miljösynpunkt är förkastligt. Jag utgår ifrån att miljöministern inte heller vill att sådana affärer skall stimuleras.

Den möjlighet som står till buds för regeringen är att använda sig av ett dispensförfarande för att ge köparna en signal om att om de köper de från miljösynpunkt bästa motorerna, kan de bli befriade från den extra avgiften som kan uppgå till 65 000 kr. Min fråga är då: Är miljöministern beredd att medverka till att införa någon form av dispensgivning och därmed underlätta för de presumtiva köparna?

Anf. 155 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Regeringen redogjorde redan i den s.k. dieselskattepropositionen för de åtgärder som har vidtagits och de åtgärder som avses att vidtas. Man har påbörjat den översyn som jag talade om och också angivit i huvuddrag vilken inriktning som den skall ha. I propositionen står det:

De effekter som systemet har för miljön och för bilindustrin bör kartläggas i belysning av de erfarenheter som nu vinnas. Särskild hänsyn måste tas till de krav som EES-avtalet och ett kommande medlemskap i EG ställer. En översyn med denna inriktning innefattande även de svenska bilavgasreglerna i övrigt har påbörjats inom regeringskansliet. Förslag som syftar till att stimulera en snabbare övergång till miljöklass 1 och 2 kommer att övervägas i detta sammanhang.

Vi senarelade ju också de nya försäljningsskattereglerna för tunga fordon av 1992 års modell eller tidigare modeller.

Det är de åtgärder som är vidtagna. Den översyn som nu pågår handlar i högsta grad om de ekonomiska styrmedlen. Det finns en arbetsgrupp som består av representanter från berörda departement, som ser över just möjligheten att ändra de ekonomiska styrmedlen så, att de inte får negativa effekter.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 156 LARS BJÖRKMAN (m):

Herr talman! Det låter bra att man är beredd att genomföra förändringar. Men i dagsläget är det ekonomiskt fördelaktigt att satsa på de från miljösynpunkt minst lämpliga fordonen. Vi vet att bilaffärer av den klassen – det kan t.ex. gälla bussar – inte är någonting som man gör med mycket kort framförhållning. Man måste ligga månader, halvår och kanske i något fall t.o.m. ett år i förväg. Det är speciella fordon som skall byggas på ett speciellt sätt, vilket kräver en mycket lång framförhållning.

Det vore rimligt att ge dessa köpare möjlighet att kunna göra en bedömning av om de skall köpa det från miljösynpunkt bästa fordonet eller om de skall välja ett från miljösynpunkt sämre fordon med hänsyn till de ekonomiska regler som regeringen har satt upp.

Anf. 157 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är klart att man ibland har anledning att använda sig av modellen med dispenser. Men i det här fallet handlar det i första hand om ettårsperioder och om att vid rätt tidpunkt lägga fram förslag till regler som omfattar så många som möjligt och som ger minsta möjliga utrymme för godtycklighet. Från den synpunkten är inte dispenser någon träffsäker metod. Därför finns inte dispenser med i detta sammanhang.

Däremot gör vi allt vad vi kan för att snabbt se över den här frågan. Arbetsgruppen skall vara klar i februari för att vi därefter skall kunna genomföra de förändringar som är nödvändiga.

En del av det säljmotstånd som finns i dag beror, som vi båda vet, på den låga konjunkturen. Det handlar alltså inte enbart om de nya reglerna.

Anf. 158 LARS BJÖRKMAN (m):

Herr talman! Vi är säkert överens om att det finns fler anledningar till köpmotståndet än dem som jag här har åberopat.

Intyg om att motorerna uppfyller de hållbarhetskrav som ställts skall utfärdas av tillverkare som fullständigt saknar möjlighet att övervaka såväl service som de driftsförhållanden som fordonet skall användas i. Personligen har jag lätt att förstå att man kan vara tveksam till att utfärda sådana intyg som garanterar att det som är föreskrivet i detta sammanhang till alla punkter skall uppfyllas under en åttaårsperiod framöver. På något sätt är det ändå ganska orimligt att belasta tillverkarna med en regel av den här typen.

Om dispenser inte är någon bra metod, kan jag då förutsätta att man i regeringskansliet helt enkelt omarbetar förutsättningarna och ser till att det ställs nya krav som kan uppfyllas och som gör det möjligt att köpa miljövänliga fordon, utan att det blir någon straffbeskattning?

Anf. 159 Miljöminister OLOF JOHANSSON (c):

Herr talman! I översynen vägs naturligtvis in olika faktorer, även om den i huvudsak är inriktad på utformning av ekonomiska styrmedel, inte minst mot bakgrund av de regler som finns inom EG. Vi måste hålla en nära kontakt med EG för att kunna göra våra regler så samstämmiga som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1992/93:246 om tillämpningen av plan- och bygglagen

Anf. 160 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Inga Berggren har frågat mig om vilka åtgärder jag är beredd att medverka till för att det lokala inflytandet skall öka vad gäller markens användning.

Som bakgrund till frågan har Inga Berggren redogjort för två ärenden som rör tillgängligheten till markområden.

Låt mig först konstatera att jag inte kan kommentera enskilda ärenden, oavsett om de kan komma under regeringens prövning som besvärärenden eller ej.

När det gäller det lokala inflytandet över markens användning kan jag informera om att regeringen i torsdags bemyndigade mig att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor i plan- och bygglagen, m.m.

Anf. 161 INGA BERGGREN (m):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet Thurdin för svaret.

Statsrådet har bemyndigats av regeringen att tillkalla en särskild utredare just med uppdraget att se över vissa frågor i plan- och bygglagen, och det är bra. Vid en sådan prövning är det speciellt viktigt att studera balansen mellan enskilda och allmänna intressen, ävenså att pröva möjligheten att öka det lokala inflytandet över markanvändningen.

De exempel som jag har angivit i min fråga är säkert inte de enda där en detaljplan har upphävts genom ett länsstyrelsebeslut. Min avsikt var naturligtvis inte att statsrådet skulle kommentera de enskilda fallen, utan de skulle tjäna som exempel på hur det kan vara.

Det handlar alltså om en kompletterande bebyggelse inom en mycket smal markremsa. Tillgängligheten till stranden hindras inte på något sätt. Det rörliga friluftslivet kan utövas i lika hög grad som tidigare även med bebyggelse. Jogging och promenader eller fågelskådning utmed stranden möter inte heller något hinder. Däremot är den här delen av Östersjöns strand mindre lämplig för bad – den är minst sagt stenig. Det kommer att bli lättare att färdas till stranden om planen genomförs, genom att en väg då anläggs. Betesmarken, som jag också talade om, ligger som en lucka mot havet, omgärdad av ett stängsel, och det gör att det på sitt sätt blir svårare att nå stranden.

Jag kan ge ytterligare en belysning av området: På en kuststräcka på 700 m, vari planområdet ingår, upptas 400 m av allmänrättsligt tillgängliga ytor.

just den enskilde medborgarens möjlighet att vara med över huvud taget i samhällsbyggandet och tycka till.

Anf. 166 INGA BERGGREN (m):

Herr talman! Det som statsrådet nu uttrycker stämmer fullständigt med min uppfattning. Jag ställer bara till sist en enkel fråga: Finns det någon tidsplan angiven för när arbetet skall vara färdigt?

Anf. 167 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag kan först säga att den som kommer att utreda det här heter Bengt-Olof Käck och är överlantmätare i Västerbotten. Han har fått i princip ett år på sig att göra utredningen färdig. Det är ett tufft program, men det är inte meningen att vi skall skriva en ny lag. Vi skall förändra lagen efter samhällsutvecklingen och efter de erfarenheter vi har av tillämpningen under fem år. Det kan finnas vissa frågor som tidigareläggs till våren 1993, och det kan finnas kvarstående frågor för vilka utredaren får tid på sig till våren 1994.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1992/93:255 om detaljplanen för handelsändamål

Anf. 168 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Bertil Danielsson har frågat mig när regeringen avser att lägga proposition om ändring i plan- och bygglagen avseende gällande detaljplaner för handelsändamål.

Bakgrunden till frågan är att riksdagen den 19 februari 1992 (1991/92:BoU10, rskr. 112) beslöt om en ändring i plan- och bygglagen, PBL, som innebär att kommunerna inte längre har möjlighet att i detaljplan precisera handelsändamål till en viss form av handel. Bestämmelsen gäller för detaljplaner som antas efter den 1 april 1992. Bostadsutskottet anförde i sitt betänkande att det inte kan anses tillfredsställande att den något förändrade synen på konkurrensens betydelse inte får genomslagskraft också i äldre planer och att den frågan kunde behöva övervägas i ett större sammanhang. Utskottet överlät åt regeringen att bedöma i vilka former dessa ytterligare överväganden borde ske.

Regeringen bemyndigade mig i torsdags att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor i plan- och bygglagen, m.m. Den av Bertil Danielsson nämnda riksdagsbeställningen omfattas av de frågor utredningsmannen skall överväga.

Anf. 169 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. I viss mån var svaret positivt, men på min fråga om när proposition kan förväntas gavs inget svar. Jag fick besked om att en utredningsman nu har tillsatts, och det är gott och väl. Men här finns alltså inte något tidsperspektiv angivet.

Jag tror att det är mycket angeläget att denna fråga får en ganska snabb

Med fog kan påstås att generella bestämmelser ofta leder till att faktiska förhållanden och enskilda intressen får stå tillbaka. Jag anser att det är kännedomen om och ansvaret för de lokala förhållandena som gör att just det lokala inflytandet över markanvändningen behöver ökas. Delar statsrådet denna min uppfattning?

Anf. 162 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Jag tänker fortfarande inte kommentera de två ärendena, men jag kan hålla med om att mitt svar är litet rumphugget på slutet, när det gäller vad översynen av plan- och bygglagen skall innehålla.

I dag har vi presenterat direktiven till översynen, och de är väldigt omfattande. Direktiven bygger både på den femåriga tillämpningen men också på en förändrad samhällsutveckling, kopplad till miljöfrågor, krav på medborgarinflytande och krav på förenklingar. Man kan säga att det finns två dimensioner av lokalt inflytande i direktiven. Vi kommer att titta på avgränsningen mellan allmänna och enskilda intressen – det är en uppgift för utredaren. Jag kan i nästa inlägg återkomma till hur jag ser på det lokala inflytandet.

Anf. 163 INGA BERGGREN (m):

Herr talman! Jag blir naturligtvis glad för att Görel Thurdin talar om vad direktiven handlar om och nyanserar det som stod i svaret.

Det är nämligen så att bostadsutskottet under riksmötet 1991/92 vid två olika tillfällen har uttryckt sin förståelse för uppfattningen att ett generell strandskydd, som inte tar hänsyn till de faktiska förhållandena, inte kan motiveras i alla lägen. På många håll råder ett lågt eller inte något bebyggelsetryck i strandnära områden. På andra håll behövs ett skydd mot exploatering av strandzonen. Utskottet har också förutsatt att regeringen skall uppmärksamma dessa frågor, vilket nu har skett.

Det är speciellt viktigt att pröva hänsynen till befintlig bebyggelse, äganderätt och fastighetsförhållanden, i synnerhet vid kompletteringsbyggnation. Min förhoppning är naturligtvis att den här översynen skall ske så snabbt som möjligt, så att vi snarast kan

Anf. 164 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag får erinra om gällande tidsregler.

Anf. 165 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Vi försöker vid tillämpningen av den befintliga lagstiftningen vara mycket noggranna när vi tittar på de enskilda och allmänna intressena. Det finns fall där vi har ansett att det enskilda tar över, dvs. när det inte finns något allmänt intresse.

När det gäller strandskyddsreglerna har ett arbete redan påbörjats, genom att tre länsstyrelser har fått i uppdrag att se om man kan hantera den befintliga lagstiftningen mer flexibelt, t.ex. i översiktsplaneringen, för att ta till vara möjligheter till strandnära boende på ett annat sätt.

För att återkomma till det lokala inflytandet finns det alltså två dimensioner. Det finns en dimension där vi har ett folkvalt styre i kommunen. De folkvaldas inflytande är då ett lokalt inflytande. Den andra dimensionen är

lösning. När riksdagen gör ett uttalande i den här riktningen, föreställer jag mig att frågan skall behandlas för sig, särskilt, och att man så snabbt som det över huvud taget är möjligt skall effektuera det som riksdagen har uttalat och begärt att regeringen skall åtgärda. Det är angeläget att man får en likvärdig konkurrens i alla de hänseenden utskottet förutsåg.

Jag vill då fråga: Är det inte möjligt att bryta ut den här frågan och effektuera det som riksdagen har begärt och att frågan behandlas i särskild ordning? I annat fall kan risken vara att det tar ett år, t.o.m. ett och ett halvt eller två år, innan frågan är löst. Det är otillfredsställande.

Anf. 170 Statsrådet GÖREL THURDIN (c):

Herr talman! Som jag sade i den tidigare frågeomgången, räknar jag med att det här arbetet skall vara helt och hållet slutfört under våren 1994. Min tanke är att huvudpropositionen skall läggas fram under våren 1994.

Anledningen till att jag har samlat dessa frågor i ett direktiv är att jag tycker att plan- och bygglagen måste hänga ihop. Den måste vara konsistent och det som händer vara kongruent när det gäller planering och byggande.

Jag håller med om det som Bertil Danielsson anför, att det kan finnas vissa frågor som kan pocka på en snabbare behandling. Då tycker jag att man kan lämna det åt utredaren. Han har möjlighet att lägga fram förslag tidigare, om han ser att det är möjligt för honom att få fram förslag när det gäller vissa distinkta frågor i plan- och bygglagen.

Anf. 171 BERTIL DANIELSSON (m):

Herr talman! Jag tar fasta på vad statsrådet säger i detta hänseende. Vi måste då erinra oss den tidigare riksdagsbehandlingen angående plan- och bygglagen. Riksdagen kunde fatta ett beslut om ett avgränsat område, även om det ingick i plan- och bygglagen totalt sett. Det är inte främmande för vare sig riksdag eller regering att man kan göra på detta sätt. Vi skulle då få en enhetlig bedömning av riktlinjerna för hur dessa frågor skall behandlas ute i kommunerna. Jag hoppas och utgår från att utredningsmannen tar fasta på vår diskussion och arbetar i den riktningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

29 § Svar på fråga 1992/93:254 om lagen om prisinformationen

Anf. 172 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Tage Pålsson har frågat mig om jag uppmärksammat problemen med prisinformationslagens krav på prisinformation i skyltfönstren och i så fall vilka åtgärder regeringen ämnar vidta.

Jag kan inledningsvis konstatera att IMU-Testologen AB på uppdrag av Konsumentverket under år 1990 genomförde en undersökning om allmänhetens inställning till prisinformation. I undersökningen intervjuades ett representativt urval av personer i åldrarna 15 till 74 år.

En av frågorna gällde inställningen till prisuppgifter i skyltfönster. Det vi-

sade sig att hela 72 % vill ha priser i skyltfönster. Bara 27 % ansåg informationen oviktig.

De kommunala konsumentvägledarna har också i olika sammanhang bekräftat att en stor majoritet av konsumenterna vill ha prisinformation i skyltfönstren.

Konsumentombudsmannen har för sin del ansett att prisinformation i skyltfönster är så viktig för konsumenterna att han härmed förde en sådan fråga till Marknadsdomstolen.

Det kan tilläggas att prisinformationslagens krav ligger i linje med vad som gäller inom EG. Våra nordiska grannländer har också i sin lagstiftning motsvarande krav.

Lagen antogs av riksdagen i maj år 1991. Det parti som Tage Pålsson tillhör stödde förslaget. Lagen trädde i kraft den 1 april i år. Den har alltså bara funnits i åtta månader.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört är jag inte beredd att föreslå ändringar i prisinformationslagen av det slag som Tage Pålsson efterlyser.

Anf. 173 TAGE PÅHLSSON (c):

Herr talman! Jag får tacka civilministern för svaret. Jag var beredd på ungefär denna typ av svar, även på uppgifterna från IMU-Testologens undersökning. Vi vet att svar på enkäter och intervjuer beror på hur man ställer frågorna. Frågan var ställd så att nästan 100 % kunde ha svarat att det naturligtvis är trevligt med priser i skyltfönstren.

Det väsentliga är att den här lagen inte har förankring hos dem som skall arbeta med den. Meningen med prisinformationslagen är att kunderna skall få en relevant upplysning vid köp. De måste ändå gå in i butiken för att göra sina inköp. Priserna i skyltfönstret är egentligen inget mer än ett slags lockmedel. Det åligger den butiksinnehavare som tycker att det är väsentligt att locka med priser, att sätta ut priserna.

Inom handeln upplever man denna bestämmelse som besvärande. Det är arbetskrävande. Vi kan bara se oss om i butikerna, och se var det finns priser och var det inte finns. Det är ett tecken på att lagen inte har förankring hos dem som skall efterleva den. Jag menar att man skall justera den typen av lagar.

Prisinformationslagen i sin helhet är bra. Men det finns vissa avsnitt som skulle behöva ses över. Jag skulle vilja fråga civilministern om det inte vore intressant att följa upp denna detalj, och även låta handeln komma till tals.

Anf. 174 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Priset har en särställning på många sätt när det gäller information till konsumenten. Det är mycket viktigt att konsumenten har möjlighet att informera sig på olika sätt om den vara som hon skall köpa. Priset är kanske något av det viktigaste. Det utgör en signal från säljare till köpare. Konsumenten upplever oftast priset som den allra viktigaste informationen om varan eller tjänsten. Ju mindre ekonomiska resurser konsumenten har, desto viktigare blir signalen till konsumenten om hur dyr eller billig en vara är.

Konsumenterna anser att det är viktigt att priset sätts ut i skyltfönstret.

Jag kan hålla med om att alla undersökningar inte alltid är så vetenskapliga. Det institut jag hänvisar till här anses utföra sina undersökningar på ett vetenskapligt sätt. Vi får ändå lita på det. Konsumentvägledarna ute i kommunerna har också bekräftat att det finns ett väldigt starkt krav från konsumenterna på att priserna skall sättas ut i skyltfönstren.

Riksdagen gjorde så sent som 1991 bedömningen att varans pris bör finnas i skyltfönstren. Lagen har, som jag sade, funnits i bara åtta månader. Det finns vissa problem i inkörningsperioden i branschen. Det kan jag ha full förståelse för. Men det är ett ganska stort informationsarbete på gång för att detta skall börja fungera. Det tror jag också att det kommer att göra så småningom. Vi i regeringen finner ingen anledning att nu vidta några åtgärder på detta område.

Anf. 175 TAGE PÅHLSSON (c):

Herr talman! Jag kan bara säga att för mig framstår priser i skyltfönster som en reklamåtgärd. Man kan fråga sig om det är nödvändigt att lagstifta om att göra reklam. Det är en lag som anses onödig, som en klåfingrighet från samhällets sida. Såvitt jag förstår kommer den inte att efterlevas. Det har vi redan sett. Det har gått åtta månader sedan lagen trädde i kraft, som sagt. Jag tror att det kommer att bli svårt att få handeln att acceptera den.

Man frågar sig också vilka sanktioner vi skall vidta. Skall polisen börja ägna sig åt att jaga prislappar i skyltfönstren? Man måste se praktiskt på frågan.

Dessutom är det i högsta grad en kostnadsfråga. Det blir betungande och besvärande för handeln. I slutänden kommer det att läggas på priserna. Om det är någonting vi är överens om, så är det att vi skall försöka hålla nere priserna och alla omkostnader som höjer priserna.

Anf. 176 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag tror att affärsidkares och konsumenters intressen sammanfaller på detta område. Affärsidkarna vill se nöjda kunder. Konsumenterna vill ha priser i skyltfönstren. Tillgodose man det kravet, får man också nöjda kunder.

Jag blir litet oroad när Tage Pålsson säger att lagen är onödig. Den kommer inte att efterlevas, och det skulle vara beviset för att den är onödig. Vi har inte det systemet här i Sverige, att vi stiftar lagar och sedan bestämmer sig en viss bransch för att inte följa lagen, för att visa hur onödig den är. Här i landet är det så att de lagar som stiftas också efterlevs. Jag förväntar mig att branschen gör det. Jag vet att man gör allt för att informera, för att detta skall börja fungera.

Anf. 177 TAGE PÅHLSSON (c):

Herr talman! Vi har också detta med EG-anpassningen. Det står i svaret att lagen är anpassad till EG:s krav. Där finns typexempel. Vi vet hur det är i vissa länder, framför allt söderut i Europa. Man antar lagar, men man är inte så noga med att följa dem. Man ser det som ett mål som skall nås någon gång. Jag är rädd för att vi får en sådan variant.

Det är inte så att handeln har sammangaddat sig om att inte följa lagen.

Det blir så, helt naturligt. Det tror jag att vi kommer att få dras med rätt länge.

Det här sköter sig självt. De butiksägare som tycker att det är relevant att sätta ut priser i skyltfönstret för reklamens skull gör det. De butiksägare som anser att detta inte är väsentligt och menar att de får sälja ändå – de har priserna inne i butiken och lämnar all nödig information där – kommer att fortsätta på det sättet. Det är vad jag tror. Detta kan alltså skötas utan lagbestämmelser.

Jag vill till slut fråga civilministern: Finns det inte skäl att följa denna sak och ta kontakt med handeln för att höra hur man där ser på detta?

Anf. 178 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Det sista är mycket relevant. Så gör vi också. Vi har hela tiden kontakt med handeln. Därför vet jag branschorganisationernas inställning. De är måna om att se till att medlemmarna följer lagen. Det tror jag också att de kommer att göra.

Priserna kommer mer och mer att bli relevanta för konsumenterna i de nuvarande svåra ekonomiska tiderna. Jag tror att affärsidkarna har allt att vinna på att leva upp till kraven i denna lag. Jag kan lova att vi kommer att följa utvecklingen.

Anf. 179 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag medger ytterligare ett inlägg från vardera talare.

Anf. 180 TAGE PÅHLSSON (c):

Herr talman! Jag tolkar civilministerns svar så, att vi är överens om att man skall göra allt som går för att hålla priserna nere. I detta ingår faktiskt att inte i onödan lägga kostnader på handeln. Regeringen avser tydligen att följa denna fråga och hålla fortlöpande kontakter med handelns organisationer. Då är jag nöjd.

Överläggningen var härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1992/93:258 om Bibelkommissionens direktiv

Anf. 181 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Eva Zetterberg har frågat mig om regeringen avser att komplettera Bibelkommissionens direktiv eller på annat sätt förändra kyrkans kvinnosyn. Hon hänvisar bl.a. till att det har framkommit önskemål från Kvinnornas alternativa kyrkomöte om att bibelöversättningen borde förse med ett förord om Bibelns kvinnosyn.

Låt mig först säga att det inte kan vara den statliga Bibelkommissionens uppgift och inte heller regeringens att avgöra vilken uppfattning som bör råda i olika frågor, t.ex. i fråga om kvinnosynen, inom Svenska kyrkan eller inom något annat trossamfund. Det skulle vara mig fullständigt främmande.

Jag vill också erinra om att kulturutskottet (1989/90:KrU13) avstyrkte en motion i en liknande fråga våren 1990. Utskottet konstaterade bl.a. att tros-

samfunden men även andra så småningom kommer att kunna utnyttja bibelöversättningen för att ge ut Gamla testamentet separat eller tillsammans med det redan översatta Nya testamentet. De har då full frihet att förse de översättningar som kommer att tillhandahållas genom Bibelkommissionens arbete med vilka kommentarer och tillägg de önskar.

Svaret på Eva Zetterbergs fråga är alltså att regeringen inte avser att vidta några särskilda åtgärder för att ändra Bibelkommissionens direktiv eller på något annat sätt påverka kyrkans kvinnosyn.

Anf. 182 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag tackar civilministern för svaret på min fråga. Man jag tycker att civilministern inte riktigt har uppfattat frågeställningen. Jag var inte ute efter att tala om ett visst trossamfunds uppfattning, utan jag ville att man i ett förord skulle sätta in Bibeln och Gamla testamentet i sitt historiska sammanhang. Där kommer kvinnosynen att vara väldigt viktig faktor men inte den enda. Men man måste naturligtvis också ta upp människosynen, där det skiljer sig avsevärt mellan Nya testamentet och uppfattningen hos de flesta invånare i vårt land. Även om Bibeln är en helig skrift, är det viktigt att sätta in den i sitt historiska sammanhang.

När denna fråga har förts på tal har Bibelkommissionen sagt att detta inte är Bibelkommissionens uppgift. I så fall måste direktiven kompletteras. Bl.a. sådana yttranden har kommissionens ordförande fällt i den offentliga debatten. Det styrker att tilläggsdirektiv vore bra.

När det gäller den övergripande frågan om Bibelns och kyrkans kvinnosyn vill jag hävda att det i och med att vi har en statskyrka är statens, regeringens och riksdagens sak att också vara med och påverka kvinnosynen och mycket annat inom kyrkan. Det parti som jag tillhör verkar för att kyrkan skall skiljas från staten. Då kommer naturligtvis saken i ett helt annat läge.

Redan i dag påverkar regeringen kvinnosynen, bl.a. när den tillsätter höga tjänster inom kyrkan. Regeringen skulle i mycket större utsträckning än som sker kunna utse t.ex. kvinnliga biskopar och ärkebiskopar. Det skulle vara ett väldigt viktigt tecken på en radikalare kvinnosyn än den som tyvärr finns på många håll inom kyrkan i dag.

Anf. 183 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag vill först ta upp det som förenar oss. Även jag anser att det borde vara andra relationer mellan kyrka och stat än dem som vi har i dag.

Jag är emellertid förvånad över den fråga som jag har fått från Eva Zetterberg. Bibelkommissionen har i uppdrag att översätta bibeltexterna så konkret och så fullständigt som möjligt, inte att värdera eller förändra innehållet eller komma med synpunkter på historiska sammanhang. Att tolka bibeltexter, att tro på bibeltexter eller att ta avstånd från dem har var och en möjlighet att själv göra. Det är inte staten som skall avgöra hur Bibeln skall tolkas.

När det gäller utnämningar kan jag tala om att det är kyrkan som lämnar staten förslag på tre kandidater vid tillsättning av ärkebiskop, biskopar och domprostar. Dessa tre kandidater har vi att välja på. Än så länge har man

föreslagit män i alla de sammanhang där jag har varit med och kunnat påverka utnämningarna.

Anf. 184 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag anser inte att Bibelkommissionen skall gå in och tolka Bibeln. Däremot läser många vanliga människor ibland Bibeln och har väldigt svårt att sätta in den i sitt sammanhang. Jag anser därför att ett förord om kvinnosyn och människosyn osv. i anslutning till själva översättningen och inte för sig vore en idé. Jag är öppen för att det finns andra sätt att föra fram samma grundtankar. Det är dem jag vill höra civilministerns uppfattning om.

Jag vet att förslagen i tillsättningsärenden kommer från kyrkan. Men jag anser att man så länge vi har en statskyrka bör på ett betydligt mer aktivt sätt efterfråga kvinnliga kandidater och föra fram dem.

Anf. 185 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Att just sätta in bibeltexten i sitt sammanhang är kyrkans och trossamfundens uppgift. De som söker vägledning får söka sig till kyrkan och de fria trossamfundet för att där få det sammanhang som man på olika håll gör tolkningar av. Min inställning är att staten skall så litet som möjligt lägga sig i kyrkans inre angelägenheter. Det gäller även utnämningar. Vi tar emot de förslag som vi får från kyrkan och bearbetar dem.

Anf. 186 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Vi har uppenbarligen olika uppfattningar i den frågan.

Vad jag också tog upp var den lilla bok om kristen tro som Svenska Kyrkan har givit ut och som har väckt en del kritik. Jag vill först tillstå att jag tycker att det är en väldigt fin skrift. Mycket i den är tilltalande för mig och för många andra människor som får den i sin hand. Det som är mindre tilltalande är att boken innehåller väldigt få bilder på kvinnor och då bilder enbart på kvinnor i familjens sköte men ett flertal porträtt av män. Detta är inte en huvudfråga, men det stärker bilden av kyrkan som väldigt mansdominerad. Hur ser civilministern på den boken och regeringens möjligheter att påverka den?

Anf. 187 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag upprepar att vi skall lägga oss så litet som möjligt i kyrkans inre arbete. Även den lilla boken har med kyrkans inre arbete att göra. Kyrkan står ju för innehållet i den. Jag såsom kyrkominister har inte en tanke på att lägga mig i innehållet i den bok som kyrkan har valt att framställa och gå ut med till svenska folket. Det är inte min uppgift såsom kyrkominister.

Anf. 188 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag menar också att kyrkan skall klara sig själv och att staten skall lägga sig i det så litet som möjligt. Men i det här fallet tycker jag att det på olika sätt är viktigt att regering och ledande politiker i olika sammanhang driver frågan om kvinnors plats i kyrkan på ett mera aktivt sätt. Det är därför

jag har tagit upp detta exempel som ytterligare stärker dem som menar att kvinnan även inom kyrkan har en lägre position än männen.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Anf. 189 Civilminister INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att i alla sammanhang diskutera kvinnors plats i samhället, men jag menar att det är en annan diskussion. Kyrkan måste få sköta sina inre angelägenheter. Synen på kvinnan och många andra saker kan stöta somliga av oss, men staten har inte rätt att lägga sig i det. Jag vidhåller detta.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1992/93:229 om en samordnad investeringsplanering för transporter

Anf. 190 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Kenneth Attefors har frågat mig hur långt Kommunikationsdepartementet har kommit beträffande riksdagens tillkännagivande den 2 juni 1992 om en samordnad investeringsplanering för transporter.

Mot bakgrund av riksdagens beslut den 2 juni uppdrog regeringen redan den 8 juli till trafikverken att utarbeta underlag till nya långsiktiga investeringsplaner för infrastrukturen. Trafikverken arbetar tillsammans med Boverket och länsstyrelserna med att ta fram ett underlag som redovisar förslag till olika investeringsinriktningar för perioden 1994–2003 i enlighet med de riktlinjer som gavs i riksdagens beslut. Redan våren 1993 kommer regeringen att presentera ett underlag som gör det möjligt för riksdagen att överblicka hur infrastrukturen och transportsystemet som helhet påverkas av en föreslagen investeringsinriktning. Av underlaget skall också framgå hur olika investeringar påverkat de trafikpolitiska målen.

Därmed kommer riksdagen att för första gången få ett samlat underlag med omfattande övergripande konsekvensbeskrivningar som bygger på gemensamma planeringsförutsättningar och en samordnad planeringsprocess. Med detta som grund kan riksdagen besluta om hur investeringarna i infrastrukturen skall inriktas samt vilka resurser som skall anslås. Riksdagens beslut kommer sedan att utgöra en grund för den plan som kommer att redovisas våren 1994 och avse perioden 1994–2003.

Anf. 191 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, herr minister. Jag har litet tips att ge ministern, och jag tänker läsa mitt manuskript rakt upp och ner.

Infrastrukturinvesteringar är av politisk karaktär. Trots detta förhållande kan både jag och de revisorer som har gjort utredningen konstatera att regeringen i stor utsträckning överlåtit till enskilda trafikverk att på egen hand tolka och fatta besluten om den närmare inriktningen. Därmed är riksdagens och regeringens styrning av investeringsplaneringen i praktiken starkt begränsad. Därför vill man samordna investeringsplaneringen. Det vill vi också, och såvitt jag kan förstå av svaret vill ministern det också.

Riksdagen har därefter begärt att regeringen förelägger riksdagen ett tydligt förslag till planeringsinriktning. Detta innebär bl.a. att de i de trafikpolitiska målen inneboende konflikterna bör lyftas fram och att alternativa utvecklingar bör ställas mot varandra. Det är denna plan för infrastruktursamordning som jag nu har efterlyst.

Detta innebär, som jag ser det, att vi inte bara kan ta hänsyn till arbetskraftsresurser och regionalpolitiska mål när vi planerar och fördelar pengar. Mitt resonemang håller naturligtvis bättre i en högkonjunktur än i en lågkonjunktur, och det erkänner jag.

Jag kan ta Bothniabanan som exempel. Denna investering på sex miljarder lär knappast bli till med en samordnad investeringsplanering. Det är naturligtvis mycket bättre med kusttrafik, på sjön, på Norrlandssträckorna.

I vår motion om det nya transportverket påpekar vi just dessa problem. Vi skriver att planeringen av utbyggnaden av infrastrukturen i första hand måste ha ekonomiska syften, dvs. effekten av satsade skattemedel, dessutom signaler från marknaden, miljömässiga aspekter etc. Vi föreslog en sammanlagning av planeringsfunktionerna hos Sjöfartsverket, Vägverket och Banverket. Även Luftfartsverket kan vara aktuellt.

Jag håller nu på att överskrida min tid. Om ministern svarar, så får jag väl läsa färdigt sedan.

Anf. 192 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag har förståelse för den syn som Kenneth Attefors ger uttryck för i sin fråga. Jag vill ändå peka på att de prioriteringar som vi på departementet beräknar få från Vägverket och Banverket ungefär den 15 februari är resultatet av ett mycket omfattande arbete ute i regionerna. De olika länsmyndigheterna och andra har deltagit i den här processen och fått fram en, som vi tror, ganska välgrundad prioriteringsordning. Det finns olika kompetens på järnvägs-, väg- och sjöfartssidan.

Förslagen skall bearbetas på departementet. Vi räknar med att lägga fram en proposition för riksdagen under våren, vilket jag också har redogjort för i mitt svar.

Herr talman! När allt har vägts samman, när alla prioriteringar har gjorts och när den politiska processen kommer in, tror jag att vi har mycket goda förutsättningar att få ett bra resultat. Jag tror att slutresultatet av denna planeringsprocess kommer att bli mycket bra med det här systemet.

Anf. 193 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Herr talman! Ursäkta att jag har ett så långt föredrag. Jag brukar skriva mina tal. Jag får nämligen då fram bättre vad jag vill ha sagt.

Man lär sig inte allt på ett år. Jag har suttit i riksdagen i ett år. Varje vecka lär man sig en hel del nytt. Från mina sex år som förvaltningschef ute i landet har jag emellertid lärt mig en sak, nämligen att offentliga myndigheter har mycket briljant personal. Jag misstänker att varje enhet arbetar för sig. Personalen på Vägverket arbetar för sig liksom man gör på Banverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket. Alla försöker få åt sig så mycket medel som möjligt och lägger fram fantastiska färggranna rapporter där man redogör för hur mycket pengar man vill ha. Om denna intelligens i stället var samlad

på t.ex. Kommunikationsdepartementet för att planera det här, skulle bl.a. investeringen på 6 miljarder på Bothniabanan aldrig komma i fråga. Som skattebetalare skall man i stället välja sjöfart på den sträckan.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 194 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag tror att Kenneth Attefors underskattar den politiska processen. När vi har fått in ett relevant underlag från de här olika sektorerna, skall Kenneth Attefors och hans kamrater i trafikutskottet sätta sig ner och diskutera. Bl.a. skall Kenneth Attefors naturligtvis även i utskottet ge uttryck för den värdering som han nu för fram i kammaren.

Det finns en poäng i att varje sektor gör sin egen prioritering. Sedan är det politikernas sak att göra avvägningen av vad vi skall plocka från smörgåsarbrödet för att komponera investeringsplaneringen för den kommande tioårsperioden.

Anf. 195 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Herr talman! Jag tror att ministern och jag är inne på precis samma sak. Skillnaden är att jag har föreslagit en konkret åtgärd. Men det är inte alltid man får igenom sina önskemål här i kammaren. Det vet jag.

Jag är dock helt nöjd med svaret. Jag vet att vi numera på politisk nivå skall få lov att bestämma litet mera över investeringar i infrastrukturen. Tack för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1992/93:233 om SAS och Linjeflyg

Anf. 196 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Kenneth Attefors har frågat mig om min inställning till behandlingen av personalen i SAS- och Linjeflygaffären.

Låt mig först konstatera att den affär som frågeställaren berör innebar att SAS förvärvade de aktier som Bilspedition ägde i Linjeflyg och att man dessutom övertog en procent av AB Aerotransports aktiepost i samma företag. Motivet för affären var det som Kenneth Attefors nämner, nämligen att stärka de svenska och skandinaviska flygföretagens konkurrenskraft i den successiva utvecklingen mot avreglering och ökad konkurrens som luftfartsmarknaden genomgår i Europa. Affärer av liknande karaktär har således genomförts i flera andra europeiska länder.

När det gäller behandlingen av personalen i detta sammanhang är detta emellertid helt en fråga för arbetsgivaren och de fackliga organisationerna. Enligt vad jag har erfarit pågår fortfarande förhandlingar mellan dem. Jag har därför ingen anledning att nu ytterligare kommentera detta.

Anf. 197 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Herr talman! Tack för svaret, herr minister.

Jag är mycket väl medveten om att en minister inte skall kommentera personalfrågor i ett enskilt bolag. Det är jag helt på det klara med. Men jag

och även ministern måste som representanter för folket tänka litet grand på konsekvenserna av ett ständigt gräl bland piloterna och på vad det kan förorsaka på sikt.

Det finns, som jag sade den 16 oktober här i kammaren, två grupper som man bör akta sig för att irritera, och det är hjärtkirurger och piloter. De måste ha harmoni för att de skall göra ett bra arbete.

Det senaste jag sett i tidningen om detta är från den 25 november. Det var en pilot som fick ett hatbrev från en SAS-kollega, dvs. en SAS-pilot som hotade en pilot från Linjeflyg. Om dessa sitter i en cockpit och talar med varandra, kan man tänka sig att de inte har full uppmärksamhet på det arbete de är satta att göra. Det är just detta jag vill påpeka för ministern, så att inte vi politiker till slut får skulden om det skulle ske något helt tokigt, och inte alla varit uppmärksamma på detta. Det är därför jag har tagit upp detta ärende.

Anf. 198 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag förstår vad Kenneth Attefors är ute efter. Vad gäller hanteringen av personalen i samband med den omstrukturering som sker till följd av denna affär, förutsätter jag givetvis att SAS ledning, i likhet med alla andra företag, följer gällande rätt.

Det finns en mycket detaljerad arbetsrättslig lagstiftning. Den gäller som grund för de förhandlingar som nu förs. Jag har all anledning att hoppas att de också skall ge till resultat en uppgörelse som parterna upplever som balanserad och att detta leder till en överenskommelse.

Anf. 199 KENNETH ATTEFORS (nyd):

Herr talman! Jag tackar för detta.

Inom övriga personalkategorier, dvs. alla andra utom piloter, har man delat upp det på 60/40, dvs. en övertalighet med 60 % hos Linjeflyg och 40 % hos SAS. Men bland piloterna vill man inte göra så. Där vill nämligen SAS piloter bli så att säga "supreme", och man vill att Linjeflygspiloterna skall dra av fem år på sin tjänstgöringstid så att de alltid skall komma sist på seniorlistan.

Ser man på tabellerna över hur SAS vill fördela det och hur Linjeflyg vill fördela det, visar det sig att SAS egentligen vill ta all rationalisering på Linjeflyg. Det är litet synd om våra piloter. Det var visst ett hjul som inte fälldes in på ett plan vid Ronne, tror jag det var. Att man klarade den situationen berodde naturligtvis på att det var skickliga piloter. Jag tycker att vi har duktiga piloter i Linjeflyg, och de skall inte behandlas som ett B-lag.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 200 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Barbro Westerholm har frågat mig om regeringen avser att vidta åtgärder så att anonymiteten kan skyddas i Televerkets planerade tjänster med display-telefoner.

Den tjänst som jag antar att Barbro Westerholm syftar på innebär att den som blir uppringd på en display-telefon i vissa fall kan se från vilket telefonnummer den uppringande ringer. För att tjänsten skall fungera krävs att både den uppringande och den som blir uppringd är anslutna till AXE-station.

Televerket har informerat mig om att verket planerar att införa den aktuella tjänsten under våren 1993. Enligt verket kommer det att finnas möjlighet för den abonnent som inte vill få sitt telefonnummer presenterat på mottagarens display-telefon att spärra sitt abonnemang mot detta. Arbetet med att utforma tjänsten pågår för närvarande. Televerket har i detta arbete för avsikt att följa den reglering som finns på området.

Inom Europarådet pågår arbete med att ta fram en rekommendation om skydd för personuppgifter inom telekommunikationsområdet. I rekommendationen behandlas bl.a. denna fråga. Också EG arbetar med frågan. Regeringen kommer att verka för att Sverige följer de internationella överenskommelserna på området.

Anf. 201 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Frågan var föranledd av en annons från Televerket där man sade att 79 % av 91 000 tillfrågade vill veta vem som ringer innan de svarar. Denna annons oroade mig naturligtvis, med tanke på att jag vet att det finns minoriteter som vill vara hundra procentigt säkra på anonymiteten när de ringer upp. Det gäller bl.a. dem som ringer till jourhavande präst, jourhavande psykiater, Noaks Arks Aids-jour m.fl.

De jourhavande funktionerna kan naturligtvis avböja den här tjänsten från Televerket. Men allmänheten behöver också tydligt informeras om att anonymitetsskyddet är hundra procentigt när det gäller dessa resurser. Ett sätt är att reservera 90 000-serien för den här typen av samtal och att då informera om att det är fråga om en fullständig anonymitet. Vi har här tidigare diskuterat avgiftsbeläggningen och att dessa linjer skulle vara gratis för den uppringande.

Det känns mycket bra att ha fått detta svar. När det gäller det internationella arbetet i Europarådet och EG vill jag fråga: Har vi några möjligheter att inte bara följa frågan utan också påverka vad som händer? Nu tror jag att man internationellt är mycket känslig för detta med sekretesskydd. Men det vore bra om Sverige också kunde påverka.

Anf. 202 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga att Televerket kommer att informera om möjligheten att spärra sitt abonnemang samtidigt som man in-

för denna tjänst. Man kommer att gå ut till alla abonnenter och tala om hur detta går till.

När det sedan gäller det internationella arbetet har Sverige utomordentligt goda möjligheter att påverka Europarådet. Det är bra att finnas med som medlem i EG, vilket vi ofta upprepar när vi diskuterar Sveriges medlemskap i EG, eftersom man då har möjlighet att påverka. Jag tror att det gäller också i detta sammanhang.

Oaktat detta är jag övertygad om att man när det gäller de telefonnummer som är aktuella för dessa jourhavande funktioner säkerligen kommer att överväga huruvida man skall avstå från en display-funktion. Den möjligheten finns naturligtvis alltid om man vet att huvudparten av dem som ringer upp skulle uppleva det som en belastning att vid en uppringning bli känd just genom denna display-funktion.

Anf. 203 BARBRO WESTERHOLM (fp):

Herr talman! Jag är övertygad om att man hos dessa jourhavande funktioner inget hellre vill än att sprida den informationen. Jag tror att det vore enklast om man hade en särskild nummerserie för detta ändamål, så att allmänheten är hundra procentigt säker på att anonymiteten är skyddad.

Överläggningen var härmed avslutad.

34 § Svar på fråga 1992/93:257 om Sallabanan, m.m.

Anf. 204 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Bengt Hurtig har frågat mig om jag är beredd att ta något initiativ för att skynda på öppnandet av Sallabanan och byggandet av en omaxlingsstation i Haparanda.

Sallabanan är en järnvägsförbindelse mellan Finland och Ryssland på Nordkalotten. I dag saknas en del av banan mellan den finska och ryska gränsen. Jag ser Sallabanan som en angelägenhet främst för Finland och Ryssland. Ur Sveriges och min synvinkel är det i första hand Haparandabanan som är intressant. Den banan är en länsjärnväg, och enligt det trafikpolitiska beslut som riksdagen fattade 1988 är investeringar i länsbanor en fråga för länsstyrelsen inom berört län. Länsstyrelsen i Luleå har begärt att banan skall föras över till stomnätet. Detta ärende bereds av Banverket innan regeringen kan ta ställning. Jag förväntar mig ett besked från Banverket inom en snar framtid.

Beträffande den andra fråga som Bengt Hurtig har ställt, vill jag erinra om att jag den 5 november 1992 besvarade en motsvarande fråga i en interpellation av Sten-Ove Sundström. Jag kan inte ge några andra besked till Bengt Hurtig än vad jag gav till Sten-Ove Sundström. Enligt mitt sätt att se är en omaxlingsstation av betydelse för trafikrörelsen. En sådan station innebär att SJ slipper ett omlastningsförfarande, och därmed förenklas gränsövergången. Eftersom SJ har givits frihet att självt investera i stationer och dylika anläggningar, blir frågan om en omaxlingsstation en fråga för SJ.

Anf. 205 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Jag får tacka för svaret.

Den internationalism och de visioner som präglar våra ministrars svar i fråga om EG saknas i hög grad när det gäller utvecklingen på Nordkalotten. Vi är nu i det läget att seminarier och konferenser om hur utvecklingen i denna region skall kunna bli bättre framöver avlöser varandra.

Den norske utrikesministern Thorvald Stoltenberg har tagit initiativ till en konferens som kommer att äga rum i Kirkenes i januari. Man skall där försöka få samarbetet på Nordkalotten att övergå till en mer aktiv fas, och det kan där tänkas att kommunikationsministrarna så småningom tar ett initiativ till ett samarbete.

De problem vi har när det gäller kommunikation på Nordkalotten måste nämligen lösas gemensamt av de fyra länder som berörs. Jag hade kanske hoppats på en signal om att även den svenske kommunikationsministern var beredd att ta något slags initiativ, men jag har tyvärr inte kunnat se någon sådan i det här svaret.

Anf. 206 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Sverige har inga planer på att satsa några pengar på infrastruktur inom EG-länderna. Snarare är det tvärtom så, att vi genom medlemskap i EG kan se fram emot möjligheten att få bidrag till olika regionalpolitiska åtgärder framöver.

Inom EG finns en arbetsgrupp för konventionell järnväg, som drar upp planerna på ett järnvägsnät för s.k. konventionella tåg, dvs. inte för de höghastighetståg som finns. Till den här gruppen har Sverige inbjudits att vara med, och som en del i arbetsmaterialet har Finland redovisat just denna Sallabana som en s.k. missing link.

Jag kan berätta för Bengt Hurtig att Sverige stödjer detta. Vi ser det som en mycket positiv satsning för framtiden att denna Sallabana kommer till stånd. Vi på Kommunikationsdepartementet tror nämligen att trafiken på Nordkalotten har en stor potential och att det betyder mycket för den fortsatta trafikutvecklingen att vi också åstadkommer goda förbindelser norrut. I det sammanhanget spelar Haparandabanan en stor roll. När den dag kommer då trafiken börjar öka är jag övertygad om att de investeringar som behövs för att svälja den trafiken också kommer att kunna genomföras.

Anf. 207 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Jag får tacka för den kommentaren.

En utveckling av det här området i norra Ryssland är absolut nödvändig, av solidaritetsskäl och kanske också för att försöka undvika spänningar mellan befolkningarna i den delen av världen. I Ryssland finns egentligen i dag stora resurser. Det finns tillgångar på fosfat, koppar, aluminium, apatit, järnmalm och en mängd värdefulla industrimineraler, för att inte tala om skogstillgångarna. I Arkhangelskområdet finns gas, olja och en betydande skogsindustri. Man är dessutom i den här delen av världen ganska bra på rymdteknik.

Det fordras därför en aktivitet från samtliga nordiska regeringar för att vi skall få det här utbytet till stånd. Det förekommer nu aktivitet från Austra-

Prot. 1992/93:35

1 december 1992

Svar på frågor

lien och andra delar av världen i det här området, och det gäller för de svenska, norska och finska regeringarna att hänga med och verkligen ta initiativ.

Anf. 208 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag kan berätta för Bengt Hurtig att utöver de aktiviteter som redan har förekommit, kommer det under januari nästa år, närmare bestämt den 11 januari, att hållas ett utrikesministermöte i Kirkenes. Jag är övertygad om att de här frågorna kommer att aktualiseras då och att de kommer att aktualiseras sedan. Detta är nämligen ett framtidsområde, som kommer att ha stor betydelse för hela den här delen av vår världsdel.

Anf. 209 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Detta utrikesministermöte nämnde jag inledningsvis. Låt mig formulera min fråga så här: Om den norska eller den finska kommunikationsministern tar initiativ kring detta, då finns det väl ändå inga hinder för att den svenska regeringen ställer upp på ett sådant möte för att diskutera de här frågorna?

Anf. 210 Kommunikationsminister MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag får uppfatta det sista som en retorisk fråga. Vi har allt intresse av att stödja utvecklingen på Nordkalotten.

Överläggningen var härmed avslutad.

35 § Svar på fråga 1992/93:250 om studentbostäder

Anf. 211 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Birger Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag vidtagit, i samband med utökningen av antalet högskoleplatser sedan hösten 1992, för att underlätta berörda kommuners bostadsplanering för studenter.

Bostäder såväl för svenska studenter som för utländska gäststuderande är en fråga för kommunerna, som har ansvar för att alla som bor och vistas i kommunen har en ändamålsenlig bostad. Enligt bostadsförsörjningslagen skall kommunen fortlöpande bedriva bostadsförsörjningsplanering.

Jag är väl medveten om att bostadssituationen för studenterna är otillfredsställande på flera högskoleorter. I den snabbenkät om bostadssituationen för höstterminen 1992 som gjorts av Sveriges Förenade Studentkårer framgår att kötiden till en studentbostad för nyantagna studenter kan vara upp till ett år på vissa högskoleorter. Situationen på andra orter är betydligt bättre, från ingen kötid alls till någon månad.

Av SFS redovisning framgår också att studentkårerna vid universitet och högskolor själva gör en värdefull insats för att hjälpa nyantagna studenter att få en bostad på ett alternativt sätt, t.ex. genom förmedling av andrahandsbostäder.

Den utbyggnad som skett av antalet högskoleplatser det senaste året har påskyndats av det rådande konjunkturella läget. Platser som var planerade

för en treårsperiod har tidigare lagts. Fördelningen av platser har skett i samråd med universitet och högskolor.

Min förhoppning är att kommunerna, som tidigare anmält stort intresse för en fortsatt utbyggnad av "sin" högskola, skall kunna förbättra studenternas bostadsmöjligheter i samma takt som utbyggnaden av högskolan sker.

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Svar på frågor

Anf. 212 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka utbildningsministern för svaret. Jag delar utbildningsministerns uppfattning att det är kommunerna som har ansvaret för bostadsförsörjningen, men om utbildningsministern ser på det här problemet ur kommunal synvinkel tror jag att utbildningsministern får ökad förståelse för kommunernas svårigheter ur planeringssynpunkt.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen var ju inte särskilt intresserad av att bygga ut högskoleutbildningen. Dåvarande utbildningsminister Bengt Göransson sade i denna lokal i november 1989: "Expansionen av högskoleutbildningen i framtiden kommer sannolikt att vara begränsad."

Riksdagen ändrade som bekant våren 1991 den socialdemokratiska regeringens förslag och beslutade om ytterligare 5 000 platser fr.o.m. höstterminen 1991.

Den nuvarande regeringen har ett program för en kraftig utökning av antalet nybörjarplatser. Det glädjer mig, eftersom jag vet att Sverige inte har legat särskilt bra till i statistiken när det gäller högskoleutbildning, utan vi har helt enkelt legat ganska långt ner i statistiken.

Att ordna bostäder till alla nybörjare ställer emellertid kommunerna inför stora svårigheter. Jag har den bestämda uppfattningen att kommunerna gärna ställer upp, men man kräver förutsättningar för en mer långsiktig planering, och jag menar att Utbildningsdepartementet, regeringen och riksdagen måste hjälpa till med det.

Delar utbildningsministern min uppfattning att det är önskvärt med en mer långsiktig planering?

Anf. 213 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Det är givet att jag delar Birger Anderssons uppfattning i den frågan.

För att ett ögonblick gå tillbaka till historien: Det är ett korrekt och viktigt uttalande att Socialdemokraterna under många år var ointresserade av att bygga ut den högre utbildningen. Där, herr talman, ligger själva orsaken till att vi nu hamnar i sådana svårigheter och att vi av olika skäl, inte minst med tanke på vår internationella konkurrensförmåga, inser att den högre utbildningen måste få en större volym. Då står vi där, med behov av utbyggnad men utan tillräckligt många kompetenta lärare och – inte minst – utan tillräckligt många studentbostäder.

Vad regeringen har gjort är att vi har givit till känna vår ambition att öka antalet studieplatser till en nivå som ligger åtminstone ett stycke över den där vi för närvarande befinner oss. Det innebär en exceptionellt snabb ökning på i runda tal 50 000 nya studenter när ökningen är fullt genomförd om fyra fem år.

Detta ställer också kommunerna inför exceptionella svårigheter. Min öns-

kan är att kommunerna tar ad notam den planeringshorisont som vi har lagt fast. Vi skall göra vad vi kan för att så snabbt som möjligt ge tillräckliga besked om hur de planerade nya platserna skall falla ut på resp. högskoleorter. Det är vad vi kan göra för att uppfylla vår del av ansvaret.

Anf. 214 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag har tillgång till den enkät som utbildningsministern redovisar i sitt svar. Det är alltså Sveriges Förenade Studentkårer som har sammanställt enkäten. Som utbildningsministern säger i sitt svar varierar kötiden mellan högskoleorterna. Längst kötid har Uppsala och Umeå, men även Lund, Luleå, Linköping och Göteborg uppvisar relativt långa kötider. Det innebär med andra ord att det förekommer stora variationer i möjligheterna för studenter på olika högskoleorter att få tillgång till bra studentbostäder.

Kommer utbildningsministern att ta med bostadssituationen på högskoleorterna i bedömningen vid utläggningen av nya högskoleplatser?

Anf. 215 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Jag har tidigare i ett frågesvar sagt att den typen av bedömningar måste vara en av ingredienserna när det gäller att bedöma var nya högskoleplatser lämpligen bör förläggas.

Det skall i ärlighetens namn sägas att det finns ett par andra ingredienser också. Tillgång på kvalificerade lärare för att kunna erbjuda en fullgod utbildning är den avgörande förutsättningen. En annan förutsättning när högskoleplatser läggs ut, är naturligtvis den efterfrågan på platser som finns vid resp. högskola. Efterfrågan är ett slags mått på hur studenterna värderar utbildningen vid de olika högskolorna.

Därtill kommer, och det ger jag Birger Andersson rätt i, även en bedömning av hur väl kommunerna lyckas möta de krav studenterna ställer på hyggliga bostäder.

Anf. 216 BIRGER ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att jag tror att alla kommuner som har högskolor är väl medvetna om att de har ansvaret för bostadsförsörjningen. Jag är också helt övertygad om att kommunerna är beredda att göra en stor insats för att ta sitt ansvar för att lösa bostadsproblemen för studenterna. Men det är också viktigt att Utbildningsdepartementet, regeringen och riksdagen underlättar den långsiktiga planeringen för berörda kommuner.

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på fråga 1992/93:256 om löntagarfondsmedel till forskning

Anf. 217 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Jerzy Einhorn har ställt en fråga till mig om användning av löntagarfondsmedel till olika ändamål inom medicinsk forskning.

Propositionen 1991/92:92 om utskiftning av löntagarfondernas tillgångar

m.m. togs av riksdagen i våras. Enligt denna proposition skall löntagarfondsmedel till forskning bl.a. användas till medicinsk forskning. Överväganden pågår inom regeringen om hur medlen skall användas. Det gäller dels till vilken forskning som stödet skall ges, dels hur stödgivningen skall administreras. Samråd i frågan skall även ske med den socialdemokratiska oppositionen. Regeringen avser att senare lägga en proposition i ärendet på riksdagens bord.

Herr talman! Jag vill i detta sammanhang påminna om att det redan i bilaga nr 2 till proposition 1991/92:92 betonades att de frigjorda medlen skulle komplettera den traditionella forskningsfinansieringen. Stöden avses "i betydande utsträckning koncentreras till kraftfulla insatser inom ett begränsat antal områden".

Också den medicinska forskning som skall kunna få stöd via löntagarfondsmedel, skall uppfylla sådana krav. Jag vill för min del understryka det väsentliga i att den medicinska forskningen i vårt land ges goda utvecklingsmöjligheter. Det är av betydelse såväl för människors hälsa som för den medicinska och farmaceutiska industrins konkurrenskraft.

I fråga om den närmare inriktningen av de forskningsprojekt som löntagarfondsmedlen skall användas till, vill jag understryka att vetenskapssamhällets bedömningar måste tillåtas väga utomordentligt tungt.

Anf. 218 JERZY EINHORN (kds):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret. Vi har ju diskuterat och debatterat den här frågan tidigare. Det är trevligt att fortsätta med det, även om det bara är vi två som är kvar sent på kvällen.

Jag undrar om utbildningsministern skulle kunna säga något om i vilka former vetenskapssamhället skall få framföra sina bedömningar. Det är den ena frågan.

Den andra frågan gäller att detta i betydande utsträckning skall koncentreras till ett begränsat antal områden. Kan utbildningsministern tänka sig att de områden som ligger nära samhällsvetenskaperna uppfyller detta krav?

Låt mig ta upp en tredje fråga. Den gäller den traditionella forskningsfinansieringen. Jag hoppas att det inte innebär att det bara är traditionella områden som skall tillgodoses.

Anf. 219 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Låt mig börja med Jerzy Einhorns första fråga, nämligen i vilka former vetenskapssamhället skall få ge sina synpunkter till känna. Ett första svar på frågan är att de i ett inledande varv redan har gjort det, genom svar på de frågor som regeringen och Utbildningsdepartementet ställt till bl.a. universitet, högskolor och forskningsråd.

Efter det att riksdagen har fattat sina övergripande beslut vore det lämpligt att vetenskapssamhället, möjligen tillsammans med de delar som vetter mot industrin på relevanta områden, får betydande möjligheter att fatta beslut själva. Jag drar mig distinkt för att i alltför hög utsträckning låta politiska beslut vägleda forskningsinsatser. Det enda man vet om sådana beslut är att de alltid blir felaktiga.

På den andra frågan, nämligen om den medicinska forskning som vetter

åt samhällsvetenskaperna skulle kunna tänkas ingå i de prioriteringar som riksdagen kan komma att göra, är mitt svar obetingat ja. Om riksdagen finner att detta är rimligt, tror jag att det finns sektorer inom detta område som kan vara nyttiga och värdefulla att spendera ytterligare forskningsinsatser på.

När det gäller den tredje frågan om de traditionella forskningsfinansieringsformer som vi använder för dagens forskningsinsatser, tror jag att de behöver kompletteras med nytänkande.

Det är själva idén med löntagarfondsforskningen från min utgångspunkt. Vi skall inte göra samma sak eller nästan samma sak en gång till. Vi skall använda denna unika resurs – tillkommen av olyckliga skäl, men när den nu ändå är här – till forskningens förfogande för att åstadkomma ett nytänkande inom hela forskningssamhället.

Anf. 220 JERZY EINHORN (kds):

Herr talman! Jag delar helt utbildningsministerns uppfattning dels om politisk styrning, dels om att det inte bara skall omfatta traditionella områden.

Vi måste vara medvetna om att det finns en viss tröghet även i forskarsamhället. Jag har levt i det samhället. Nya områden har svårare att bli tillgodosedda även vid prioriteringar av forskarsamhället. Det är ett dilemma för oss. Jag delar uppfattningen att det inte skall vara en politisk styrning.

Samtidigt måste man vid dessa ställningstaganden beakta om forskningsområdet är viktigt och angeläget. Man bör också försöka beakta var insatserna gör mest nytta. De brukar göra mest nytta inom områden som är sämre tillgodosedda, dvs. ofta nya områden där vi har fått ett genombrott. Sedan gäller det att följa upp det.

Anf. 221 Utbildningsminister PER UNCKEL (m):

Herr talman! Jag delar helt Jerzy Einhorns bedömning av de dilemman vi står inför. Även om våra forskningsfinansieringsmetoder har visat sig gagneliga i åtskilliga hänseenden, är det som Jerzy Einhorn påpekar. De har också haft ett drag av tröghet och stelhet i sig. Det har inte minst visat sig svårt för unga mycket lovande forskare att ta sig igenom den mur av kompetens, erfarenhet, ålder och visdom som normalt befolkar de finansieringsorgan som – jag understryker detta – trots allt har gjort oss så mycket nytta.

Min utgångspunkt är att, efter det att riksdagen har givit de allmänna riktlinjerna för hur löntagarfondspengarna skall användas sektorsvis, ägna betydande möda åt att rätt sammansätta de lednings- och distributionsorgan som skall fatta de slutgiltiga besluten. Det är min övertygelse att det är där som nyckeln till framgång för de forskningsprioriteringar som vi skall göra de facto ligger.

Anf. 222 JERZY EINHORN (kds):

Herr talman! Jag är tacksam för att jag fick framföra dessa synpunkter. Jag är övertygad om att utbildningsministern kommer att tänka på detta, liksom på allt annat som har framkommit under den livliga debatten om löntagarfonderna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1992/93:45

Till riksdagen

Sten-Ove Sundström har ställt en interpellation till mig om körkort för snöskoter m.m.

Interpellanten och jag har inte kunnat finna en tid för interpellationens besvarande inom den aktuella fyraveckorsfristen på grund av andra engagemang. Vi har därför tillsammans med kammarkansliet träffat en överenskommelse om att jag skall svara på interpellationen i januari 1993.

Stockholm den 25 november 1992

Görel Thurdin

38 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1992/93:Sf14–Sf17 till socialförsäkringsutskottet

1992/93:K22 och K23 till konstitutionsutskottet

39 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositionerna

1992/93:139 Olovligt bortförande och andra övergrepp mot barn

1992/93:148 Enskild egendom genom förmånstagarförordnande

Motionerna

med anledning av prop. 1992/93:124 Skatt på dieselolja m.m.

1992/93:Sk11 av Peter Kling m.fl. (nyd)

1992/93:Sk12 av Roland Larsson (c)

1992/93:Sk13 av Ian Wachtmeister (nyd)

1992/93:Sk14 av Olle Lindström och Wiggo Komstedt (m)

1992/93:Sk15 av Roland Lében (kds)

1992/93:Sk16 av Annika Åhnberg (-)

1992/93:Sk17 av Hugo Bergdahl (fp)

med anledning av prop. 1992/93:127 Vissa frågor om beskattning av inkomst av tjänst

1992/93:Sk18 av Peter Kling och Sten Andersson i Malmö (nyd,m)

1992/93:Sk19 av Peter Kling och Bo G Jenevall (nyd)

1992/93:Sk20 av Monica Öhman m.fl. (s)

40 § Anmälan om fråga

Anmäldes att följande fråga framställdes

den 30 november

1992/93:267 av *Arne Jansson* (nyd) till civilministern om statsbidragen och kommunernas löneavtal:

Kommunernas verksamhet finansieras till stor del av skattemedel och statsbidrag.

Av färskt exempel framgår att kommunala höga chefer och administratörer får oproportionerligt höga löner, förmåner samt dessutom fallskärmsavtal. Att staten och skattebetalarna skall belastas med dessa överlöner, förmåner samt fallskärmsavtal kan inte accepteras. Staten kan naturligtvis inte direkt bestämma lönerna i kommunerna. Däremot har staten möjlighet att sänka statsbidragen.

Är statsrådet beredd att medverka till en sänkning av statsbidragen så att förutsättningar för en bättre lönemoral kan skapas i kommunerna?

41 § Kammaren åtskildes kl. 19.40.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 18 § anf. 104 (delvis),
av förste vice talmannen därefter t.o.m. ajourneringen kl. 17.14 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

Prot. 1992/93:35
1 december 1992

Tisdagen den 1 december

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av proposition 1992/93:151 till utskott och beslut om förkortad motionstid	1
3 § Remissdebatt (prop. 1992/93:135)	1
Kent Carlsson (s)	
Jan Bergqvist (s)	
Rolf Dahlberg (m)	
Beslut	3
4 § Svar på fråga 1992/93:151 om tullens beivran av smuggling....	4
Statsrådet Bo Lundgren (m)	
Bruno Poromaa (s)	
5 § Svar på fråga 1992/93:230 om syrianers möjlighet till svenskt med- borgarskap	6
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Gudrun Norberg (fp)	
6 § Svar på fråga 1992/93:238 om åtgärder mot rasism	7
Kulturminister Birgit Friggebo (fp)	
Torgny Larsson (s)	
7 § Svar på fråga 1992/93:141 om biobränslenas konkurrenskraft ..	10
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Märtha Gårdestig (kds)	
8 § Svar på fråga 1992/93:156 om Roma sockerbruk	14
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Ulla Pettersson (s)	
9 § Svar på fråga 1992/93:178 om skördeskadeskyddet	16
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Pehr Löfgreen (m)	
10 § Svar på fråga 1992/93:247 om avregleringen av mejeriprodukter	20
Jordbruksminister Karl Erik Olsson (c)	
Patrik Norinder (m)	
11 § Svar på fråga 1992/93:239 om rekryteringsstödet till företag med skatteskulder m.m.	21
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Ingela Thalén (s)	
12 § Svar på fråga 1992/93:245 om arbetsmarknadspolitiska åtgärder	23
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Georg Andersson (s)	
Talmannen	

13 § Svar på fråga 1992/93:252 om ytterligare medel till länsarbetsnämnderna	28
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Ulrica Messing (s)	
14 § Svar på fråga 1992/93:253 om försöksverksamheten med arbetslivsutveckling	30
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Leif Marklund (s)	
15 § Svar på fråga 1992/93:260 om de statliga lönebidragen	31
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Ylva Annerstedt (fp)	
16 § Svar på fråga 1992/93:234 om specialkurser vid landstingens gymnasieskolor m.m.	33
Statsrådet Beatrice Ask (m)	
Bo Arvidson (m)	
17 § Svar på frågorna 1992/93:236 och 240 om åtgärder för att hindra diskriminering av homosexuella	36
Statsrådet Beatrice Ask (m)	
Kent Carlsson (s)	
Torgny Larsson (s)	
18 § Svar på fråga 1992/93:261 om idrott i den nya läroplanen	40
Statsrådet Beatrice Ask (m)	
Inger Gustavsson (fp)	
19 § Svar på fråga 1992/93:264 om individuell hjälp till skolelever .	44
Statsrådet Beatrice Ask (m)	
Eva Johansson (s)	
20 § Svar på fråga 1992/93:241 om åtgärder mot s.k. fistfucking . . .	47
Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
John Bouvin (nyd)	
21 § Svar på fråga 1992/93:251 om godtroshet förvärv av lösöre	48
Statsrådet Reidunn Laurén (-)	
Birger Andersson (c)	
22 § Svar på fråga 1992/93:263 om Cityvarvet	51
Näringsminister Per Westerberg (m)	
Bo Finnkvist (s)	
Ajournering	53
Återupptagna förhandlingar	53
23 § Svar på fråga 1992/93:231 om behandlingen av patienter med rygg- och nackbesvär	53
Statsrådet Bo Könberg (fp)	
Barbro Westerholm (fp)	
24 § Svar på fråga 1992/93:242 om mellanstadiets fritidsverksamhet	55
Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
Eva Zetterberg (v)	
25 § Svar på fråga 1992/93:262 om Kina och de mänskliga rättigheterna	57
Socialminister Bengt Westerberg (fp)	
Ylva Annerstedt (fp)	

26 § Svar på fråga 1992/93:222 om miljön och bilmotorer	59	Prot. 1992/93:35 1 december 1992
Miljöminister Olof Johansson (c) Lars Björkman (m)		
27 § Svar på fråga 1992/93:246 om tillämpningen av plan- och byggla- gen	62	
Statsrådet Görel Thurdin (c) Inga Berggren (m) Andre vice talmannen (om debattreglerna)		
28 § Svar på fråga 1992/93:255 om detaljplanen för handelsändamål	64	
Statsrådet Görel Thurdin (c) Bertil Danielsson (m)		
29 § Svar på fråga 1992/93:254 om lagen om prisinformation	65	
Civilminister Inger Davidson (kds) Tage Pahlsson (c) Andre vice talmannen		
30 § Svar på fråga 1992/93:258 om Bibelkommissionens direktiv	68	
Civilminister Inger Davidson (kds) Eva Zetterberg (v)		
31 § Svar på fråga 1992/93:229 om en samordnad investeringsplane- ring för transporter	71	
Kommunikationsminister Mats Odell (kds) Kenneth Attefors (nyd)		
32 § Svar på fråga 1992/93:233 om SAS och Linjeflyg	73	
Kommunikationsminister Mats Odell (kds) Kenneth Attefors (nyd)		
33 § Svar på fråga 1992/93:232 om anonymiteten och Televerkets nya tjänster	75	
Kommunikationsminister Mats Odell (kds) Barbro Westerholm (fp)		
34 § Svar på fråga 1992/93:257 om Sallabanan, m.m.	76	
Kommunikationsminister Mats Odell (kds) Bengt Hurtig (v)		
35 § Svar på fråga 1992/93:250 om studentbostäder	78	
Utbildningsminister Per Unckel (m) Birger Andersson (c)		
36 § Svar på fråga 1992/93:256 om löntagarfondsmedel till forskning	80	
Utbildningsminister Per Unckel (m) Jerzy Einhorn (kds)		
37 § Meddelande om svar på interpellation	83	
38 § Hänvisning av ärenden till utskott	83	
39 § Bordläggning	83	
40 § Anmälan om fråga 1992/93:267 av Arne Jansson (nyd) om statsbidragen och kom- munernas löneavtal	84	

